נײַלעבן

מאַי 1938 10ס

NAILEBN

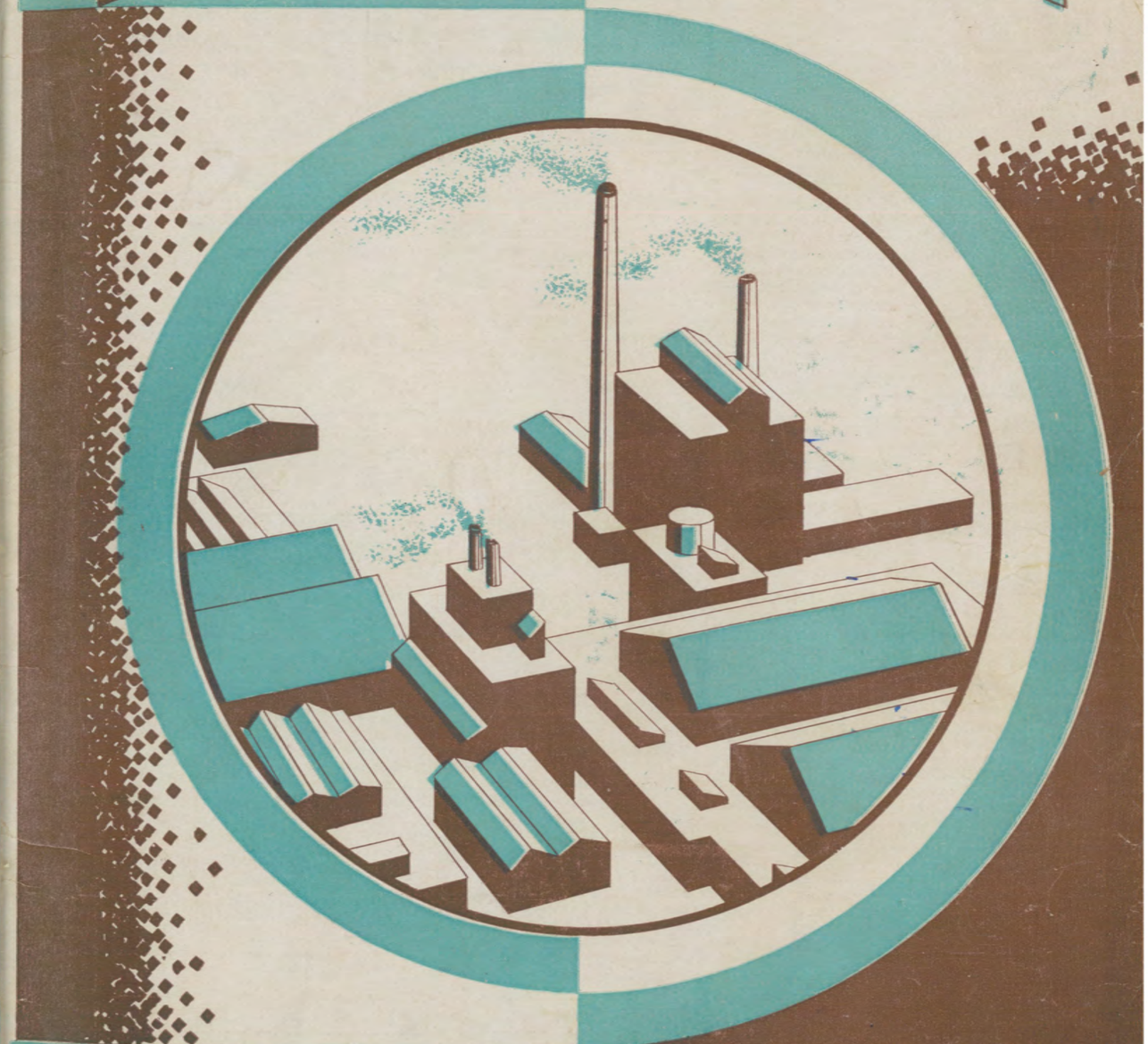

MAY 1938 10¢

Free.... FOR YOUR LIBRARY

Hendrik Willem

Van Loon's new book

THE ARTS

RETAIL PRICE $3.95

HENDRIK WILLEM VAN LOON

VAN LOON'S purpose in this book—and he achieves it, beautifully—is to give the general reader a love for and an understanding of the *background* of all the arts, through the ages. He begins with the cave-drawings of 35,000 B.C. and comes down to our own day, with way-stops at Egypt, Babylon and Chaldea; at the Athens of Pericles; amid the mysterious remains of Etruscan art; in Byzantium and medieval Russia; in the desert of the Islamites and the gardens of Persia; in Provence, Renaissance Italy, Rembrandt's Holland and Beethoven's Vienna. We read not merely about the towering figures—Giotto, Michelangelo, Velasquez, Wagner, Beethoven—but explore a thousand bypaths. Always the emphasis is laid on the human beings who made that art and who have heard it, viewed it, enjoyed it for hundreds of centuries.

BELOW: *The beginning of our modern orchestra. Jongleurs improvising a little concert while waiting for their dinner.*

BELOW: *We admire the first steam engine of James Watt for its logical simplicity . . . but No. 1 of Bach's* Well-Tempered Clavichord *is beautiful for exactly the same reason.*

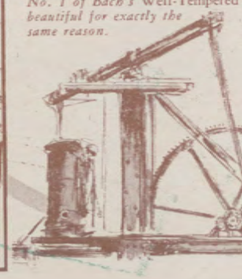

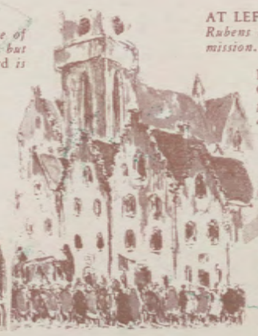

AT LEFT: THE GENTLEMAN PAINTER. *Rubens leaves his native town on a foreign mission.*

BELOW: THE OLDEST PICTURE OF MAN. *The creature, Van Loon points out, is engaged in his customary pastime of killing his fellowmen.*

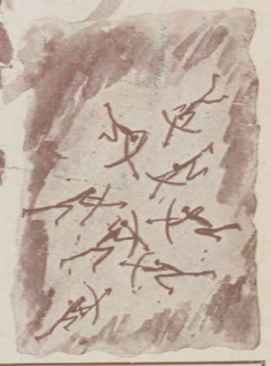

WHY WE OFFER TO GIVE YOU A FREE COPY

THERE is no reader of *Nailebn* who would not find it in many ways to his advantage to subscribe to the service of the Book-of-the-Month Club; and we make this extraordinary offer in order to demonstrate that this is the case.

What we here propose is this: mail the inquiry coupon, *and a copy of THE ARTS will be put aside in your name,* and held until we hear whether or not you care to join. In the meantime, a booklet will at once be sent to you outlining how the Club operates.

Study this booklet at your leisure; you may be surprised, for instance, to learn that belonging to the Club does not mean you have to pay any fixed sum each year; nor does it mean that you are obliged to take one book every month, twelve a year (you may take as few as four); nor are you ever obliged to take the specific book-of-the-month selected by the judges. You have complete freedom of choice at all times. You also participate in the Club's "book-dividends," of which $1,450,000 worth were distributed among members last year.

If, after reading the booklet referred to, you decide to join the Club, a free copy of THE ARTS being reserved for you will at once be shipped to you.

Here is a very interesting fact; over 150,000 families—composed of discerning but busy readers like yourself—now get most of their books through the Book-of-the-Month Club; and of these tens of thousands of people *not a single one was induced to join by a salesman;* every one of them joined upon his own initiative, upon the recommendation of friends who were members, or after simply reading—as we ask you to do—the bare facts about the many ways in which membership in the Club benefits you as a book-reader and book-buyer.

BOOK-OF-THE-MONTH CLUB, Inc. A722
385 Madison Avenue, New York, N. Y.

PLEASE send me without cost, a booklet outlining how the Book-of-the-Month Club operates. This request involves me in no obligation to subscribe to your service. It is understood if I decide to join I will receive a free copy of THE ARTS.

Name Mr. / Mrs. / Miss ..... Please Print Plainly

Address .....

City ..... *State* .....

Business Connection, if any .....

Official Position or Occupation .....

Books shipped to Canadian members through Book-of-the-Month Club (Canada) Ltd.

"NAILEBN" - NEW LIFE

MAY, 1938

Vol. XII. No. 5 (102) Yearly subscription $1; single copy 10c

A Magazine published monthly by the Icor, Association for Jewish Colonization in the Soviet Union, at 799 Broadway, New York City. Telephone: STuyvesant 9-0867

Entered as second-class matter May 14, 1930, at the Post Office at New York, N. Y., under the act of March 3, 1879.

Presentation of the Peoples Book containing 50,000 signatures to Ambassador A. A. Troyanovsky at the 10th Anniversary of Biro-Bidjan in the Manhattan Opera House, Sunday, April 17, 1938. A. A. Troyanovsky in the center, to the left of him S. Almazov, the General Secretary of the ICor, and to the right is D. Rosoff, President of the Amtorg Trading Corp.

Well Done -- What Next?

AT THE TIME of this writing, the reports were already received from nearly every city in the country where celebrations of the tenth anniversary of Biro-Bidjan took place. With almost no exceptions, the celebrations were instrumental in bringing together large sections of the Jewish people. They were a splendid demonstration for Biro-Bidjan and for the Soviet Union. The celebrations were also instrumental in refuting the malicious charges of the contemptible scribes of the "Forward" that we forgot the tenth anniversary of Biro-Bidjan.

We may say without fear of contradiction that the activities in the preparations for the celebrations and the turnout at the celebrations were proof sufficient

that large sections of the Jewish people in America are imbued with a spirit of boundless devotion to Biro-Bidjan and are friends of the U.S.S.R., in spite of the slanderous work of a large section of the Jewish press. We must not, however, rest on the laurels of these achievements. The next step should be a concerted effort to utilize the manifestation of that spirit of friendship for Biro-Bidjan so as to turn it into the channels of organizational results. The "Icor" must be built to become even more a truly mass organization. Every ounce of energy must be utilized to double the circulation of "Nailebn." We must find a way to reach 50,000 Jewish homes and bring to them monthly our message about Biro-Bidjan, about the horrible fate of the Jews in the Fascist and semi-Fascist countries, about our duty to defend the Soviet Union and to fight Fascism.

"Nailebn" is already enjoying the largest circulation of any Jewish magazine in the world. That was made possible because "Nailebn" is the only magazine specializing in disseminating information on Biro-Bidjan. While others slander and vilify, we are concentrating on bringing authentic information about the first and only Jewish Autonomous Territory in the world. While others froth at the month whenever they mention the name of the Soviet Unon, "Nailebn" endeavors to enlighten the Jewish people on the unprecedented growth of the well-being of the Soviet masses. While others utilized the recent trials against wreckers, saboteurs, spies, and traitors as a means to defile the Soviet Union, we tried to explain the real meaning of the trials and the traitorous acts of those who stooped down to partnership with the "Gestapo."

"Nailebn" has only one purpose in mand and so has the "Icor" of which it is the mouthpiece. Ours is the desire to unify the Jewish people for cooperation with Biro-Bidjan, for the defense of the Soviet Union and for a relentless struggle against Fascism and anti-Semitism. "Nailebn" is by now an indispensable source of information on the life of the Jews throughout the world. We have a right to expect every Jew to become a regular reader of "Nailebn." We call upon every member of the "Icor," upon every friend of Biro-Bidjan and of the Soviet Union to read "Nailebn" and to help enroll new subscribers for "Nailebn."

Onward to a circulation of 50,000 for "Nailebn" and to no less than 15,000 members in the "Icor."

The Plenary Session of the National Executive of the "Icor"

ON THE 8TH OF MAY, the National Executive of the "Icor" will hold an enlarged Plenary Session in the City of New York. Many delegates from surrounding territory and even from as far as Buffalo, Boston and Washington are expected at the Plenary Session. There will also be many fraternal delegates from friendly organizations. The Plenary Session of the "Icor" is to review the activities of the organization throughout the country and to map out plans for an intensified activity for the coming months.

The enlarged Plenary Session of the National Executive of the "Icor" is convening at a time when the activities of our organization are becoming more important than ever before. There is no need repeating that the danger of a military attack upon the Soviet Union is now greater than ever. Fascism is carrying on a feverish activity in its mad rush to ignite a new world conflagration. The crushing of Austria, the drowning of Spain in blood, the murderous activities of Japenese Fascism in China are a prelude to what Fascism considers its main task—an attack upon the Soviet Union with the purpose of seizing the Ukraine, the Far Eastern Maritime Provinces and the general dismemberment of the U.S.S.R.

At a time like this our task of mobilizing the Jewish people for the defense of the Soviet Union gains vital importance, and it will be the duty of the Plenary Session of the National Executive of the "Icor" to review our past activities in this field and to lay the groundwork for even more intensive and efficient work in this direction.

It is needless to restate at this moment all the facts about the horrible fate of the Jews in the Fascist and semi-Fascist countries. This chapter of brutality, surpassing the crimes of the Inquisition, stands out as a glaring example to the world of what Fascism is prepared to do in order to cover its inability to feed the masses and to carry out the demagogic promises given when Fascism was aspiring to achieve power.

The humiliation of the Jews in Germany, the avowed purpose of exterminating every Jew in the land of Hitler, the nefarious work of Streicher, the condition of affairs where a Jew is at the mercy of every hoodlum—this is but a fraction of the story of the suffering of the Jews in Germany, Austria, Poland, Roumania, the Baltic States, Hungary, etc. This chapter in Jewish life puts upon us a special duty to work for the unity of all the Jews in the fight against the cannibalistic attempts of Fascism to destroy the Jews. The enlarged Plenary Session of the National Executive of the "Icor" will have to find a way of how to contribute its might in the direction of this all important task.

The "Icor" set out to raise a fund of $25,000 for a suitable gift on the occasion of the tenth anniversary of Biro-Bidjan and for the furtherance of the "Icor" work. Every effort must be made to achieve this goal. The plenary session will have to deal with the membership and subscription campaigns and with the general task of winning large sections of the Jewish people for our work.

ALEXANDER A. TROYANOVSKY

The People of Spinoza, Karl Marx and Einstein Can Not Be Crushed

Address by the Ambassador of the Soviet Union at the celebration of the Tenth Anniversary of Biro-Bidjan (Manhattan Opera House, New York City, Sunday, April 17, 1938—2:30 P.M.)

THE FAMOUS German social democrat August Bebel used to say that anti-Semitism is the socialism of fools. In this sentence there is more wisdom than there seems to be at first glance. Dissatisfied people who do not see a solution of the present social and economic problems very easily fall prey to medieval mentality and medieval points of view. Instead of looking forward they begin to put their hopes in a past form of society and in past kinds of ideas. The contemporary international reaction takes different disguises. The extreme form of this reaction is fascism with its various nuances. The Middle Ages with their extreme nationalism, religious persecution and intolerance and prejudices are restored in the twentieth century by fascism.

Our day's reaction is not limited to fascism, and reaction exists not only in fascist countries. In many countries of the world the international reaction shows its claws. It wants to turn the eyes of the people not forward but backward. It attempts to destroy the people's organizations and to arrest any kind of progress. Fascism is the advance-guard of reaction, and in the rearguard you can find reactionary elements which sometimes conceal, sometimes do not conceal their sympathy for fascism. In any case the reappearance of anti-Semitism is a symptom of a certain disease in present-day humanity. Anti-Semitism can disappear only with the retreat of reaction, and for this reason the Jewish problem in general can be solved only by the general efforts of civilized nations to defeat contemporary reaction. I do not object to attempts at a partial solution of the Jewish problem, but the main source of anti-Semitism lies in the dark forces which try at the present time to turn back the wheels of history. The Jews are the scapegoats of those dark forces which unfortunately sometimes have the support of certain Jewish elements in different countries.

The struggle against reaction and its ramifications is taking place in Spain, in China and in many other places. It is absolutely inevitable that in its endeavors for international triumph contemporary reaction hates the Soviet Union as a country of progress and of democracy. The Soviet Union symbolizes the bright future of humanity and the hope of the large masses of the people. It is natural that the servants of reaction do not leave a stone unturned in order to undermine the Soviet Union and its prestige.

The agents of international reaction tried to destroy the Soviet Union from within. They got an answer which they will never forget. All attempts to destroy the Soviet Union from without will be repulsed no less decisively and instructively. But this does not mean that the reactionary groups and their hirelings will not continue their desperate efforts to draw away the sympathy of progressive forces and of the masses from the Soviet Union. The political bankrupts, from their oblivion, will try to poison the atmosphere around the Soviet Union. The servants and assistants of fascism even try to represent the Soviet Union as a fascist country; but these political corpses cannot succeed in fooling the people for a long time. They will be—and already are being—exposed to the contempt and shame they deserve.

The present international reaction is a temporary phenomenon which can triumph for only a relatively short time. The men who jump on the bandwagon of reaction will be disappointed. They bet on the wrong horse. There are many signs of the recuperation of the world. First of all, the attempts to bury the Soviet Union failed, and will fail in the future. The Soviet Union is stronger than ever before, and international reaction will choose other objectives for its destructive activity and aggression before it undertakes military attacks against our country. Fascism is now crossing the peak of its success. The masses of the people are awakening from the nightmare of reaction everywhere, even where reaction was solidly entrenched. The success of China's resistance to Japanese aggression is very significant and encouraging.

I am a confirmed believer in democracy in the sense of the activity of the people, of large masses of the people. I am convinced that the large masses of organized people have the wisdom and the ability to solve the present international and domestic problems and the strength to get rid of the black crows of reaction. I appeal to the Jewish people not to bow their heads in the present days of suffering and humiliation. The people of Spinoza, Karl Marx, Mendelssohn, Einstein cannot be humiliated by the abnormal people who arrange Jewish pogroms in the midst of our present civilization. The time will come when the present obscurantists will be remembered with disgust, but the Jewish people will occupy an honorable place among the peoples of the world, enriching our civilization by their gifts and talents for the good of humanity. The guarantee for this is the indomitable activity of really progressive elements in all countries. And, if I may say so,

the very existence of the Soviet Union is also a guarantee of this opportunity.

We celebrate this afternoon the tenth anniversary of the foundation of the Jewish autonomous province, the Biro-Bidjan province. In the Soviet Union we have no Jewish problem. The Jewish people as such enjoys the same rights as all other peoples of our country, and the new Soviet constitution proclaims the principle which has been in practice in the Soviet Union from its very beginning. Article 123 of the fundamental law of the constitution of the Soviet Union provides:

"The equality of the rights of citizens of the U.S.S.R., irrespective of their nationality or race, in all spheres of economic, state, cultural, social and political life, is an indefeasible law.

"Any direct or indirect restriction of the rights of, or, conversely, the establishment of direct or indirect privileges for citizens on account of their race or nationality, as well as the advocacy of racial or national exclusiveness or hatred and contempt, is punishable by law."

Biro-Bidjan is not a solution of Jewish international problems, but it exists as a banner and a symbol of Jewish liberty and an appreciation of the importance of the Jewish people. The Jewish Autonomous Region of the U.S.S.R. is recognized by our constitution as an essential part of the Soviet Union. With it the right of the Jewish people for their welfare and their culture and further development is a fundamental law of our socialist state.

I know that the American people resent the persecution of Jews in some parts of Europe. I know that the Americans in their hearts are against reaction and for progress, for the brighter future of the human being against national oppression and against anti-Semitism. Today is Biro-Bidjan day, the day which reminds us about the need to raise our voices against contemporary barbarism. I hope the American people will join hands with the people of the Soviet Union in order to make this barbarism impossible, and I hope that our peoples will struggle against international reaction for the prosperity and equal rights for all peoples in the world.

DR. H. ZHITLOVSKY

HITLER OR STALIN?

THE UNEXPECTED turn in England's international politics, which led to Eden's resignation, entails the danger of a conflict between Germany and the Soviet Union, if not, indeed, a world war. Several American newspapers in the West have already predicted that such a war is imminent, and that it is merely a question of several months before it occurs.

Naturally we do not believe in auguries, even when they are announced by the most respected newspapers in the East.

But the danger of a war between Germany and the Soviet Union hangs in the air nevertheless, thanks to the new drift in British politics.

Officially England is supposed to be still striving to renew the Locarno pact which Germany has renounced. According to the four great powers of Central and Western Europe—England, France, Germany, and Italy—they solemnly take it upon themselves to prevent the shedding of even a single drop of blood during the next decade. But it is an open question, as to whether human blood generally or the human blood which pulsates between Germany's eastern boundary and the Western European coast is meant.

Just this open door is an invitation to the above-mentioned dangerous eventuality. England wants to insure peace in Central and Western Europe, and in the Mediterranean. Britain seems to feel that this peace has to be ransomed, as though it were a hostage in the hands of Hitler and Mussolini. With Mussolini alone, one might perhaps reach a peaceful understanding, which shall not contain in it the possibility of a war in the East. But what about Mussolini's partner, Hitler?

During the last few years Hitler made two proposals in his two most important political speeches—both clearly addressed to England and France. The present master of the world's peace gives them a choice. In the first speech he demanded that he be given the Ukraine, in return for which he will leave the world unmolested. But France and England (under Eden) replied with an emphatic "No." So he put forth his second proposal: If not the Ukraine—return our German colonies.

Actually Hitler wants quite a number of things: not only the colonies, but parts of the Soviet Union, Austria, the German provinces of Czechoslovakia, and a little more for desert. (Since this article was written, new developments have made Hitler virtual master of Austria.—Editor's note.) But in the meantime he will agree to accept one of two things: either colonies or expansion in the East. Which of these is England, under Chamberlain's conservative direction, ready to grant?

To return the colonies would weaken the British Empire. To permit Germany to engulf parts of the Soviet Union would weaken England's "hereditary enemy," Russia. It is therefore clear, which pan of the scale in Chamberlain's political calculations is to be tilted.

It is true that France's calculations are entirely different. Chautemps has already declared, in the name of France, that her pact with the Soviet Union and Czechoslovakia will not be relinquished. But the internal situation in France is an undetermined one. In no other people is the natural craving for peace as great as in the French. One should not, therefore, disparage them. But they should be considered very carefully.

Should Chamberlain's horse trade with Hitler (of the latter relinquishing all claims to the colonies, in return for a free hand in Eastern Europe) succeed, and should he (Chamberlain) say to France: Accept these terms or go your own way — there would surely be the danger that popular feeling among the people would discard the present government which is disposed to be friendly toward the Soviet Union, and replace it with a government which would accept the proposal, as long as it is veiled in meaningless phrases concerning the interests of general peace throughout the world.

At that time a war between Germany and the Soviet Union would most certainly be imminent.

What shall OUR attitude be in this situation? And by "our" I mean, first of all, our attitude as Jews. Will we once again become "pro-German," as once upon a time, during the world war?

Even the mere thought of such a thing is hopelessly removed from sanity. "Pro-German?" "Pro-Hitler?" But remember: in these insane times nothing is too insane to be impossible. Listen to the voices of our press, in regard to the Soviet Union. Has not, in fact, our press already declared war against the Soviet Union, because of its opposition to the Stalin regime? Has not Stalin, instead of Hitler, been declared "public enemy number one?" Not far removed from this is the angry outburst of "Serves him right!"

And should this anger be modified, our stand might be: "We are against all wars of aggression. But after all, this is a war of one dictator pitted against another. Why should we risk our skins for the triumph of one or the other despot? Isn't Stalin the same as Hitler?" And the capitalist element has long ago accepted the notion that a Hitler is preferable—oh, very preferable—to Stalin.

Such a position on the part of the Jews would be the greatest insanity, the greatest betrayal of our people's interests. But our press, through its fanatic blindness, IS BENDING EVERY EFFORT TO PREPARE THE GROUND FOR THIS ATTITUDE.

And right now is the time to warn that world politics is being driven more and more to face the alternative of either Hitler or Stalin. No other way out is evident. To remain neutral in this historic conflict is impossible. If we have the interests of our people at heart, we must at present be not only anti-Hitler, but pro-Stalin.

Do not forget: should a war against the Soviet Union occur, its enemies will undoubtedly include such fraternal states as Hitler's GERMANY, Rydz-Smigly's POLAND, King Carol's RUMANIA, and, as an additional portion, overly humane Japan. And against what nation will this esteemed combination be pitted? Against a country where anti-Semitism is officially proscribed; where our people have not only equal civil and political rights, but also equal national rights; where a large territory has been designated for the establishment of an autonomous Jewish republic; and where the government is using every means in its power, so that the Jewish republic may develop as quickly as possible.

We surely cannot blame the Soviet government because we Jews, twisted out of shape by an ideology of assimilation, do not avail ourselves, with all the energies at our disposal, of that provision for an autonomous Jewish state which the Soviet government has presented (regardless of who is at its head—a Lenin, a Trotsky or a Stalin). Nor should we lose sight of the fact that the development of minority rights, for us Jews as well as for other nationalities in the country, is due primarily and principally to Stalin himself.

How can we Jews take the stand that Hitler and Stalin are cut from the same cloth? If these two historic figures (and I hope I may be forgiven for placing them on one level) were stood up before the entire Jewish people; if every Jew turned to them with the question: Are you our friend or foe—what answer could a Jew expect from one or the other? We may have complaints and criticisms concerning Stalin, according to the dictates of our respective political allegiances and social status; according to our general humanitarian morals, in a period of one of the greatest revolutions in the world. But if a Jew has the interest of his people at heart first of all, he will answer the question of Are you our friend or foe—without hesitation. With respect to Stalin, he will say: You belong with the friends of our people, and we are therefore obligated to help you in your fight against OUR ENEMIES, who are YOUR ENEMIES as well.

And this question of Are you our friend or foe, the Jews should also put to the Jewish press, and to Jewish public opinion. It is now high time for an honest consideration of whether the Jewish press has the right to prepare the groundwork (even if it is only in the minds and hearts of Jews) for the triumph of Hitler or Stalin.

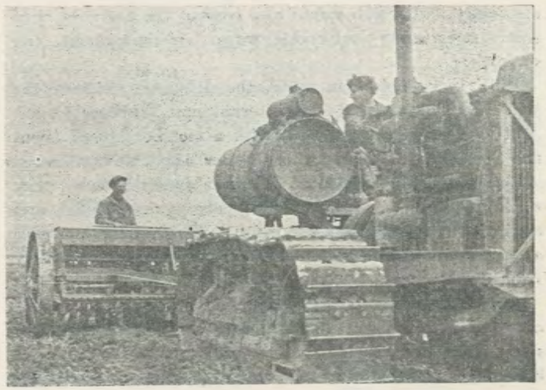

Modern agricultural implements at work in Biro-Bidjan

The International Workers Order - The Fastest Growing Fraternal Organization in America

JUST a little over eight years ago, on March 30, 1930, several hundred delegates met in New York for the purpose of establishing a workers' fraternal organization. Of course other fraternal associations had been instituted and were functioning throughout the country; but these were for the most part partisan, mystic, or religious in nature. As Max Bedacht, General Secretary of the International Workers Order, put it, "The average run of mutual aid organizations in the United States have developed into a system of secret orders shrouded in mystery, dominated by mysticism, and aimed at the fostering of religious beliefs and nationalist patriotic tendencies. Their economic cause and purpose is buried beneath a maze of ritualism." None was a working class organization with a well-rounded program for raising the economic and cultural level of the masses, in addition to supplying mutual financial aid to its members.

The ordinary fraternal societies, the delegates to the founding convention felt, had nothing worthwhile to offer the workers of the nation, and in addition they were far too expensive for subsistence-wage pocket-books. What was needed, it was decided, was a mutual aid organization without deceptive and meaningless trimmings; an organization which would give substantial assistance to its working class members when they found themselves in an economic emergency.

And in addition to supplying financial aid, the mutual benefit society, if it was to be a genuine workers' organization, should be designed to help the working class in its fight for better working conditions and improved living standards, and should promote solidarity in the ranks of the workers. In short, an organization "primarily *of* workers and exclusively *for* workers" would have to be designed which would not only give occasional financial assistance, but which would also combat the *source* of economic uncertainty—miserable wages, unemployment, and so forth.

With these points in mind, the delegates outlined the structure and aims of the International Workers Order. And very shortly afterward, with a membership of about five thousand (all Jewish), the Order began to function.

The young International Workers Order was a weak seedling. True, its plans and ideals were splendid and sincere; but its treasury was empty. To establish an office and start its machinery, the Order had to borrow money from its members.

But enthusiasm, devotion, and energy came to the rescue, and in a few months the Order was functioning on a sound, if modest, basis. By December of the same year, a bare nine months after its founding, the International Workers Order proudly reported that it had the sum of $36,517 in its treasury, and had distributed $10,720 in benefits to members.

Thereafter the International Workers Order grew with the most astonishing rapidity. At the end of December 1935 there was a total of $853,482 in the treasury, and two years later this sum had increased to $1,180,471. And in the meantime $1,903,848 had been paid to its members.

The Order's membership increased in similar proportions, of course. Says S. Saltzman, National Secretary of the Jewish Section: "Eight years ago the International Workers Order was solely a Jewish organization. But today we possess fifteen language divisions, representing the most important language groups in the country. And perhaps still more significant is the fact that the Order's English speaking branches contain 15,000 members who are predominantly native Americans."

In regard to the increase in membership, let the following table speak for itself:

Year	*Number of Members*
1930 (March 30)	5,000
1931 (May)	11,600
1933 (June)	29,405
1935 (May)	74,075

Today the International Workers Order has 150,000 members on its rolls.

According to tables of comparative figures given to me at its offices, the International Workers Order imposes lower dues than any other fraternal organization of its kind. During the past eight years, which have been hard times for the workers in the United States, the Order established additional benefits, improved several of its services, and actually lowered its membership fees.

Yet at the same time the actuarial reports of the insurance department reveal that the reserve fund of the International Workers Order is nearly twice as large as safety requires. "And this large sum," it was emphasized to me, "was not accumulated through large initiation fees, or exorbitant dues; not by means of cuts or diminutions in benefits."

And while it has been providing financial assistance and other benefits to its members, the International Workers Order has been very active in other ways in behalf of the workers' interests. For example, the Order played a significant role in the fight for social security and in organizing the unemployed. And in many cities throughout the nation it occupied a key position in the building of the C.I.O. unions. In a pamphlet issued by the Order, R. Saltzman says: "We have founded in the United States not just another fraternal organization, one of many, but a new progressive order, which has yet to be matched in the fraternal movement of this country." The International Workers Order has been on the alert and ready to lend a hand in all important workers' activities.

But what about the International Workers Order's Jewish division in particular? As I have already noted, the Order began as an organization of five thousand Jews. Today the Jewish section alone contains some 40,000 members, and as Mr. Saltzman reminded me, close to 10,000 Jewish members are enrolled with other language divisions, the American and Youth Sections particularly. Altogether, during the eight years of its existence, the Order has enrolled about 50,000 Jewish members.

During these eight years the Jewish Section, fondly called "the mother of the Order," has been widely active in many fields. The Jewish Section functioned importantly in the World Jewish Congress, which was held in September 1936, at Geneva, and in creating a Jewish People's Committee, as well as in the steps taken in New York as well as in many other cities to combat Fascism and anti-Semitism.

"If," says Mr. Saltzman, "the People's Committee has become a recognized factor in revivifying Jewish life, if this body has emphasized the idea of fending off Fascism and anti-Semitism in an organized manner, often spurring the American Jewish Congress and the Jewish Workers Committee to take action in behalf of the Jewish people across the sea, and if the People's Committee has risen to the point where its call is answered by a quarter of a million or more Jews in the United States, a greater part of the credit for these accomplishments belongs to the Order's Jewish Section."

On the other hand, the International Workers Order as a whole, and its Jewish Section in particular have done much constructive work in things cultural. The Order has been publishing book after book, and pamphlet upon pamphlet in a surprising variety and quantity. Concerning the publication activities of the Order, Mr. Saltzman, to quote him again, states: "Without any exaggeration one may say that during its eight years of existence the International Workers Order published more books and pamphlets than all organized publishing departments of fraternal organizations."

In 1937 a cooperative publishing house was started, and from the very outset nearly a book a month has come from its active presses. It is expected that much of the Jewish folk literature, which would otherwise have been lost, will be gathered and brought to the attention of Jewish readers.

Another important activity of the Jewish Section is its work of building clubs throughout its branches. The indications are that the importance of club life will be stressed at the coming convention. And finally the highly successful choirs, dramatic companies, orchestras, and instrumental groups should be mentioned which have produced colorful and finished entertainment on many a gala night.

All these things make a splendid record of achievement. But Mr. Saltzman and his co-workers are by no means willing to rest satisfied. Naturally they are proud of what they have been able to do in a comparatively short time. But they realize that the cultural life of the Jews has for a long time been fallow field, and in comparision to what has yet to be done the completed work is still very little. So at the coming convention a two-year program will be formulated which will rectify faults and expand cultural activities in the Jewish Section.

Still in regard to cultural activities the International Order's Jewish Section is an example for all other fraternal organizations. Along with the other Sections of the Order, the Jewish branches have a positive approach to all problems in all phases of life, and are working to build a people's front among the progressive population of the land.

A Very Interesting Letter from Spain to "Nailebn"

February 16, 1938
S. R1 T5
Plaza Del Altagona
Albacele, Spain

"Nailebn"
799 Broadway
New York City, N. Y.
U.S.A.

Dear Friends:

Why do I write? Because I feel that I must express my appreciation of your publication—New Life.

Yesterday a visiting Comrade left the English section of the January issue on my bed here in the I.B. Hospital where I am at rest after being at the front for some time including Teruel. I found time and strength to read this morning and felt that you would be interested to know that one of a Swedish descent could also appreciate your work, also I felt that since this is the first copy I've seen, this note might convince you to send more copies to the XV Brigade for distribution among the English-speaking Volunteers whom I'm sure would appreciate them as I did.

The copy I had has been sewn together by our Spanish nurse and is now being read by another, and you may rest assured it will make the rounds.

As a member of the Farmer Labor Party of Minn. I have been conscious of the people you represent and have often wished that the whole of your people had the understanding represented in your publication.

As long as you continue progressively, I wish you the best of luck.

Hoping to read more of your future copies and I ask you to excuse the scribbles and the pencil.

Salud
GEO. R. LUND
Chauffeur for the XV Brigade

M. GITLITZ

The Biro-Bidjan Exhibition in Leningrad

(Translated by Charles Rubin)

IN THE Leningrad Ethnographic Museum are represented many peoples—their sad past and happy present in their Socialist homeland. It was only natural, therefore, for this organization to turn its attention also to the Jewish people. Preliminary work began last year with a visit to the Jewish Autonomous Region. After long study and preparation, the following plan was drawn up:

The exhibition will consist of two parts—introduction and main body. The main body will in turn be sub-divided into two sections, entitled Jews in the USSR, and Jews in the Autonomous Region, respectively.

The introduction will be devoted to the life of the Jews in Czarist Russia and other capitalist countries and will deal specifically with (1) the lack of political and economic rights, the poverty and suffering of the Jewish people (2) their economic condition at the end of the 19th and beginning of the 20th centuries; (3) Jewish clericalism; (4) national culture and arts; (5) the revolutionary movement at the end of the 19th and beginning of the 20th centuries; (6) the imperialist War and the provisional bourgeois Government; (7) political essence of Zionism; and (8) Jewish masses in capitalist countries outside Russia.

Each subject will have a central theme around which will be grouped the illustrative material. Thus in the center of the first subject, portraying Jewish underpriviledgism, will be a map showing where Jews were permitted to live. This will be surrounded by Czarist legislative documents concerning Jews.

In the center of the fourth subject, national culture and arts, will be shown a scene of a typical Purim play illustrating how this medium was employed by the lower classes to express their protest against Jewish clericalism and the wealthy class. This will be accompanied by other media through which Jews gave expression to their joys and suffering, their bitterness and optimism—such as dances, folksongs, stories and proverbs. The rest of this group will be devoted to Jewish literature, painting and sculpture, music and the theatre.

In the "revolutionary movement" group will be shown how the Bolshevik party attracted the Jewish workers to the international revolutionary struggle. This theme will be illustrated with extracts from the works of Lenin and Stalin and material from the Lenin "Iskra."

The non-Russian division will deal with the life of Jews under Fascist rule in Germany, Poland and Rumania.

2. The Jewish People In The USSR—The Socialist Homeland

This division will consist of the following sub-sections: (1) The great Socialist October Revolution; (2) the renascence of the Jewish people in the Soviet Union; (3) Jews in Socialist industry; (4) in Socialist agriculture; (5) the new Jewish village ;(6) cultural growth; and (7) Jewish masses are ready to defend their Socialist homeland.

Some of the illustrations accompanying the foregoing subjects will show the jubilation with which Jewish masses welcomed the Red Army, their participation in the Civil War and their final emancipation from Czarist pogroms. In the Renaisance group will be shown an illustrated diagram reflecting the tremendous changes that took place in the social life of Jews. A similar diagram accompanied by portraits of Jewish executives and Stakhonoffites, will illustrate Jewish participation in Soviet industry. Jewish agricultural growth will be portrayed by illustrations of life in the Jewish regions of the Ukraine, Crimea and, especially, Kalinindorf.

3. The Jewish Autonomous Region

The central theme of the entire exhibition will be, of course, the growth of the Jewish Autonomous Region. This section will consist of the following sub-divisions: (1) history of the Jewish Region; (2) physiography and natural resources; (3) the first pioneers and their conquest of the Taiga; (4) collectivist and Soviet construction; (5) industry; (6) the city of Biro-Bidjan; (7) health and education; (8) party building; (9) a Far East outpost; (10) the third Five-Year Plan; and (11) elections to the Soviet Council.

By means of maps, diagrams, documents, tableaus, photographs, paintings and other articles the spectator will be able to get a comprehensive idea of the vast possibilities of the Jewish Region and the concern and determination of the government and the party to develop these to their fullest extent.

The exhibition is expected to open this year. But it is a difficult job. The digging up of the material for this kind of exhibit from all the corners of the Soviet Union is a long and painful task. But the work is proceeding quite satisfactorily.

The Terror Against the Political Opposition in Germany

THE SUPPRESSION of every political opposition in Germany by means of the headsman's axe, the whip, penal servitude and concentration camp no longer serves the one purpose of maintaining the power usurped. On the contrary, the regime is attempting to protect itself by means of preventive measures against all possible oppositional movements in the event of war. Therefore not only those anti-Fascists are ruthlessly destroyed who, supposedly or in fact, sinned against the numerous paragraphs respecting high treason contained in National Socialist law, but the regime keeps those men in preventive arrest for an unlimited period of time, who, indeed, have given no grounds for punishment, but who, in times past, were known as anti-Fascists, and may be looked upon as potential leaders of the opposition in the future. This practice was admitted by the Chief of the German Police, Heinrich Himmler, in his lecture delivered to army officers.

The number of *death sentences and executions* since the beginning of the year 1937 had increased to an alarming extent.

In addition to the death sentences against political opponents there is the considerably larger number of death sentences passed upon prisoners for high treason. As all proceedings of such a kind are carried on behind locked doors, it cannot be ascertained how often in these cases also the formal accusation is nothing more than an excuse for political vengeance.

We commence our reports about the terror with two from *Berlin*, concerning the *executions*:

Report 1: Generally, in Berlin, executions carried out are made known by means of blood-red placards posted up on advertisement pillars "as a warning example." When, in the middle of July, those condemned in the so-called "Richardstrassen prozess" were executed, there were indeed placards to be seen in the villa quarter Grunewald, but in the proletarian dwelling quarters Siemensstadt and Neukoelln, none. Amongst the SA-men there, who partly first in the years 1932 and 1933 went over from the Communist party to the SA, and very often are derived from a milieu similar to that concerned in the Richardstrassen process—these executions gave rise to a certain unrest. In connection with this unrest a series of arrests was made in some SA-storm companies: for example in the dwelling quarter Seesrasse—Amrunerstrasse, and in the Eberwalderstrasse near the North Goods Station. Also in some workshops "Old Fighters" made remarks of disapproval after the executions, such as: "That was not necessary; it will only strengthen Communism," etc. The old fighters contend that Himmler persuaded Hitler to order the executions to be carried out.

Report 2: I have spoken with a headsman. He related to me that he and his colleagues are now definitely employed by the State. There are executions daily, therefore for some little time back the guillotine has been used in place of executing manually. In the third week of June in Cologne alone four executions were carried out. Most of the death sentences, so he informed me, were for spying. They were passed after proceedings of a quite short and superficial nature. The public learns nothing about the great majority of executions. To be sure there is no appeal against sentences passed by the People's Court, but it is in Hitler's power to grant a reprieve. According to the headsman Hitler seldom makes use of his right, although, amongst the delinquents, there are frequently men who formerly occupied high military posts and have good advocates. The high number of aeroplane constructors and technicians condemned is especially remarkable. The executioner brusquely refused to make any comment upon the executions of so-called enemies of the State and traitors. He only said that political death sentences and their carrying out were nearly always made known.

THE LOT OF PRISONERS

The German Government has attempted to dispose of the reports appearing in foreign countries concerning the murders and torturings in the concentration camps as being "horror stories." It has not succeeded. The truth, then, must be hushed up in some other way. There is an open threat to take vengeance on the prisoners themselves for exposures appearing in the foreign press. The newspapers of the emigration, the "Neue Vorwaerts" in the first line, together with those individual persons abroad who are known to the management of the concentration camp at Dachau, have received statements in the same tenor from Jewish prisoners in Dachau and their relatives and friends inside and outside the country. In these statements it is said:

". . . have once more propagated awful lies about the concentration camps. These shameless lies are propagated by Jewish emigrants. The Jews in Dachau are again under the suspicion of having, for this purpose, smuggled lying reports out of the camp.

Until the perpetrators have been ascertained we Jews shall be kept under isolation arrest. We inform you herewith that as long as the isolation lasts we are strictly cut off from the world, robbed of all comfort, and can neither receive nor send letters.

It is up to you to influence the Jewish emigrants in Prague for the future not to propagate such nonsensical lies, as the Jews here in Dachau, being of the same race, are made responsible for them."

Here follows a report from *Dachau* originating from a dismissed prisoner who was under preventive arrest. This report shows that the Jewish emigrants already from the 16th to the 30th of March 1937 were kept in isolation arrest. Also at that time it was expressly declared to the unfortunate sufferers that it was a case of "revenge measures adopted for the articles appearing in foreign newspapers written against the concentration camps."

I was arrested on the 14th of August 1936 in Berlin; was up to the 25th of August 1936 in the Columbia House

(house for prisoners under detention); till the 3rd of February 1937 in the concentration camp Lichtenburg, and on the 4th of February 1937 was transported to Dachau. Here we were received by the regimental captain Bardanowski, who is camp captain. In changing our clothes we were beaten and trodden upon by the SS men. The block captain Schoettel offered me a length of string to hang myself with. The reception lasted from 9 o'clock in the forenoon till 6 o'clock in the evening. We had had an 18 hour railway journey. During the night nobody had slept, and now we were obliged to stand the whole day and got nothing to eat. At the gate of the prisoners' camp each one of us received a kick from the gatekeepers. We were then received by the block-senior. Here we learned that Jews from all the concentration camps were being collected and that further transports were expected. On the 11th day of February, Jewish prisoners under preventive arrest arrived from Sachsenburg; on the 13th of February from Sachsenhausen. Amongst these there was the Social Democratic member of the Reichstag and of the Landtag, Ernst Heilmann, who was known to me. From Sachsenhausen a 16-year-old boy was brought. He had run away from his parents in Hamburg, was caught in Holland and sent back to Germany. He has now been more than 11 months as prisoner in the concentration camps.

The Jewish prisoners under preventive arrest had hard work to do; they had to push wheel-barrows, fully loaded, over loose gravel; to load up lorries, or drag empty lorries at a run. During their labor they were often beaten, if the distance between the lorries increased. The so-called "Moor Express," a motor-tender, which was drawn by twenty men, once had a tire defect. The regiment captain maintained that this was the result of sabotage. For this all Jewish prisoners had to do work on six Sundays as punishment. For special work, apart from the ordinary hours of work, mostly Jews were made use of. The Jewish prisoners constantly had words of abuse heaped upon them. The "Aryan" prisoners under preventive arrest received during the time of labor a piece of bread for breakfast; not so the Jewish prisoners. However, in order that the Jews might feel this ill-treatment the more, they were drawn up with the others at the distribution of bread. When, during great heat, water was fetched for the Labor Commando, it happened that the Jews were not allowed to drink.

Rations for the prisoners under preventive arrest in Dachau were so short, that those prisoners who received no money from their relatives were continually starving.

On the 16th of March 1937 the regiment captain informed us that henceforward all Jews would be under special arrest; that this was a revenge for the articles which had appeared in the foreign press written against the concentration camps. The isolation of the Jewish prisoners lasted up to the 30th of March. The windows of the "Jew Barrack" were nailed up and painted over on the outside, the doors were locked. The prisoners had to lie throughout the whole day on their plank-beds. For one hour in the forenoon and one hour in the afternoon they were let out, and indulged in "sport" under the supervision of the "Blockfuehrer." During the whole time of their isolation the Jewish prisoners were not allowed to write letters, nor receive correspondence or money. They also had no permission to buy at the canteen and might not smoke.

On the 23rd of March all prisoners were brought together on the mustering ground. We had to form up in a square. The SS-Captain Loritz said that offences against the camp regulations were becoming more and more frequent. He would show us once, by way of exemplary warning, what happens to refractory people. Three prisoners were punished with 25 strokes. They were bound to the wooden horse and a cover was placed over their heads that their shrieks might not be so loudly heard. The lashes were carried out by means of a strap made of cow-hide, which had been laid in water the day before for this purpose. Three blockfuehrers took it in turns to deliver the blows. Further, 12 prisoners were condemned to one or two hours of "pole-hanging." The prisoners, whose arms were bound together behind at the wrists, were so strung up that their toes just touched the ground.

We were allowed, once a week, to send to our relatives a letter and a card alternately. We were also obligated to send letters the text of which was word for word prescribed. The contents of these letters were about as follows: "I inform you herewith that the stories of atrocities in the foreign press do us much harm. Every time such announcements appear in the press we are placed under special arrest and are deprived of every benefit. The mischief-makers abroad should put an end at last to their reports of horrors."

We were utterly at the mercy of the SS. If the nose of one of the prisoners did not happen to please the guard, he let him do "sport" or denounced him for something or other. At the first report there is mostly penal work to be done, that is to say, Sunday work. He who is reported several times is placed under bunker arrest and gets 25 lashes.

Once a prisoner washed himself, as prescribed, stripped to the waist. He had just put on his shirt again. Now the blockfuehrer appeared and maintained that the man had not taken off his shirt and reported him. As punishment the prisoner had to work on five Sundays.

In the months of February, March and April 1937 there was a whole series of suicides and "shootings in the act of fleeing." The Jew, Edgar Loewenstein, was constantly bullied and beaten, as he was physically not equal to the work demanded of him. In February he was thrown into the pond. Upon that he went to the barrack and hanged himself in the closet. The Jew, Loewenberg, was horribly beaten whilst at work. In the night he committed suicide. In March two prisoners were shot "whilst attempting to flee." The Jew Loewy was shot because he drew near to one of the sentries. It is a regulation that in speaking to a sentry one must keep at a distance of 6 metres. Loewy was ordered to increase the distance. In his fear he came nearer to the sentry instead. Apparently the sentry looked upon this action as a threat and shot him down. Another prisoner was challenged by a sentry, posted outside the camp behind the barbed wire fence. He ordered the prisoner again and again to come nearer and nearer till he reached the neutral zone. Then he was shot down. The neutral zone is a strip of grass encircling the prisoners' camp. He who steps upon this

piece of grass is shot. In March a new prisoner was brought in. After being one day at the camp he had to push a wheel-barrow at a run. This was too much for the man's heart and he fell down dead in a moment. In June a Jew was brought to Dachau who was under suspicion of having committed race-impurification. He was so ill that he could not walk. On his arrival we had to bring him into the camp by means of a wheel-barrow. Daily he was thus pushed by us at noon and in the evening to the mustering ground. Nevertheless the doctor did not pronounce him to be ill. After eight days he died.

Camp inspections took place frequently enough. The Jewish prisoners and the "professional criminals" were brought before the visitors. The member of the Reichstag Ernst Heilmann, known as the "uncrowned King of Prussia" was specially introduced to the visitors. Generally we got better food on visiting days.

During my stay, there were some 2,500 prisoners in the concentration camp Dachau.

The prisoners under preventive arrest and the convicts suffer not only under the treatment they receive,—a treatment unworthy of human beings, and the often utterly insufficient nourishment, which, in addition, is of inferior quality owing to the general shortage of foodstuffs in Germany—but they also suffer also from the over-crowding of the prisons and concentration camps owing to lack of space. The over-crowding of the concentration camps is a consequence of the new arrests en masse, which Himmler, in his speech already mentioned, openly admitted.

For the quartering of the new prisoners new structures and extensions are being erected, the prisoners themselves having to carry out the work. Near Gotha in Thueringen a new concentration camp for eight thousand persons is being built, which has received the name of Buchenwald. Three hundred prisoners from the concentration camp Lichtenburg are engaged in constructing this camp.

N. AUSLANDER *Translated from the Yiddish by Mildred Rubinstein*

Concerning Children and Pupils

(Impressions of Biro-Bidjan)

IN ONE of the strongly-rooted colonies in the Jewish Autonomous Territory—Waldheim, I came upon a prodigious figure of a young farmer, who had just recently qualified himself for the position of a teacher. Knowing that the people of the settlement are occupied with agriculture and knowing also that they are in need of farm help, I was interested in finding out just what the members of the settlement had to say about the new teacher.

"It makes no difference," I was told; "if he enjoys it—it's all right with us. In our opinion a teacher is just as important as a farmer."

And one of the old settlers began to explain to me: "It is well indeed that the new teacher was formerly a farmer, because a farmer has a knowledge of things that grow and our children must grow continuously and well. They have a reason for developing. Do you or don't you understand?"

Indeed I did understand what the old colonist was saying: the children have a reason for growing here in our land of Socialism. They develop with a remarkable quickness. The healthy atmosphere emanating from a thriving field is comparable to the vigorous growth of these children.

It is truly a pity, that as yet the portrait of the child growing in the Jewish Autonomous Territory has not been created in our extremely artistic language. One feels it necessary somehow to say: "Belletrists, you must hasten the portrayal of the characteristic traits of our children who live near the shore of the Amur River."

The child in the Jewish Autonomous Territory lives a fervent and colorful life. There are a certain number of school children who remember the obstacles which had to be overcome before they arrived here. Such an experience is the compelling force that gives courage to the child's thoughts and feelings, and brings forth the different associations, comparisons, and consequences. Such a child can see for himself and say more, since he has passed through an entire country, from Uman Station to Tikunka Station in Biro-Bidjan. Such a child has imprinted upon his mind the richness of the great Soviet Union.

There is no lack of impression on the part of the children born here. The individuality of this land, the vast construction work in progress, the great political significance of this offspring of the Socialistic home-land—all of this enriches from day to day, from hour to hour the psychological outlook of the child upon life.

The children of Waldheim are intellectually curious—they are not satisfied with the mere knowledge that a river passes through their settlement. They want to know how it flows, its source and its other physiographical traits. The children of Biro-Bidjan are developing a great curiosity for the geography and history of their home. The pupil must be prepared to answer these questions of the teacher—that is why the responsibility of the teacher is so great and his day by day work so important.

One cannot as yet say that all the teachers of the Jewish Autonomous Territory are up to standard. At the present not all of the instructors are prepared to follow the vigorous development of the child step by step. However, leading, capable figures in the teaching profession, who have proved their worth by mingling with the creative atmosphere which envelops the children, have already made noticeable headway. We may well pride ourselves in having the latter type of instructor. Cultural developments and pedagogical schools played an important part in the development of these instructors. There is another important factor. The best teachers are those who have the most natural and surest contact with the broad masses. This same point, which is stressed in all parts of the Soviet Union, is emphasized here. Our Soviet schools are the only ones which truthfully deserve the title "People's School", since it is the people themselves who nurture the cultural growth of the children. Strong and creative are the words best descriptive of the child life, because they are representative of the entire folk.

It is joyful to note that the majority of the teachers in the

MYRA CHENKIN

In the Ballet-School of Biro-Bidjan

Translated from the Yiddish by Mildred Rubinstein

THE AIR is frosty and crystal. In the sunlight everything appears to be so full of hope and so simple, that it is barely believable that it could be mid-winter. The snow crunches under the feet. A Jewish woman and her twelve-year-old daughter are approaching me. The woman is deeply engrossed in a heated conversation. I can hear certain words of the unusual dialogue.

"But what sort of a plan is this—dancing? I could understand a trade, but oh no, only dancing. Is that the reason for our coming all this way to Biro-Bidjan?"

"Oh Mama dear, please stop it. There is such a school; come in, you'll find out."

"Right away, I'm running, that's all I have on my mind—dancing. . . ."

A small sign on the opposite house helps me to grasp the meaning of the entire situation. Inscribed on the sign is: "Government Ballet School."

The Ballet School of Biro-Bidjan is a separate division of beauty and art.

The well-known ballet-artist, David Azchki, left his life-long work in the Moscow Ballet Theatre last year, and came to Biro-Bidjan. He persistently trudged here and there continuously, seeking bodies of children with latent potentialities for the ballet. From these he chose the most capable. He then selected one hundred children, and by a process of elimination chose the best.

They had to begin with simple exercises accustoming the children to take care of their bodies and keep them clean. After that began the actual development for the ballet. They had to awaken in the children the feeling for rhythm.

Later the pupils began to realize exactly how much earnest effort, strictness, and discipline the ballet dance demanded.

The older groups work in a light, large room. The children are coupled off (boy and girl). They wear blue rompers, white jumpers, and light-colored ballet slippers.

Now the children are doing the traditional quick and old-fashioned graceful French dance, the Minuet. Then with swift movements they give themselves to the tempo of the music played to the Mazurka. There appears to be something vaguely familiar in the temperamental figure of the girl who is flitting through the hall. She lifts her eyes again. I recognize her as the girl whom I had just met in the street with her mother. I remember then what I had been told about her. Her parents, who had just arrived, were wanderers, who until lately were in a state of flux, not knowing where they should settle. They settled finally in Biro-Bidjan and when the "Wanderlust" gripped them again, the little girl interfered this time.

"I will not leave Biro-Bidjan; I will not leave the Ballet School."

In the first group there is a young girl of 14—parted black hair, two braids tied with blue ribbons, and a long firm neck. Broad sport rompers hide the slinkiness of her tall childish figure. Each move is free and sure. One wonders at the talent of this girl.

And now the younger group is practicing. They start first with technical complicated rhythmic movements. They work earnestly. It seems as though the children already know that mastery can only come after hard work.

They spread themselves in pairs over the entire hall. They review parts of a new dance. Particularly lovable is that pair, he—a thirteen-year-old lad with a pug nose, full reddish lips, soft curly hair; she—a thirteen-year-old Russian girl with blond hair and blue eyes. Someone in the group loses the rhythm (the music is supplied by a piano); he feels himself guilty, remains standing confused, omits a few bars and then continues in the correct rhythm.

A woman in a black shawl is sitting near me, watching the entire hall. The boy with the soft-curly hair mischievously glances at her

"He's mine. Oh, if you only knew what I went through until it was discovered that he had a talent for dancing. . . . Sure, I'm glad," whispered the happy mother in my ear.

The dance ends and the children make a mad dash for their rooms to dress themselves. They take off the top clothes and don the usual trousers and jackets. They are freshly alive, tumultuous. They are still permeated with the feel of the dance.

Three girls suddenly run out of the girl's dressing room. They are excited. One of the girls is holding in her hand a sheaf of paper. The girls have a plan. The boys are annoyed because the girls have taken their plan.

"The plan is not yours. We boys discussed it yesterday."

After a few minutes a truce is arrived at. They choose the oldest of the groups, one boy, one girl and the leader.

Who are these children? Some of them are surely future artists—dancers. The rest will become good physical culture instructors for the many schools in Biro-Bidjan.

This is the way it is at the present, but soon we will have to prepare for the coming Opera-Ballet Theater of the Jewish Autonomous Territory.

Jewish Autonomous Territory not only envisioned the future cultural life, but also practised it in their daily work. The body of teachers here may well be proud of the fact that whenever there is mention of the historical days of the election in the upper council of the government, there is mention of the immense activity, the wealth of initiative, and the strength of social temperament, which the teachers at that time displayed.

Let us give "backbone" to the young comrades who are now entering the ranks of the Soviet teachers. The Jewish Antonomous Territory awaits them! Creative remunerative work awaits them.

NEWS FROM BIRO-BIDJAN

ON TO BIRO-BIDJAN

More Culture Groups for the Jewish Autonomic Territory

With great joy we received the proposal to work in the Jewish Autonomic territory after the completion of our course in the Jewish division of the Moscow Pedagogical Institute. For there the Jewish people now possess the opportunities for development, just as all other people in the Soviet Union. Up to the October Revolution a young Jew could not live in Moscow much less dream of studying there. And now we are just completing our studies in the Jewish Division of a higher school of education in Moscow.

The first and only Jewish Socialistic Republic in the world is being built in the Jewish Autonomic Territory of the Far East. Participation in the building of this Jewish Autonomic Territory involves a question of honor. It is for that reason that we have decided to work for this first Jewish Autonomic Territory. Biro-Bidjan is still in its infancy and its needs therefore are particularly great.

That is why we are taking all students who are completing the Pedagogical Institutes in Minsk and Odessa, and those of other institutes and branches, to work at Biro-Bidjan and to complete their studies there.

The Jewish Autonomic Territory has vast possibilities for work in scientific-inventions. We are therefore issuing a special call to all who aspire to do work in the scientific realm to work at Biro-Bidjan.

Biro-Bidjan is in need of ardent Soviet workers. Comrades, help build the only Jewish Socialistic self-governing body in the world!

Students of the 4th Class of the Jewish Division of the Moscow State Pedagogical School.

Signed

A. WOLPIN T. SCHREIBMAN
Z. DACHTIER B. GURALNIK

HAPPINESS AND REMUNERATION THROUGH WORK

People find here much more work for themselves then they could ever have conceived of. It is important that those students who are planning to teach here be informed of this factor. There is a tremendous amount of work here for teachers, especially for those who are capable of teaching languages and literature. This information must be carried to all students. Everyone who has completed a Jewish division of a literature branch must be prepared for teaching literature in both Jewish and Russian schools. Those comrades who came here before also had to be informed of this.

Work in the social, pedagogical and literary fields is plentiful here. Each one here starts his work knowing that there is much to be done. Each one discovers latent talents and possibilities. It is understood of course that this intensive work is remunerative monetarily, and also that each individual has the opportunity and the best material for development. Each individual grows coincidentally with the expansion of the Territory, and is joyous as anyone who takes part in the growth of the Jewish State formed by the Soviet Union in the far east of the country, would be.

With my whole heart I'd like to tell those comrades who are completing school this year:

Comrades, come to us, come to Biro-Bidjan. Joyous and remunerative work await you.

B. MILLER
H. RABINKOFF

ESSENTIALS FOR CREATIVE WORK

This is the second year that I've been working in our growing Jewish Autonomic Territory. During my first year I taught Jewish and Russian literature in a rather small high school in the lovely hilly settlement of Birakin.

This year I am one of the directors of the teaching division and also a teacher of literature and language in our colony of Landaka. Landaka's school consists of a large two-story building where more than four hundred and fifty pupils study. There is a great deal of work to be done here. I am well-settled here and earn 1200 rubles a month.

We have a large chalk factory where more than six hundred people work; there we have a cooperative, club, bath, and the like.

Whoever wants to become closely allied with the building of the Jewish Autonomic Territory, must not waste any time in coming; here he will have all the essentials for creative work.

N. KRAVITZ

Biro-Bidjan Theater Adds New Plays

The State Jewish Theater in Biro-Bidjan, capital of the Jewish Autonomous Province in the Far East, has added a number of new plays to its repertoire this season. They include Markish's "The Ovadis Family," "Face to Face" by Shenin and the Tur Brothers, and Gutzkow's "Uriel Akosta." Sholom-Aleikhem's "Tevye the Milkman" is being arranged for the theater by Dobrushin and Oslender, while D. Bergelson is writing a play about the Civil War.

Of last year's repertoire, the theater, which is directed by Honored Artist of the Republic Goldblatt, is retaining Gorky's "Enemies" and three one-act plays by Sholom-Aleikhem: "Congratulations," "Agents" and "People." It is reviving Slavin's "Intervention."

Greetings Wired by Reubin

Moscow Birth-Rate Doubles; Deaths Decline

Births in Moscow last year amounted to 135,848, or double the 1936 figure, while a decrease in mortality occurred, declared I. I. Sidorov, member of the Presidium of the Supreme Soviet of the USSR and deputy from Moscow's October Election District, at a recent meeting in the club of the Svoboda Factory. The capital's death rate was cut to 13.7 per 1,000 inhabitants in 1936 as against 24.7 per 1,000 inhabitants in tsarist Russia in 1913.

As evidence of the growing prosperity of Moscow's working population, the city now has 1,100,000 savings bank depositors, or half the adult population of the city. Average savings per depositors reached 713 rubles this January as compared with 304 rubles in 1935 and 96 rubles in 1932.

GREETINGS FROM PORTLAND, OREGON

ICOR,
799 Broadway

We greet your celebration of the 10th anniversary of Biro-Bidjan and rejoice with you in the achievements of the first Jewish autonomy in the world.

Portland Branch Icor.

THE CHICAGO ICOR BOOSTERS

(A Youth Brigade for Biro-Bidjan)

The story of how this club came into existence and has already entered the second year of its activities is very interesting and is worth to be related. It may serve as an example for other cities to follow.

Mr. and Mrs. Galler are friends of the Soviet Union and of Biro-Bidjan, and, naturally, active members of the Icor in Chicago. They found themselves confronted with a problem: their proficient young daughter, Vivian, is entering her teens, she is beginning to mold the form of her future relations to the problems facing the youth in general and the Jewish youth in particular.

The parents, of course, were interested to bring their young daughter nearer to their ideology. They found out that the home atmosphere alone is not sufficient to counteract the outside influences. And the idea of a social circle of boys and girls of her age would be the proper way to help develop the youngsters to go in the footsteps of their parents.

Mr. and Mrs. Galler did not delay the matter and in October 1936, after a few talks with their fellow members of the Icor, who have children of the same age, the initial meeting was called and the club was organized.

It required a lot of will power and determination to make the boys and girls understand the aims and functions of the club, to bring them together to meetings every Friday, because they live in various parts of the town, and above all to give them the proper ideological and political instructions.

The Gallers did not give up. Every Friday evening Mr. Galler would start out early with his car to get the children to the meeting and after the meeting he took every one of them home. Papa Galler was kept busy the whole week preparing for the meeting.

As is customary in such cases, the sceptics and those who "know best." ridiculed the Gallers and minimized their efforts as a waste of time and energy. The Gallers did not need the "good and friendly advice" and went on with their work. Time proved who was right. The Icor Boosters Club is now a well functioning organization with over thirty members. The boys and girls of the ages between 13 and 16 are meeting every Friday evening. At every meeting they have lectures and discussions. The writer of these lines gave them a short talk on Biro-Bidjan a few weeks ago, and had a great pleasure to see the impression the talk made on them and what a discussion had followed. The Boosters are publishing their own mimeographed journal on the eve of every big occasion. The journal is called the "Icorian Gazette". The latest issue was on the 20th anniversary of the Soviet Union. It contained very interesting material: An editorial on the 20th Anniversary, a book review, a sport page, poems, an article on Spain, etc.

The Icor Boosters promise to start a campaign for more members and more branches in the city. The organization of such youth clubs in every city would be a tremendous help to the Icor

S. SECHOOLER.

Palace of Soviets Gets First Steel for Foundation

The first 15 tons of steel plates arrived at the construction site of the giant Palace of Soviets in Moscow. These plates, produced at the Kramatorsk Iron and Steel Works, will go into the foundation of the huge structure, on top of the reinforced concrete which is now being laid. Tremendous quantities of steel will be required for the building.

The weight of the steel frame alone will total 650,000 tons, five times as much as that of the Eiffel Tower in Paris. The construction of the Chelyabinsk Tractor Plant, the largest in Europe, required some 12,000 tons of metal. About 50,000 railway cars will be needed to carry all the necessary material for the frame from Urals iron and steel plants.

This year, 138,000 cu. m. of concrete will be poured, 68,000 cu. m. more than during nine months of 1937.

The foundations have been sunk to a depth of 20 m. below the level of the Moscow River, and have been referred to as among the most precise engineering feats performed.

Brainin to the Jamaica Celebration of 10 Years Of Biro-Bidjan

March 5, 1938

J. Holmstock,
9038 - 170th St., Jamaica, N. Y.
Dear Friends:

I regret extremely that my health does not permit my attending your celebration. Today more than ever it is our duty to rally around the cause of Biro-Bidjan and to extend moral and material aid to the pioneers who are building a new order not only economically but also culturally. The Government of the Soviet Union has demonstrated to the world that the Jewish problem can be solved and that the Jews are productive when opportunity is given them. Disregarding calumnies and prejudices it is our duty not only toward Russian Jewry but toward World Jewry to make the next ten years of work for and in Biro-Bidjan an unprecedented success.

REUBIN BRAININ

A VERY CHARACTERISTIC TELEGRAM

NBC94 DL-MF New York, N. Y. 17 218P
Icor Meeting, Manhattan Opera House
34 St. and Eighth Ave.

We rejoice with you in the memorable tenth celebration of the founding of Biro-Bidjan in a world torn by hatred and bigotry Biro-Bidjan stands out more than ever as a haven for the oppressed as a guiding philosophy for humanity. Your work is our work. Let us continue onward.

Group of Jewish National Workmen's Alliance.

Are you in need of a very fine Waterman Fountain Pen?

Put in a little effort, enroll ten members and subscribers to "Nailebn", and you will be awarded the distinction of being listed in the special shock-brigadiers' album of the "Icor". You will receive a $3.00 Waterman's Fountain Pen in addition.

It is worth the effort and it is an honor to become an "Icor" shock brigadier.

What is your answer?

VALUABLE PRIZES

Avail yourself of the opportunity to win one of the valuable prizes offered by the "Icor" in the present membership drive. Every member of the "Icor" who enrolls five members, is entitled to a beautiful pin commemorating the tenth anniversary of Biro-Bidjan. Try to be the first one to win such distinction.

בידושאן. חבר דיסענד איז געווען דער פאר־זיצער פון דעם אָוונט.

דער אָוונט איז דורכגעגאַנגען זייער שיין. עס איז געווען אַ גאַר גרויסער עולם, וואָס איז אָוועקגעגאַנגען באַגייסטערט פאַר די דערגרייכונגען פון די אידישע פּיאָנערן אין די ערשטע 10 יאָר פון זייער אַרבעט אין ביראָ־בידזשאַן.

באַ דעם אָוונט זיינען אַריינגענומען געוואָרן 5 נייע מיטגלידער אין „אוקאַר". עס איז פאַר־שפּרייט געוואָרן אַ גרויסע צאָל עקזעמפּליאַרן פון דעם ספּעציעלן אַפּריל־נומער פון „נייליעבן", און עס איז פאַרקויפט געוואָרן אַ גרויסע צאָל פון דעם ביכל "10 יאָר ביראָ־בידזשאַן".

מרס. מאַראַן.

מען גרייט זיך אין ביראָ־בידזשאַן באַגעגענען צוויי יובילייען

דעם 11טן מערץ איז אין ביראָ־בידזשאַן פאַרגעקומען אַן אַלשטאָטישע פאַרזאַמלונג פון די געזערד־מיטגלידער, געווידמעט דער צוגרייטונג פונעם 10־יאָריגן יובילײ פון ביראָ־בידזשאַן.

די פאַרזאַמלונג האָט אָנגענומען אַ וועגדונג צו אַלע מיטגלידער פון געזערד פון סאָוועטן־פאַרבאַנד.

„מיינע חברים, — שרייבן זיי אין דער וועגדונג, — די אַרבעטנדיגע פון דער אידישער אויטאָנאָמער געגנט גרייטן זיך צו באַגעגענען דעם יום טוב פון צוויי היסטאָרישע דאַטעס: דעם 28טן מערץ — דעם צענטן יאָרטאָג זינט דער ציק פון סאָוועטן פאַרבאַנד האָט אָנגענומען די באַשטימונג וועגן אָרגאַניזירן אַ אידישע איבערוואַנדערונג קיין ביראָ־בידזשאַן, און דעם 7טן מאַי — דעם 4טן יאָרטאָג פון דער באַשטימונג פונם ציק פון פּסער וועגן אָרגאַניזירן די אידישע אויטאָנאָמע געגנט.

די שאַפונג, די בויאונג און דער אויפבלי פון דער אידישער אויטאָנאָמער געגנט, פונקט ווי דער אויפבלי פון אַנדערע נאַציאָנאַלע געגנטן און רעפּובליקן פונם גרויסן ראַטן־פאַרבאַנד, איז אַ רעזולטאַט פון דער גרויסער פרוינטשאַפט און מיטאַרבעט פון די פעלקער פון אונזער היימלאַנד, וואָס האָבן זיך דערשלאָגן דעם וועלט־היסטאָרישן זיג פונם סאָציאַליזם אונטער דער אָנפירונג פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי באָלשעוויקעס און דעם פירער פון די פעלקער חבר סטאַלין.

דעם 10־יאָריגן יובילײ פון דער אידישער איבערוואַנדערונג קיין ביראָ־בידזשאַן וועלן מיט שטאָלץ פאַרצייכענען די אידישע אַרבעטנדיגע פונם ראַטנפאַרבאַנד, דאָס זעלבע אויך די אַרבעטנדיגע און אונטערדריקטע אידן פון די קאַפּיטאַליסטישע לענדער, ווייל דאָס איז אַ יום־טוב פון דעם גייעס, סאָוועטישן אידישן פאָלק, וואָס האָט אינם ראַטנלאַנד באַקומען זיין מלוכה'שאַפט, וועלכע איז פאַרשריבן געוואָרן אין דער סאַמע דעמאָקראַטישער קאָנסטיטוציע אין דער וועלט — אין דער גרויסער סטאַלי־נישער קאָנסטיטוציע.

דער יובילײ פון ביראָ־בידזשאַן און פון דער אידישער אויטאָנאָמער געגנט איז אויך אַ גרויסער יום טוב פון אונזער אינטערנאַציאָ־נאַלער מאַסן־געזעלשאַפט „געזערד", וואָס האָט געהאָלפן און וואָס העלפט דער באַזעצונג פון דער אידישער אויטאָנאָמער געגנט, דער וואוילײ־איינאָרדענונג פון אונזער שטאָט ביראָ־בידזשאַן, דער איינאָרדענונג פון די ראַיאָנען און קאָלווירטן.

די פאַרזאַמלונג פון די געזערד־מיטגלידער פון ביראָ־בידזשאַן וועגדעט זיך צו אויך, אַז איר זאָלט מיט ווירדע באַגעגענען דעם יובילײ, באַצייכענען אים מיט פאַרבעסערטער געזערד־אַרבעט און מיטהעלפן דער ווייטערדיגער פאַר־פעסטיגונג פון דער אידישער אויטאָנאָמער געגנט.

די שונאים פון סאָוועטישן פאָלק, די פאַר־קויפטע פאַשיסטישע הינט — די טראָצקיסטן, בוכאַרינצעס, בורזשואַזע נאַציאָנאַליסטן, וואָס האָבן זיך דורכגעשטוגלט אין די אָנפירונגע אָרגאַנען פון אונזער געגנט, האָבן פיל געשריגיגט אין אונזערע קאָלווירטן, זיי האָבן אַראָפּ־געריסן די פלאַגער פון דער בויאונג פון דער געגנט, זיי האָבן טיט אַ כיון אַריינגעשיקט אין דער געגנט פאַלשיטס און מאַראַליש צע־לייגטע מענטשן, וועלכע זיינען אַראָפּריסן די בוי־אונג פון דער אידישער אויטאָנאָמער געגנט. אָבער די דאָזיגע שונאים האָבן געהאַט אַ בי־טערן טעות! די רוסישע אַרבאַנען פונם פאָל־קאָמיטעט בראַש טיטן סטאַלינישן פאָלקס־קאָ־מיסאַר ח' נ. אי. יעזשאָוו האָבן דעמאַסקירט דעם פאַראַט און די מיאוסע פלעכער פון די פאַשיסטישע נייטיטן. די פאַרברעכערישע געסטן פון די דאָזיגע מערדער, שפּיאָנען ווערן פאַר־ניכט און זיי וועלן ביזן סוף אָפּגעטעקט ווערן פון דער גלוקלעכער סאָוועטישער ערד.

מיר פאַרפּליכטן זיך נאָך טער פעסטיגן די פריינטשאַפט פון די אַרבעטנדיגע פון אַלע נאַ־ציאָנאַליטעטן, וואָס בויען אונזער אידישע אויטאָנאָמע געגנט; אָקטיוו העלפן דעם וואוקס פון דער סטאַבאַנאָווישער באַוועגונג און די אונטערגעטונגען, קאָלווירטן פון אונזער געגנט; דערשלאָגן זיך, אַז די געזערד־מיטגלידער זאָלן אַריינגעבויגן ווערן אין לאָנדשויך־געזעלשאַפטן און קרייזן; אָקטיוו העלפן די אָרגאַניזאַציעס פון דער געגנט אין אויפגעטען, איינאָרדענען און פאַרפעסטיגן די איבערוואַנדערער.

מיר ווענדן זיך צו אייך: העלפט טיט אָק־טיוו דער איבערוואַנדערונג פון די אַרבעטנדיגע אידן אין אונזער געגנט, דערלאָזט נים אין דער אָפּירונג געזערד קיין שונאים פון פאָלק, בינדט זיך ענג צוזאַמען טיט די געזערד־קעטערלעך פון אונזער געגנט, כדי צו פּיין שטענדיג אין קורס פון אונזער אַרבעט און לעבן. אונזער געזעל־שאַפט „געזערד" דאַרף אָקטיוו העלפן דער פאַר־טיי און דער ראַטן־רעגירונג אינם בויען און פאַרפעסטיגן די אידישע אויטאָנאָמע געגנט".

Katz Cottage Sanatorium Liberty, N.Y.

KATZ COTTAGE

Sanatorium

LIBERTY, N. Y.
Sponsored by I.W.O.

A sanatorium for the treatment of tuberculosis, situated in the foothills of the Catskill Mountains, within easy reach of New York City by rail, bus, or auto. Fully equipped, including fluroscopy, x-ray, and pneumothorax where indicated.

BERNARD KATZ,
Superintendent
DR. HARRY GOLEMBE,
Medical Director
Tel. Liberty 1235 or 28

דורכגעפירט אַ מעמאָריעל מיטינג צום יאָר־צייט פון אונזערע 2 פאַרשטאָרבענע מיטגלידער, חבר'ס רבקה ראָזענפעלד און חבר משה קאַר. דער פאָרזיצער פון אונזער איז געווען חבר בראַן. עס האָבן גערעדט וועגן די פאַרשטאָרבענע דער דיכטער ה. רויזענבלאַט, דער פאָרזיצער פון שטאָט קאָמיטעט; חבר ליובאַרטאָווסקי; אונזער פינאַנס סעקרעטאַר; חבר סווידלאָוו, אונזער מיטגליד אין קולטור קאָמיטעט; חבר בוטין, חבר גורעוויטש און דעם פאַרשטאָרבענעס'ס זון, חבר ראָזענפעלד.

חברטע רבקה ראָזענפעלד איז געווען איינע פון די גרינדערס און די ערטע פּראָטאָקאָל סעקרעטאַרין פון אונזער עוויג. דער מיטינג האָט זיך געשלאָסן מיט אַ אַפּאַטיגע דעקלאַמאַציע פון חברטע סטרימאַף, מיטגליד פון טעאַטער־קאָלעקטיוו.

אונזערע באַאַמטע פאַר דעם יאָר 1938 זיינען: פאָרזיצער, דזשיי בראַן; וויצע פאָרזיצער, י. וויגיטסקי; געהילפס אָרגאַניזיר, טשאַרלס סלייען; פינאַנס סעקרעטאַר, סווידלאָוו; פּראָטאָקאָל און קאָרעספּאָנדענט סעקרעטאַר, ס. איין; קאַסיערין, דאָקטאָר מהעאָדאָר אַראָן. קולטור קאָמיטיי: בוטין, טאָמען און האָפמאַן. בילעטן אָגענט: חבר'טע בעלא סליען. לוטעראַטור־אָגענט: חבר'טע פּאָני לוינג.

עקזעקוטיוו קאָמיטעט: חבר לין, חבר'טע לין, חבר און חבר'טע גורעוויטש, חבר אייזראָף, חבר'טע מלכה קוויטמאַן, חבר'טע קאַר, חברטע דאָקטאָר פאָלין אַראָן, חברטע ראָז סטעפּקין, חבר'טע וויזעלמאַן און חבר און חבר'טע קאָן.

ה. טילעס, סעקרעטאַר.

אמאהא „איקאָר"

דער אמאהא ברענטש פון „איקאָר" באַגריסט דעם 10טן יובילײ פון ביראָ־בידזשאַן.

מיר ווינטשן די אידישע פּאָגערן, אַז זיי זאָלן באַווייזן אויפגעבויען אַ מוסטערהאַפטע אידישע סאָציאַליסטישע סאָוועטישע רעפּובליק.

בעלא קליין, סעקרעטאַרין.

באַשטעלט די נייע „איקאָר"־בראָשורן:

צען יאָר ביראָ בידזשאַן

פון ש. אַלמאַזאָוו

פּרייז — 5 סענט.

דאָס זעלבע ביכל אין ענגליש

פּרייז — 5 סענט.

היטלער אָדער סטאַלין

פון דר. חיים זשיטלאָווסקי

פּרייז 1 סענט

I. EAGER A. WEINGART

EAGER ROSE GARDEN, Inc.

HIGH CLASS SUMMER RESORT

BUSHVILLE, SULLIVAN CO., N. Y.

ספּעציעלע פּרייזן פאַר גרופּ־פּאַרטיס און קאָנווענשאָנס.

Telephone: Monticello 571

N. Y. Telephone: DRydock 4-3328

באַגריסונגען צום צענטן יובילײ פון ביראָ בידזשאַן

ניו יאָרק

געזאַמלט דורך דזשעק אייראָוו

ש. הימלשטיין	מרס. רוי מאַפּער
וועם. ראָזען	בומרים סמאָלאַנד
עלסי שנור	רעבעקאַ גאַלובאָוו
עלי באָוער	מרס. מערי זעלדין

נואַרק, נ. דזש.

ע. פינקעל	ע. לאַנדעסבערג
סעם באַום	ל. פּאָול
ס. ליבאָוויטש	פּ. לאַרקין
מרס. ליבאָוויטש	פּ. י. קריזמאַן
א. פּיקאָר	מאַרקאָוויץ
פּ. פישער	דזש. מאַלמוט
ה. פישער	לוּאיס ראָט
מ. קרויטער	גיטאָן מאַרקאָוויטש
מ. לאַנדעסבערג	

גרענד רעפּידס

סעם לעווין	ראָזע נאַדאָלסקי
מייזי סיגגער	ס. א. גרינפעלד
דזש. באַרקער	דזשאַרד באַרקין
דזשאַ גערבערט	דזשאַ ווייזער
על. נאַדאָלסקי	מייער דרוקער

מילוואָקי, ווים.

דזשאַי פרי	י. ראָזאָלאָט
מ. קאָופמאַן	מ. מינקין
ה. קאָופמאַן	ס. דיקערמאַן
פּאַסטאָוו	

מאָונט וואַירנאָן, נ. י.

געזאַמלט דורך אקוס

אקוס	ראָזי עפּסטיין
קאַפּלאַן	פּאַדאָלסקי
מוירקן	מאַרים פּאַדאָלסקי
בעקער	אַראָוויץ
עפּסטיין	ל. לעווין

באָסטאָן, מאַס.

סיידי פרידמאַן	מר. און מרס.
אידאַ פישער	ראָזענפאַרב
לייקע אַוואַרך	ראָזעלי ראָזענפאַרב
חנה ווינוך	מרס. ס אקראַפּאַ.סמי
פּעני קעפּולאָוו	מרס. ס. אקראַפּאַסמי
סיידי קאָהן	א. קאָהן
ראָזי קעראַפּ	שווערינג
מערי סיגל	קאַפּלאָוו
מר. און מרס. מואַוועד	עשלעס

סינסינעטי

געזאַמלט דורך מאַקס סויפער

מאַקס סויפער	סעם פּאַזנער
ל. פינסטער	אהרן באַרץ
הערי פּילדער	

דעטרויט

הערי סויפער	מאַרים עלבינדזשער
מ. אקרים	ח' און ח'טע סאַרוזער
דזשוליאַוס רינג	שלום בערקאָוויטש
מאַרים רינג	דזשעק גאַרטמאַן
הערי גורעוויטש	פּרעדסאַ'ס רעסטאָראַנט
מאַקס בערעגשטיין	זכריה בעקער
ד. לאַזאַר	ל. מאַלדאַווסקי
ס. סניידער	גייטן ס. קאָהען
ל. גרעי	

דזשאַמייקאַ, ל. א.

געזאַמלט דורך ג. האַלמשטאַק

ראַמאַנאָווסקי	רוסקינד
קאַרא	מאַא דזשייקאָבסאָן
האַלמשטאַק	סאַלמאַן
ליפּשיץ	ז. פּוזזנער
בעוועלי בריזכין	קאַראַטקעוויטש
קאַהן	סמיזבערג
דזש. פּוזנער	מייקלסאָן
אַרעס	גאַראַדעצקי

דעטרויט

אונזער פּיעלעכע באַגריסונג צו 10 יאָר ביראָ־בידזשאַן.

פאָראויס פאַר אַ פאַרשטאַרקטן איקאָר און „נייליכן"!

פאָראויס צו דעם אויפבוי פון דער אידישער רעפּובליק ביראָ־בידזשאַן!

ג. ס. קאָהען, אָרגאַניזיר

רבקה סאַרוזער, רעקאָרדינג סעק.

מ. הענעלין, טרעזשורער

ה. גורעוויטש, טרעזשורער

באַגריסונג פון

מר. און מרס. סעם בעסער

דעטרויט

פריינד דזש. געלמאַן

באַגריסט 10 יאָר ביראָ־בידזשאַן

Before You Take Out Any Insurance, Consult

LEON BENOFF

GENERAL INSURANCE BROKER

Every Kind of Insurance From Leading Companies at Minimum Rates

391 East 149th Street
New York
Telephone MElrose 5-0984

אַ בריוו פון אוקלאַנד, קאַל.

זונערטע רעדאַקציע „נייליכן":—

אונזער „איקאָר" צווייט האָט דורכגעפירט זייער אַ שיינעם באַנקעט פאַר דער „מאָרגן פרייהייט". די שטימונג איז געווען זייער אַ געהויבענע. מיר האָבן געשאַפן 90 דאָלאַר, בלויז

טרויער־רעזאָלוציעס

דער האַליוואוד צווייג פון „איקאָר" טרויערט אויף דעם טויט פון סאָניא מאַרוש, זועלכע איז געווען אַ געטרייע מוערין אין „איקאָר". זי איז אַלעמאָל געווען צווישן די ערשטע אויפצו־

נעמען יעדע טעטיגקייט פון דער אָרגאַניזאַציע.

סאָניא מאַרוש איז אויך געווען טעטיג אין דער אָרגאַניזאַציע די „פרענדס אָוו די סאָוועטע יוניאָן", אין אינטערנאַציאָנאַלן אַרבעטער אָרדן און אין די שולן פון אָרדן.

זאָל חבר אברהם מאַרוש געפינען אַ טרויסט אין דער אַרבעט, וואָס איז געווען אַזוי טייער זיין פאַרשטאָרבענער פרוי.

ט. גאַטסדאַנקער,

עקזעקוטיוו סעקרעטאַר פון האַליוואוד

ברענטש פון „איקאָר".

די מיטגלידער פון אמאהא איקאָר דריקן אויס זייער מיטגעפיל צו חבר בען מאַרטין אויף דעם פאַרלוסט פון זיין פאָטער.

מיר האָפן, אַז חבר מאַרטין וועט געפינען אַ טרויסט אין דער אַרבעט פאַר דעם „איקאָר".

בעלא קליין, סעקרעטאַרין.

מיר, די מיטגלידער פון סאַן פראַנציסקאָ'ר איקאָר, דריקן אויס אונזער טיפסטן טרויער און מיטגעפיל צו חבר'טע בוירנשטיין און איר משפחה אויף דעם פּריצייטיגן טויט פון חבר דזשיי בוירנשטיין. מיר האָפן, אַז חבר'טע בוירנשטיין וועט געפינען אַ טרויסט אין דער אַרבעט פון אונזער אָרגאַניזאַציע.

סאַן פראַנציסק'ר איקאָר,

ישעיה פּעקערמאַן, סעקרעטאַר.

מיר, די מיטגלידער פון ליבערטי איקאָר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיטלייד צו מרס. איוואַ קלוגמאַן און צו די קינדער אויפן פאַרלוסט פון זייער מאַן און פאָטער, פריינד נ. קלוגמאַן.

דער איקאָר האָט אויך פאַרלוירן אַ גוטן מיטגליד און אַ פריינד פון סאָוועטן־פאַרבאַנד.

ערע זיין אַנדענק.

מ. ווייגנשטיין, סעק.

14 יאָר „איקאָר"־טעטיקייט אין לאָס אַנדזשעלעס און דער 50 יאָ־ריגער יובילײ פון חבר מ. לובערטאָווסקי

דער איסט סייד צווייג איקאָר פון לאָס אַנדזשעלעס, וואָס איז דער עלטסטער צווייג פון באַנצע לאַנד, האָט געפייערט זיין 14 יאָריקן יובילײ שבת, דעם 26טן פעברואַר. דאָס איז דער צווייג, וואָס טראָגט אויף זיך די פאַר־אַנטוואָרטלעכקייט פאַר די טיפע און ברייטע וואָרצלען וואָס דער איקאָר האָט פאַרפלאַנצט צווישן די ברייטע אידישע פאָלקס מאַסן. און דערפאַר זיינען די רעזולטאַטן אַזאַ גרויסע אַקטיווע צווייג, וואָס איז דער שטאַרקסטער כח אין דעם פאָלקס־פראָנט קעגן פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם.

דער פאַקט, וואָס דער איסט סייד צווייג האָט שוין אין דער איצטיגער קאַמפּאַניע אַרויסגענומען אַרום 70 מיטגלידער און 50 „נייליכן" סובסקרייבער און פאַרקויפט 60 „נייליכן" יעדן מאָנאַט און אויך נים פאַרגעסן צו שאַפן $125 פאַר אונזער „מאָרגן פרייהייט" איז ווי געהעריג אָפּגעשאַצט און אַנערקענט געוואָרן אין די באַגריסונגען פון די פאַרטרעטער פון אָרדן, אידישע ביוראָ פון דער קאָמוניסטישער פאַרטיי, און פון אַלע צווייגן פון איקאָר און שטאָט קאָמיטעט.

אַזוי ווי חבר ליבערטאָווסקי, דער אָרגאַניזיר פון דעם צווייג און דער פאָרזיצער פון שטאָט קאָמיטעט, איז דעם טאָג געוואָרן 50 יאָר יונג, איז דאָס געווען אַ צווייענדיגער יום־טוב פאַר אונזער באַוועגונג בכלל און פאַר אונזער צווייג בפרט. און נים אַבמנדיג וואָס דעם אָוונט זיינען געווען אַ סך אָנדערע וויכטיגע אונטערנעמונגען, איז דאָך דער זאַל געווען אויבערגע־פּאַקט. ביי שיין געדעקטע טישן האָט מען פאַר־באַכט אַ פיינעם אָוונט.

אין דער פּראָגראַם האָבן זיך באַטייליגט: אַ גרוסע פון פרייהייט געזאַנג פאַריין, ח'טע ליסט פון טעאַטער קאָלעקטיוו, ח'טע פּאָלאָו און ח'טע ראַבינאָן. דער יובילאַר, חבר לובערטאָווסקי דריקט אויס אַ האַרציגן דאַנק פאַר דעם איינגענעמען סורפרייז און פאַר דעם כבוד, וואָס דער צווייג און אַלע באַגריסער האָבן אים צוגעטיילט. ער שליסט זיין רעדע מיט אַ הייסן אַפּיל פאַר דער „מאָרגן פרייהייט", וועלכער האָט אַריינגעבראַכט 40 דאָלאַר.

חבר דרי, דער פינאַנס סעקרעטאַר פון אונ־זער צווייג, און דער פאָרזיצער פון דעם אָוונט דריקט אויס אין נאָמען פון צווייג אַ האַרציגן

גרענד רעפּידס

פאַר דעם שנעלן אויפבוי פון ביראָ־בידזשאַן אַלס די ערשטע אידישע סאָוועטן־רעפּובליק.

מיט ביראָ־בידזשאַן און „איקאָר" גרוס,

גרענד רעפּידס „איקאָר".

10 דאָלאַר ווייניגער ווי אונזער קוואָטע. מיר גרייטן זיך איצט צו דער פּייערונג פון צען יאָר ביראָ־בידזשאַן מיט אַ קאָנצערט און באַנקעט.

ס. פרידמאַן, קאָר. „נייליכן".

דאַנק די פאָלגנדע חברים פאַר זייער צוגרייטן די אונטערנעמונג: חברטע אַראָנאָוו, מינקאָוו, חברים פיין און זיידמאַנס, חברים ראַבינאָוויץ, ח'טע קיפּלאָוו און חבר בעלאָוו.

פאָלע קאַפּילאָוו, קולטור דירעקטאָר,

בעסי מזאה, רעק. סעקרעטאַרין.

אַ בריוו פון ביינגהעמטאָן

מיר האָבן דורכגעפירט זייער אַ דערפאָלגרייכע אונטערנעמונג לכבוד דער „מאָרגן פרייהייט". מיר האָבן אויבערגעשטיגן אונזער קוואָטע מיט נאַנצע 22 דאָלאַר. איצט נעמען מיר זיך צו דער אַרבעט פון דורכפירן אַ פאַסנדיגע פּייערונג לכבוד דעם 10 יאָריגן יובילײ פון ביראָ־בידזשאַן, אַז די פּייערונג זאָל זיך באמת פאַר־וואַנדלען אין אַ גרויסן און אימפּאָזאַנטן פאָלקס יום טוב. מיר זוילן מיט אַש־דער פּייערונג מאַכן דעם ערשטן שריט אַרויסצוגיין אויף ברייטערע שליאַכן, אַריינצודרינגען צווישן ברייטערע שיכטן פון אונזער אידישער באַפעלקערונג. מיר מוזן איינמאָל פאַר אַלעמאָל אַרויסגיין פון אונ־זער איינגעגנגען ווינקל און רוידן צו די ברייטערע אידישע מאַסן.

ל. רוף, סעקרעטאַר.

סאָוועטישער קאָנסיל דאַנקט דעם אַלטן פערפער פאַר מתנה, געווידמעט דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד

דער סאָוועטישער גענעראַל־קאָנסיל פון ניו־יאָרק האָט צוגעשיקט אַ דאַנק־בריוו דעם אַלטן חבר מאַרקס פערפער פאַר אַ קינסטלערישער מתנה, וואָס ער האָט געווידמעט דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד.

די מתנה באַשטייט פון אַ גראַוויר־קאָמפּאָזי־ציע, וואָס ער האָט געמאַכט פון בראָנז. די קאָמ־פּאָזיציע שטעלט־פאַר די פאַרברידערונג פון פעלקער אין דעם לאַנד פון די סאָוועטן. חוות, שלאָגבאַנען און עקרישן לויערן אויפן לאַנד, נאָר האָבן מורא אָנצופאַלן צוליב דער אַנטשלאָסנקייט פון די פעלקער, וועלכע באַוואָכן די גרענעצן אונטער דער פירערשאַפט פון סטאַלין, וואָראָ־שילאָוו, קאַלינין און בודיאָני.

מר. פערפער, אַן איבערגעגעבענער פריינט פון דעם „איקאָר", אַ זקן פון אַ יאָר 70, וועלכער געפינט זיך אין דעם ביאָלאָסטאָקער מושב־זקנים פון ניו יאָרק, האָט עטלעכע יאָר געפאָרבעט אויף דער קאָמפּאָזיציע, וואָס ער האָט איבערגעגעבן דעם קאונסיל פאַר'ן סאָוועטן־פאַרבאַנד.

לינדען און ראָזעל „איקאָר" פירט דורך שיינע פייערונג פון 10 יאָר ביראָ־בידזשאַן

זונטאָג, דעם 27טן מערץ, איז אין דער לינקאָלן סקול דורכגעפירט געוואָרן זייער אַ שיינע פייערונג צו דעם יום טוב פון 10 יאָר ביראָ־בידזשאַן. דער זינגער, מאַקסים בראָדין, און די פיאַניסטין, זעלדע זלאַטין, האָבן אַ סך בייגעטראָגן צו בשיינען דעם יום טוב. חבר ש. אלמאַזאָוו האָט גערעדט וועגן 10 יאָר ביראָ־

וואָס ער ווייסט וועגן ביראָ־בידושאַן, וועגן די רויקייטן פון דער אידישער אוטאָנאָמער געגנט, וועגן דער שייכקייט פון דער נאָמען, וועגן דעם, וויאַזוי עס ווערט אויסגעפילט דער פּלאַן פון דער איבערוואַנדערונג.

נאָכן פאָרטראָג זיינען פאַרגעבן געוואָרן זייער פיל פראַגן. שוין פון די פראַגן האָט מען געקאָנט זען, אַז אין מאָסקווע זיינען פאַראַן כּוח וויינציג אידישע אַרבעטנדיגע, וואָס ווילן אַ־בעזוגאָנדערן אויף שטענדיג אין דער אידישער אוטאָנאָמער געגנט. פיל האָבן זיך אינטערעסירט, צי נייטיגט זיך ביראָ־בידושאַן אין די אָדער אַנדערע פּראָפּעסיעס, מען האָט זיך אויך נאָכגעפרעגט וועגן די שטיינער־באַדינגונגען אין ביראָ־בידושאַן.

אינם קאָנצערט־אָפּטייל איז אַרויסגעטראָטן דער אידישער כּאָר פונעם קלוב, וואָס האָט מיט דערפאָלג אויסגעפילט לידער וועגן ביראָ־בידושאַן. עס איז אויך באַוויזן געוואָרן דער פילם „גליק־זוכער" און אַ קינאָ־בראָניק פון ביראָ־בידושאַן.

אין קיעוו

דעם 29טן מערץ איז אינם הויז פון דער אידישער פּראָלעטאַרישער קולטור פאַרגעקומען אַ גרויסער מאַסן־אָוונט, געווידמעט דעם 10־יאָריגן יובילײ פון דער אידישער אוטאָנאָמער געגנט. דער אָוונט איז געווען אָרגאַניזירט פון דעם געגמלעכן געזעלד און פונעם קולטור־חוץ.

נאָכן פאָרטראָג וועגן דער סאָציאַליסטישער בויאונג פון דער אידישער אוטאָנאָמער געגנט זיינען אַרויסגעטראָטן מיט זייערע ווערק וועגן דער אידישער אוטאָנאָמער געגנט די אידישע סאָוועטישע שרייבער איציק פעפער און דוד האָפשטיין, וועלכע זיינען געווען אין ביראָ־בידושאַן. נאָך זייערע אַרויסרעדונגען איז פאַר־געקומען אַ גרויסער קאָנצערט פון דער פאַר־דינסטפולער אידישער קאַפּעלע „אַדוואָקאַטן". אין דעם זעלבן אָוונט האָט זיך אינם קולטור־הויז געעפנט אַ קינסטלערישע אויסשטעלונג, וואָס שילדערט דאָס גלויבלעכע לעבן פון די אַר־בעטנדיגע פון דער אידישער אוטאָנאָמער געגנט און פון די אידישע נאַציאָנאַלע ראַיאָנען פון אוקראַינע און קרים.

אין צוזאַמענהאַנג מיטן 10־יאָריגן יובילײ פון דער אידישער אוטאָנאָמער געגנט האָט די קיעווער ראַדיאָ־סטאַנציע פּראַנסלירט דעם 30טן מערץ אַ גרויסן קאָנצערט פאַר ביראָ־בידושאַן.

אַ בריגאַדע מאָסקווער אַרטיסטן אין ביראָ־בידושאַן

אין אָרדענונג פון קולטור־שעפטסן האָט דער צענטראַל־ראָט פון געוועדט געשיקט אין דער אידישער אוטאָנאָמער געגנט אַ בריגאַדע מאָסק־ווער אַרטיסטן אויף צו באַדינען די אָקטיאָבער־יום־טובים און די וואַל־קאַמפּאַניע. אין דער באַשטאַנד פון דער בריגאַדע גיינען אַריין: דער זינגער סאול לויבימאָוו, דער פידלער דאַניל קרימשטיינסקי און די פּיאַניסטקע נינאַ לעאָנ־טיעוואַ. מיט דער בריגאַדע פירט אָן חבר נ. ס. כאָמיטסקי.

דעם 7טן נאָוועמבער איז די בריגאַדע אַרויסגעטראָטן אין וואַלדהיים, אויפן קאָנצערט זיינען בייגעווען העכער 250 קאָל־ווירטשיקעס און אַרבעטנדיגע פון וואַלדהיים מיט זייערע פאַמיליעס. דעם 8טן נאָוועמבער האָט די בריגאַדע געגעבן צוויי קאָנצערטן אין בירע־פעלד: אין בירעפעלד קלוב און אויף אַ פאַ־מיליען־אָוונט פאַר די בעסטע קאָלווירטניקעס, סטאַראָאַוועס פון דעם מטס.

די בריגאַדע וועט אין ביראָ־בידושאַן פאַר־ברענגען העכער אַ חודש. חוץ קאָנצערטן וועלן די אַמטיילנעמער פון דער בריגאַדע העלפן אין דער אַרבעט די קרייזלעך פון זעלבסטעטיגער קונסט אויף די אונטערנעמונגען און אין די קאָלווירטן, ווי אויך פאַרשריבן פאָלקלאָר — אידישן און פון די פעלקער, וואָס וואוינען אויף דער מערימאַריע פון דער אידישער אוטאָ־נאָמער געגנט.

דער ביראָ־בידושאַנער אידישער מלוכה־טעאַטער צו דעם נייעם סעזאָן

ס'איז אַוועק דער זומער־אורלויב און ביראָ־בידושאַנער מלוכה־טעאַטער האָט אויפגעלעבט. אינעווייניג אין טעאַטער ווערט געפירט אַ לעב־האַפטע צוגרייטונגס־אַרבעט צו עפענען דעם סע־זאָן. מען איז שוין צוגעטראָטן צו די גענעראַלע רעפּעטיציעס פון דער שטעלונג „אַוואַדיס".

די פּיעסע „אַוואַדיס", ווערט געשטעלט אין אַלע אידישע סאָוועטישע טעאַטערן. די דאָזיגע שטעלונג האָט צוגעגרייט פאַרן ביראָ־בידושאַנער טעאַטער דער רעזישיסאָר ח' נאַרוויד, וועלכער איז צוליב דעם ספּעציעל געקומען קיין ביראָ־בידושאַן. די דעקאָראַציעס האָט צוגעגרייט דער יונגער קינסטלער ח' לראָל, מוזיק — כּוגאַטשעווסקי.

צום נייעם סעזאָן קומט דער טעאַטער מיט אַ גאַנץ רייכער פּראָגראַם, מיט נייע פּיעסן. נאָך דער שטעלונג „אַוואַדיס" וועט דער טעאַטער באַ־גיינען אַ שלום־עליכס אָוונט איינאַכטן אַ באַ־גיינען. אינם שלום־עליכס אָוונט וועלן אַריינגיין די אויסאָקטיאָרס: „מעכטשן", „אַגענטן" און „מזל־טוב" און אַ פאָרטע אַן איבערגעאַרבעטער דורך דעם ח' גאָלדבלאַט.

אַ גרויסע נייע פאַרן ביראָ־בידושאַנער צו־שויער וועט זיין די פּיעסע „אַטשעאַיאַ סמאַווקאַ" פון שווינין און די ברידער טור, וועלכע מע וועט שטעלן אין דער דריטער דעקאַדע פון דעצעמבער חודש.

סוף יאַנואַר וועט דער טעאַטער שטעלן „אורעיל אַקאָסטאַ", — רעזישיסאָר ח' גאָלדבלאַט.

חוץ די אויבנדערמאָנטע פּיעסע האָט דער ח' גאָלדבלאַט באַשטעלט באַ די חברים דאָברושין און אויסלענדער אַן אינטעניירונג פון שלום־עליכס'ס „מיוויע דער מולכיגער", ווי אויך בוים שרייבער דוד בערגעלסאָן אַ פּיעסע וועגן די יאָרן פון ביראָבידזשאַן (דעם סיוזשעט פאַר דער פּיעסע נעמט בערגעלסאָן פון זיין זאַמלונג „שטורעמטעג").

קעמפּ קינדערלאַנד

•

די זומער היים, נאָך וועלכער אייערע קינדער ביינקען דעם גאַנצן ווינטער.

די קינדער זענען אונטערן אויפזיכט פון גראַדואירטע נורסעס און דאָקטו־רים, ווי אויך פון קאַמפּעטענטע קאָנ־סילאָרס, לערער און דערציער אויף יערן געביט פון ספּאָרט און שפּיל.

רעגיסטראַציע גייט איצט אָן אין שטאָטישן אָפּיס פון קעמפּ 799 בראָדוויי, צימער 224, טעלעפאָן גרעמערסי 5־2898

פּרייזן: פאַר 2 וואָכן — 26 דאָלאַר, פאַר דעם נאַנצן סעזאָן פון 10 וואָכן — 150 דאָלאַר.

קינדער פאַרלאָזן ניו יאָרק שבת דעם 25טן יוני.

דער קעמפּ פאַר דערוואַקסענע עפנט זיך פרייטיק, דעם 27טן מאַי פאַר דעראָ־ריישאַן דעי.

רעזערווירט אייער פּלאַץ באַצייטנס אויף דער דערוואַקסענער זייט, כדי זיכער צו מאַכן צו זיין ביי דער אָפּי־ציעלער דערעפענונג.

באַזעצט זיך אין אַ מאָדערנעם האָטעל ווייט פון דעם שטאָטישן טומל

מאַנהעטן ביטש האָטעל

אין ברוקלין, נ. י.

37 מינוט פון טאַימס סקווער מיט דער בי. מ. טי.

•

ס. לינדער, מענערשער

•

פאַר איין פּערזאָן — $5.50 אַ וואָך און העכער

אין דער איקאָר־באַוועגונג

אַ בריוו פון דענווער

מיט גרויס פאַרגעניגן קאָן איך אייך מעלדן, אַז זונטאָג, דעם 10טן אַפּריל, האָבן מיר דורכ־געפירט זייער אַ דערפאָלגרייכע אונטערנעמונג פאַר דער „מאָרגן־פרייהייט". בכלל שטרייבן מיר זיך אָן צו שאַפן וואָס מער מיטגלידער פאַר דער „מאָרגן פרייהייט". ווען די דאָזיגע שורות ווערן געשריבן פירן מיר אַ גאַנץ אינטענסיווע מיטגלידער און „טיילנעמער" קאַמפּאַניע. אונזער שלאַגערין, חבר'טע לעווין, האָט שוין אַריינגע־בראַכט 16 מיטגלידער און זי זאָגט, אַז דאָס איז נאָר אַן אָנהייב. זי וועט זיכער דערגרייכן דעם ציפער פון 25. די אַנדערע חברים און חבר'טעס ווערן באַוואָרקט פון חבר'טע לעווין און זיי אַרבעטן אויך ווי בינען כדי צו שאַפן וואָס מער מיטגלידער. פאַר זונטאָג, כאַי דעם 15טן, גרייטן מיר צו אַ פּאַסנדיגע פייערונג לכבוד דעם 10 יאָריגן יובילײ פון ביראָ־בידושאַן.

מ. דובאָוו, סעקרעטאַר.

לאָס אַנדזשעלעס פירט דורך אַ גראַנדיעזע פייערונג פון צען יאָר ביראָ־בידושאַן

שבת אָוונט, דעם 2טן אַפּריל, האָבן די פּראָ־גרעסיווע אידישע מאַסן פון לאָס אַנדזשעלעס, געפייערט דעם יום טוב פון צען יאָר ביראָ־בידושאַן, אויף אַ זייער אויסדרוקספולן אופן.

נים קוקנדיג אויף דעם, וואָס דעם זעלבן אָוונט זיינען אין שטאָט געווען אַ פּאָר גרויסע, זייער וויכטיגע אונטערנעמונגען, זיינען צו דער פייערונג געקומען העכער פערצן הונדערט מענטשן פון פאַרשיידענע ריכטונגען אין דעם אידישן לעבן.

אין פּראָבע פון דער בינע זיינען געווען אויסגעהאַנגען פאַרשיידענע פּאַסיגע לאָזונגען און אויך די פאָנען פון די צוויגן פון אויקאָר. די בינע גופא איז געווען באַזעצט פון די פאַר־מרעטער פון פאַרשיידענע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע האָבן דער פייערונג צוגעגעבן אַ סך קאָליר. צו־זאַמען מיט די פאַרטרעטער פון אָרגאַניזאַציעס זיינען אויף דער בינע געווען אַ סך מיטגלידער פון דעם פאָלקס קאָמיטעט, וואָס האָט איינגע־אָרדנט אַנדערי שיינע פייערונג.

דער ערשטער אויפטריט פּראָגראַם איז געווען דער „פרייהייט גלעזאַנד פאַראיין", וואָס האָט אונטער דער ליטונג פון חבר צעפּקין, געזונגען עטלעכע אַרבעטער לידער און איז, ווי אויף אַלע זולנע אַרויסטרעטונגען, זייער האַרציג אויפגע־נומען געוואָרן פון דער גאַנצער פאַרזאַמלונג.

חבר קוסטאַלין, געלעראַל סעקרעטאַר פון אויקאָר אין לאָס אַנדזשעלעס, איז צוגעטיילט געוואָרן הער בכבוד צו דערעפענען די פייערלעכע פאַרזאַמלונג. נאָך אַ קורצער, זאַכלעכער רעדע, שטעלט ער פאַר דעם סאָציאַליסט דר. העניר לעוויטאַן, אַלס פאָרזיצער פון אָוונט.

אויף דער בינע קומען אַרויף די געסט־רעד־נער, דר. חיים זשיטלאָווסקי און חבר מלך עפּשטיין און ווערן אויפגענומען פון דעם יום־טוב'דיגן עולם מיט אויסערגעוויינלעכער באַגייסטערונג.

דר. זשיטלאָווסקי לייענט זיין גייסטרייכע רעדע פון אַ געשריבענעם מאַנוסקריפּט. ער שלאָגט אָפּ די בייזיוויליגע צוגעוועמישונג פון דער פּאַשיסטישער דיקטאַטור פון אַ היטלער און מוסאָליני מיט דער אַרבעטער דיקטאַטור אין סאָוועטן־פאַרבאַנד.

זיין ברילאַנטעע רעדע פאַרענדיגט דר. זשיטלאָווסקי אַזוי: „זאָל מען נאָר לאָזן צורו־רו דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד, און די אידן אין ביראָ־בידושאַן וועלן זיך באַפעסטיגן און איינאָרדנען אַזוי, אַז זיי וועלן זיין אַ ביישפּיל פאַר דער גאַנצער וועלט".

חבר מלך עפּשטיין האָט געהאַלטן די שלוס־רעדע. ער לייענט אַ פּאָר ציטאַטן פון געגנער, וועלכע האָבן געשריבן אַרטיקלען אין די אַ־מי־דישע צייטונגען אין די ערשטע יאָרן פון אַי־דישער קאָלאָניזאַציע אין סאָוועטן־פאַרבאַנד. אין יענער צייט, האָבן די געגנער געשריבן, אַז די קאָלאָניזאַציע אין קרים מוזג נים, אַז דאָס וויל מען נאָר באַגראָבן די אידן אין דער אַמדן פון קרים, אָבער ווען ס'האָט זיך אָנגעהויבן די אַי־דישע קאָלאָניזאַציע אין ביראָ־בידושאַן, האָבן די זעלבע געגנער אויפגעהויבן אַ גוואַלד, אַז מ'וויל די אידן פאַרשיקן אין וויטן סיביר. פאַרוואָס זעצט מען בעסער נים פאַר די קאָלאָ־ניזאַציע אין קרים...

עס איז אויבעריג צו זאָגן, אַז ביידע רעדנער זיינען באַלוינט געוואָרן מיט לאַנגע, וואַרעמע אַפּלאָדיסמענטן.

אין מוזיקאַלישן טייל פון פּראָגראַם האָבן זיך באַטייליגט, אויסער דעם „פרייהייט גלעזאַנד פאַראיין", אויך דער באַרימטער טענאָר אַפּאָלאָ־אַפּאָרא שנגער, שענדי מעקעניז, וועלכער האָט געזונגען אויטיגע אַפּאָרא אריעס, און אַ אידישע פאָלקס־ליד, און די באַליבטע פאָלקס־זינגערין, פייגעלע פאַניין, וועלכע האָט פאַרענדיגט דעם זייער גלייכנגעטן אָוונט מיט עטלעכע אידישע און סאָוועטיע פאָלקס לידער. זי איז באַלוינט געוואָרן מיט אַ שיינעם בוקעט בלומען און הילכיגע אַפּלאָדיסמענטן.

די פייערונג פון צען יאָר ביראָ־בידושאַן אין לאָס אַנדזשעלעס וועט בלייבן אין זכרון באַ־אַלע די, וואָס זיינען געווען אין מרינימי אָדי־טאָריום, שבת אָוונט, דעם 2טן אַפּריל, 1938.

י. ווינינצקי.

מיר באַגריסן די חברים ליבערמאַן

דער ניי יאָרקער שטאָטישער „אויקאָר"־קאָמיטעט באַגריסט די חברים ליבערמאַן פון סמאָמן איילאַנד אויקאָר צו זייער 25 יאָריגן צוזאַמענלעבן.

מיר ווינשן זיי געזונט און לאַנגע יאָרן צו קענען פאָרזעצן די גומע אַרבעט אין די איב־טערעסן פון אונזער באַוועגונג.

שטאָטישער „איקאָר"־קאָמיטעט.

88 דאָלאַר געזאַמלט פאַר „מאָרגן פרייהייט" ביי דער זילבערנער חתונה פון די חברים ליבערמאַן.

דער צוזאַמענקונפט איז פאָרגעקומען זונ־טאָג, דעם 3טן אַפּריל.

דער אָוונט איז אָרגאַנזשירט געוואָרן פון דעם סמאָמן איילאַנד אויקאָר, פרייטאָג קאָנטל אין בר. 68 א. א. א.

צו דעם אָוונט זיינען געקומען אַרום 200 חברים און פרייטנס פון די ליבערמאַנס.

באַריכט פון „ביראָ־בידושאַן"־צווייג, לאָס אַנדזשעלעס

ביי אונזער לעצטער עקזעקוטיוו זיצונג איז דיסקומירט געוואָרן די פראַגע ווי צו מאַכן אונזערע זיצונגען אַזוי אינטערעסאַנט, אַז וואָס מער מיטגלידער זאָלן זיי וועלן באַזוכן.

מיר האָבן באַשלאָסן, אַז די געשעפטס אָנגע־לעגנהייטן פון אונזער צווייג זאָל ערלעדיגט ווערן ביי אונזער עקזעקוטיוו און אונזערע אַל־געמיינע זיצונגען זאָלן הויפּטזעכלעך פאַרנומען ווערן מיט קולטורעלע ענינים.

אונזער ערשטע פּראָבע איז געווען זייער דערפאָלגרייך. דעם 5טן יאַנואַר האָבן מיר גע־האַט אַ לעקציע מיט דעם דיכטער פינטשע בער־מאַן איבער ליאָן פויטמאַנגערס בוך „דער פאַלשער נביא". דער לעקטאָר האָט געהאַלטן דעם עולם געשפּאַנט העכער אַ שעה צייט. נאָך דער לעקציע האָט זיך ביי אַ געדעקטע טישן ערשט אָנטוויקלט אַ דיסקוסיע.

מיר האָבן דורך דער צייט געהאַט עטלעכע אַנדערע וויכטיגע לעקציעס מיט פּראָפיציענטע לעקטאָרן. 2 לעקציעס האָבן מיר געהאַט מיט דעם יונגן דיכטער חיים שווארץ, די ערשטע איבער „ביראָ־בידושאַן" און די צווייטע איבער מאַריס ראָזענפעלד'ן צו זיין 75 יאָריגן געבורטסטאָג. מיר האָבן אויך געהאַט אַ סימפּאָזיום איבער דעם „איקוף". די אַלע לעקציעס זיינען געווען זייער דערפאָלגרייך, סיי אין פּרט פון די צאָל מענטשן, וואָס זיינען געקומען און סיי אין דעם, וואָס מיר האָבן געלערנט פון זיי.

מיר האָבן דערווייל באַאַמטע פון וועלכע מיר האָבן אַלע אורזאַכן צו דערוואַרטן גומע אַרבעט. מיר האָבן זיך אויך אָנגעשלאָסן אַן דעם הויגן אַפּטייל פון „איקוף". מיר האָבן צוגע־טראָגן 200 דאָלאַר צו דער קאַמפּאַניע פון דער „מאָרגן פרייהייט", און פּלאַנען דורך אונטער־נעמונגען צו שאַפן נאָך.

דינסטאָג, אָוונט דעם 5טן אַפּריל האָבן מיר

אַ פרייליעכס

(צום 10טן יובילײ פון ביראָ-בידזשאַן)

סאָוועטן־מאַכט האָט לאַנד געגעבן —
בײַם דער איד אַ ליכטיק לעבן.
ביראָ, ביראָ, ביראָ־בידזשאַן.
אַ נײ לעבן איז אײַנט פאַראַן!

לחיים אידן! לחיים! הײַנט איז מיר פרײלעך! איך האָב הײַנט געקראָגן מײַן ווײַזע פאַר עולם הזה! איך פאָר קײן ביראָ־בידזשאַן! זײַגט זשע חברה אַלע צוזאַמען:

אײַזן־מילך און אײַזן־קאָרן —
פילט דער איד, ווי נײ געבאָרן!

אַלע יאָרן האָט מען זיך מײַנ מיר געשוואָרן, ווי מײַנ אַ פאַלשער משבעה איבעראַל האָט מען מיך גערופן מײַנ אַ צונאָמען און געטריבן מײַנ — אַשמקן...

דער באַלעבאָס האָט מיך גערופן רעוואָלוציאָנער. דער אַנטיסעמיט — באַנקיר. דער ישאַנדאַרמסקע האָט מיר געשטופּט זײַן לאַפּע און זײַן רעגירונג — פון לאַנד אַרײַס . . .

איר זעט מײַן באָרד? אַט־די גרויע באָרד? פריער האָבן זי גערופן קאָזאַקן, דערנאָך — פּאָליאַקן, דערנאָך — איסט סוידער „באַמס". ווער ס'האָט נאָר געוואָלט האָט געשפּילט אויף די סמרוגעס פון מײַן באָרד...

אײַנט אָבער, האָט סאָוועטסמאַכט פאַרסטראָבירט מײַן באָרד! די רעגירונג אַליין גיט אָכטונג, אַז אַ האָר פון מײַן באָרד זאָל חלילה נים געמײַערט ווערן. נו, ווײַסט איר וואָס דאָס מײַנט? . . . דערפאַר, ברודערלעך, פיל איך הײַנט אַזוי גוט.

איז דערבײַ ווידער געזונגען:

מנחם־מענדלס מאַנצן כוואַסטקע
מיט קאָזאַקן — אַ קאָזאַקע . . .

ווי איר קוקט מיר אָן, בין איך געוואָרן אַ שותף צו דער גרעסטער פאַבריק אויף דער וועלט . . . אַ פאַבריק — וואָס פּראָדוצירט נײַלעכן, גליק און פרײד! . . . אײַנט וועל איך זײַן אַ באַלעבאָס, אַ אַרבעטער . . . קײנער וועט נים קענען פאַרוויסן די נאָז, ווײל איך ווער אַלעמענס גלײַכן!

איר זעט דאָס פּאַפּירעלע? דאָס פאַרזיכערט מיך זיך צו באַזעצן אין ביראָ־בידזשאַן. צו באַזעצן זיך! . . . נים באַלײַגן זיך מײַנ כשר'ער ארץ ישראל עדך! . . . ווער עס פאָרט אין פאַלעסטינע צו שטאַרבן; איך פאָר אין ביראָ — צו לעבן . . .

איר זאָרגט זיך, אַז ס'וועט דאָרט נים זײַן קײן מנין?

שטעלט אײַך פאָר: ווען די יוגנט קומט זיך אַזוי צוזאַמען נאָך אַ טאָג אַרבעט און מ'גיט זיך עס אַלע צוזאַמען אַ צעזינג:

לאָכט דער איד פון מעקלער, מאַקלער,
זײַנט באַם רעדל — טרײַבט אַ מראָקמאַר! . . .

נו, פרעג איך אײַך, קאָן נאָך זײַן אַ שעגרע חזנות?

מײַן ווײַב, אַ לעבן אויף איר, האָט מיך געהאַלטן אין אײַן צײַטן קײן צײַטן. לאָמיר שטאַרבן, זאָגט זי, אין ארץ ישראל, וואו אַלע אידן שטאַרבן. האָב איך איר אָבער אָנגעזוזן, ווי אַזוי צײַטן איז אַ טײַל אויסצוצײַטן דעם אידן, ער זאָל קריכן אויף אַלע פיר און ערשט דער־נאָך זאָל ער דאַרפן שרײַען, אַז מ'קריכט אים אויפן קאָפּ, איז זי געוואָרן אָנדערש. אי, אַ לעבן אויף איר, פאַרשטײַט זי איצט!

אַמאָל, פלעגט זי מיר זאָגן: — ווען משיח וועט קומען, וועלן די גויאים גײן אויף אַן אײַזערנער ברײַ. וועט זי זיך אײַנבערעכן און זײַ וועלן אַרײַנפאַלן אין וואַסער. די אידן, אָבער, וועלן גײן אויף אַ פאַפּירענעם ברײַ, און זײַ וועלן אַרײַבער בשלום. אײַנט, — זאָגט זי מיר, — פון זײַכערקײַט וועגן, גײַ בעסער אויף אַן אײַזערנער ברײַ!... און זי פאָרט מאָקע מײַנ, מײַנ מיר קײן ביראָ זיך באַזעצן אויף ערד צום לעבן, יאָ, צום לעבן!

און איר זאָגט — אַלט . . . איך פיל זיך אײַנט יונגער פאַר אײַך! ווען כ'האָב בלײַז עתהלומ'ט פון דאָס ווײַזעלע, האָב איך האַלב פון מײַן עלטער פאַרלאָרן. אײַנט, אַז איך האָב זי שוין, פיל איך זיך, ווי נײ געבאָרן — יונג, מונטער און פרײלעך . . .

יאָ, אַלע מײַנע יאָרן האָב איך געהאַלטן אַ וואָנדער־שטעקן אין האַנט, פון לאַנד צו לאַנד, פון שטאָט צו שטאָט, פון געשעפט צו געשעפט און פון פאַבריק צו פאַבריק . . .

. . . אַ אידײש נאָז, אידײש אויגן, אַ אידײשער הויקער, נאָדלען, שפּילקעס, פײלן און פּראָסט־פּשוט'ע שײנײַנער פון אַלע זײַטן . . . דאָ האָט מען אונז געשריבן, און דאָ האָבן מיר זיך אַליין געדאַרפט אַרײַסגנב'ענען פונם לאַנד, תאַב־און־גומס!

מײַנע פענצטער זײַנען נים געווען פאַר זון־ליכט, נאָר פאַר פּאַנראַשטשיקעס — צום עצבר־כן. מײַנע קינדער זײַנען געווען נים צו האָבן וואו די מידע קאָפּ צו לײגן, נאָר וואו אונזערע מרערן אַרײַנצואַוויזען . . .

איד, זשיד, שײנ, יודע, מײַנ די אַלע נעמען האָט מען אונז געשטאָבן, אײַסגעלאַכט — ווי מײַנן נאָמען פון אַ באַנקראָטירער פירמע . . . אײַנט, שונאים, אויף אַ זעקסל פון דער ערד לאָכט דער איד, צוגלײַך מײַנ אַלעמען, און איך וועל לאָכן מײַנ זײַ:

לחיים, אידן! אידן פון דײַטשלאַנד, וואו מ'האָט אונז אַוועק־געשטעלט אויף דער שוואַרצער־ליסט פון ראָסן, אידן פון פּוילן — וואו מ'האָט אונז אַוועקגעזעצט אויף געטאָ־בײַנק, אידן פון פאַלעסטינע — וואו מ'האָט אונז אַוועקגעלײגט אויף די קני פאַר דעם ענגלישן אימפּעריאַליזם, אידן פון רומעניע — וואו מ'הײסט אונז גײן! און אידן פון דער גאַנצער וועלט — וואו מ'בײַנט אונז שטענדיק אין אַ פראַגעצײכן . . .

דאָס דאָזיקע ווײַזעלע איז אַן אָנווײַזונג אויף גלײַכהײט, פרײהײט און ברידערלעכקײט פון אַלע פעלקער און פון אַלע ראָסן! . . .

סאָוועטן־לאַנד גראַנאַטירט מיר פאַר מײַן באָרד און פאַר מײַן נאָז! איז, אידן, לחיים, לחיים, ביראָ־בידזשאַן! לאָמיר צוזאַמען זינגען אַ פרײלעכס!

סאָוועטן־מאַכט האָט לאַנד געגעבן —
בײַם דער איד אַ גלײַכלעך לעבן.
ביראָ, ביראָ, ביראָ־בידזשאַן.
אַ נײ לעבן איז אײַנט פאַראַן!

דער „איקוף" וועט אונטערנעמען אַ באַדײַטנדיקע פאַרלאַנ־טעטיגקײט

צו אַלע פרײנט פון דער אידישער לײטעראַ־טור. אין דער לעצטער צײַט האָט זיך די אידישע לײטעראַטור פאַנאַנדערגעוואָקסן. אָבער אין משך פון די אַלע יאָרן זײַנען נים געשאַפן געוואָרן די נײטיקע פאַרלאַג־אינסטיטוציעס און די פאַ־סיגע פאַרשפּרײטאַפּאַראַטן, וואָס זאָלן זײַן בכח סיסטעמאַטיש אַרײַנצוגעבן און פאַרשפּרײטן די ווײַטיגסטע ווערק.

די אָפּגעשטאַנענקײט און פאַרוואָרלאָזקײט פון דעם אידישן פאַרלאַג וועגן, האָט געצוואונ־גען דעם אַלוועלטלעכן אידישן קולטור קאָנגרעס צו אָרגאַניזירן אַן אַלוועלטלעכן אידישן פאָלקס פאַרלאַג.

דער פאָלקס פאַרלאַג נעמט פאַר די אויפגאַבע צו ברענגען פאַר דעם אידישן לײַענער די באַ־דײַטנדיגסטע ווערק פון דער אידישער און פון דער וועלט לײטעראַטור.

דער אידישער פאָלקס פאַרלאַג טרעט צו אַרײַנצוגעבן אַ ביבליאָטעק פון געקלײבענע ווערק פון דער אידישער און פון דער וועלט לײטעראַטור.

דער פּלאַן פון פאַרלאַג איז, אַז די ביבער זאָלן דערשײנען סיסטעמאַטיש, צו עטלעכע אַ יאָר, אַז דער מיראַזש פון די ביכער זאָל זײַן אַזאַ גרויסער, אין אַזײַפל טויזנטער עקזעמ־פּליאַרן, וואָס זאָל מעגלעך מאַכן צו פאַרקויפן זײַ וואָס בײַלײגער.

דער קולטור פאַרלאַג וועט צײַלן דורכצופירן אין לעכן דעם לאָזונג וואָס עס האָט געשטעלט דער אַלוועלטלעכער קולטור קאָנגרעס. דאָס גומע אידישע בוך דאַרף זיך געפינען אין יעדן אי־דישן הויז.

נײַעס פון ביראָ-בידזשאַן

דער דראַנג קײן ביראָ־בידזשאַן

די אידישע אויטאָנאָמע געגנט צײַט צו צו זיך די אויפמערקזאַמקײט פון די אַרבעטנדיגע פון אַלע נאַציאָנאַליטעטן פון אונזער לאַנד. עס איז גענוג צו געבן אַ קלײן נאָמיצל אין אַן אַרטי־גער צײַטונג פון אַן אנשטאַלט אָדער אַן אונטער־נעמונג, וועגן דעם, אַז עס פאָדערן זיך אַרבע־טער, ספּעציאַליסטן פון דעם אָדער יענעם פאַך פאַר ביראָ־בידזשאַן — און עס הויבן אָן אָנ־קומען צענדלינער מעלדונגען וועגן פאָרן קײן ביראָ־בידזשאַן העלפן בײַזײַן די אידישע אויטאָ־נאָמע געגנט.

אַ באַראַקטעריסטישער בײַשפּיל איז פאַרגע־קומען אויפן זאַוואָד אויף ל. מ. קאַגאַנאָוויטשעס נאָמען.

דער זאַוואָדישער געזערד־ראַט האָט די מעג אָפּגעדרוקט אין דער זאַוואָדישער צײַטונג „זאַ סאָוועטסקי פאַדשיסקוק" אַ קלײן נאָמיצל אונ־טערן קעפּל: „די אידישע אויטאָנאָמע געגנט נוטיקט זיך אין קאַדערן".

אין נאָמיץ ווערט צום סוף געזאָגט:

„אויב אויף אונזער זאַוואָד זײַנען פאַראַן מענטשן, וואָס ווילן פאָרן קײן ביראָ־בידזשאַן, זאָלן זײ זיך ווענדן צום פאַרזיצער פונם זאַ־וואָדישן געזערד־ראַט, צום ח' דימיטראָוו".

עס האָבן זיך אַ שאָס געטאָן מעלדונגען אין זאַוואָדישן געזערד־ראַט פון אַרבעטער, אַרבע־טערנס, אינזשענערן, צעקרײַטערס, צווישן זײ אַ גרויסע צאָל רוסישע אַרבעטער. כמעט אין אַלע מעלדונגען ווערט אויסגעדריקט דער פאַר־לאַנג צו פאָרן העלפן בײַזײַן די אידישע אויטאָ־נאָמע געגנט.

דער שלאָסער דער בריגאַדיר ח' לוגינאָוו שרײַבט אין זײַן מעלדונג:

„...איך אַרבעט דרײַצן יאָר אויף רעמאָנט פון געשטעלן. איך גלײַב, אַז אײַך קאָן זײַן נוצלעך אונזער ווינציגער אידישער אויטאָנאָמער געגנט".

איך האָב גרויס פאַרלאַנג צו פאָרן אַרבעטן אין ביראָ־בידזשאַן, — שרײַבט אין זײַן מעל־דונג דער מאָקער וואָלײַס, — און איך בעט נים אָפּזאָגן מיר אין מײַן פאַרלאַנג".

דער מאַבעלשטשיק ח' טישקין, אַ קאָמסומאָלעץ, מעלדעט:

„אַזוי ווי עס ווערט געבויט אַ נײַע אידישע אויטאָנאָמע געגנט, ווײל איך פאָרן אַהין אַר־בעטן אויף דער נײַער בויאונג".

„די אידישע אויטאָנאָמע געגנט נײטיגט זיך אין ווינציג קאַדרן, — שרײַבט אין זײַן מעל־דונג דער שלײפער ח' ווערגונין, — דערײַנער דרוק איך אויס מײַן פאַרלאַנג פאָרן אַהין און נעמען אַן אַקטיוון אנטײל אין דער בויאונג".

אַזעלכע מעלדונגען האָבן זיך אָנגעזאַמלט בײַ הונדערט.

דער דראַנג קײן ביראָ־בידזשאַן איז זײער גרויס. עס זײַנען פאַראַן גוטע קאַדרן, וואָס זײַנען גרויס פאָרן צו העלפן בײַזײַן די ווינציג אידישע אויטאָנאָמע געגנט.

פון מאָסקווער „עמעס".

אײַזנבאַנער פאַר דער אידישער אויטאָנאָמער געגנט

אין פאַלמאַווע און הײַראַוואַן האָבן זיך געעפנט קורסן פאַר אײַזנבאַנער, וואָס זײַלן פאָרן אַרבעטן אין דער אידישער אויטאָנאָמער געגנט. אין פאַלמאַווע האָבן דעם 1טן מאַרטש אָנגעהײבן אַרבעטן די קורסן פון פּראָכאָד־קאָנ־דוקטאָרן און רעמאָנט־אַרבעטער. פאַר פּראָכאָד־קאָנדוקטאָרן לערנען זיך 25 מענטשן און פאַר רעמאָנט־אַרבעטער — 19 מענטשן. אין הײַראַוואַ־ראָן האָבן דעם 1טן מאַרטש אָנגעהײבן אַרבעטן קורסן פאַר סמרעלאָשטשיקעס, אויף וועלכע עס לערנען זיך 38 מענטשן, און דעם 15טן מאַרטש האָבן אָנגעהײבן אַרבעטן קורסן פאַר סיגנאַ־ליסטן, אויף וועלכע עס לערנען זיך 15 מענטשן.

אַלע קורסן זײַנען אויסגערעכנט אויף 35—45 טעג. דאָס באַטײַט, אַז אין פעברואַר פונם 10טן אַפּריל ביז 15טן מאַי וועלן אין דער אידישער אויטאָנאָמער געגנט אָפּפאָרן אַ נײַע גרעסערע גרופּע אידישע אײזנבאַנער פון 97 מענטשן.

נײַע ראַטווערטן אין ווײַטן מזרח

אין ווײַטן מזרח ווערט צוגעגרײט די בוי־אונג פון נײַע גאַרטנבאַרג־און קאַרטאָפל־ראַס־ווירטן. די ראַטווירטן וועלן געשאָפן ווערן אַרום די שטעט באַבאַראָווסק, קאָמסאָמאָלסק און ניקאָלײעווסק אויף אַמור. דער פאָלקאָמערד פון רספּסר טײלט אויס 3 מיליאָן רובל אויף דער בויאונג פון די נײַע ראַטווירטן.

אָוונט, געווידמעט ביראָ־בידזשאַן אין מאָסקווע

דעם 29טן מערץ איז אין קלוב „קאָמונײסט" פאָרגעקומען אַ גרויסער אָוונט, געווידמעט דעם צעניאָרונג יובילײ פון ביראָ־בידזשאַן.

דער זאַל פון קלוב איז געווען פאַרפּילט מיט אַרבעטער פון מאָסקווער פאַבריקן און זאַוואָדן, מיטגלידער פון אַרמעלן, סטודענטן.

גרויס איז דער אינטערעס צו דער אידישער אויטאָנאָמער געגנט. אַ צײַט נאָך דעם, ווי דער אָוונט האָט זיך אָנגעהײבן, האָט מען געקאָנט הערן, ווי אײנער פרעגט זיך נאָך בײַם צווײטן,

פּאַפּאַנין באַגריסט די אידישע אויטאָנאָמע געגנט

אַ הײסן גרוס די אַרבעטנדיגע פון דער אידישער אויטאָנאָמער געגנט צום 10־טן יאָרטאָג פון דער איבערוואַנדערונג פון אידישע אַרבעטנדיגע קײן ביראָ־בידזשאַן, אין אונזער רומפּולן ווײַטן מזרח.

עס איז אַ גרויסע פרײד פאַר מיר צו באַגרײסן אײך, די בויער פון דער יונגער אידישער אויטאָנאָמער געגנט, די פרײדיגע און מונטערערע, וואָס זײַנען באַלויכטן מיט דער שײן פון דער גרויסער סטאַלינישער קאָנסטיטוציע, פון דער קאָנסטי־טוציע, וואָס האָט אויך אונז געשײנט אין די אײז־פעלדער און אין די נעכט פון דער אַרקטיק.

עס איז פרײדיג צו גראַטולירן מיט מערקווירדיגע דערפאָלגן דעם פריער אונטערדריקטן, פאַרפאָלגטן אידישן פאָלק, וואָס איז איצט באַהעפט געוואָרן צו דער שאַפונג פונם סאָציאַליזם צוזאַמען מיט אונזער גאַנצן גרויסן סאָוועטישן פאָלק.

איך ווינטש אײך פון גאַנצן האַרצן אויסביען אַ בליענדיגע נעגנט, אַ שײנעם שטערן אין דעם רומפּולן געשטערן פון די סאָוועטישע נאַציאָנאַלע רעפּובליקן און געגנטן. פון גאַנצן האַרצן ווינטש איך אײך נײַע זײגן און דערגרײכונגען צום רום פונעם גאַנצן סאָוועטישן פאָלק.

זאָל לעבן דאָס אידישע פאָלק, וואָס איז אויפגעריכט געוואָרן דורך דער פּאַרטײ פון לענין־סטאַלין!

זאָל לעבן אונזער גרויס, מעכטיק סאָוועטיש פאָלק!

זאָל לעבן אונזער פּראַכטפול אומבאַזײגבאַר הײמלאַנד!

זאָל לעבן אונזער הײס באַליבטער פירער, לערער, און פריינט, אונזער גרויסער סטאַלין!

אונטערגעשריבן **פּאַפּאַנין.**

ל. פיינבערג

דער געפונענער זון

1.

ער געדענקט: איבער פעלדער פלאַקסענע
אין צעפלאַקער פון בירגערקריג
דורך נאַכט און דורך האַרבסטיגע שלאַקן
האָט געיאָגט מיט געהוד פאַראויץ.*)

אין מעפּלושקע**) סאָלדאַטן, ווי ווערים,
פּוזנען שטום איבער דיל און וועגט —
מיטאַמאָל — אויף זיין הייסן שטערן
צוויי קאַלטע, צוויי מוידלשע הענט.

ער געדענקט, ווי אין היץ פון דעלירעם
האָט געשיבערט דער רעלסיגער שלויף —
און די לוסט, ווי אַ רויטער שירעם,
האָט פאַרדעקט זיי אין יענער נאַכט.

און שפּעטער — אַ הויליע אַליינ
אין אַ האַרבסטיגן מאָסקווער פּאַרק.
ס'האָט אַ האַרץ זיך געקאַרטשעט אין ווייען,
ס'האָבן אויגן געגליט, ווי זשאַר.

ער געדענקט זייער קורצע ליבע:
אַ וואָך אָדער צוויי — נישט מער,
איר בייזן, גערעכטן פאַראיבל,
אויף איר באַק אַ פאַרזאַטעגע טרער.

אין געשיקלטע הירשן־אויגן
דעם לעצטן פאַרטרויטן בליק —
און דערנאָך איז ער ערגעץ פאַרפלויגן
אין צעפלאַקער פון בירגערקריג.

איבער לענג, איבער ברייט פון מדינה
האָט געבראַנדיקט מעת־לעת נאָך מעת־לעת,
ס'איז געבליבן אַ נאָמען ד י נ ה
פון אַ שטעמל נט ווייס פון אָ ד ע ס.

און געבלייבן האָט איר בילד, ווי אויף בלעטער —
אָן אַלט און פאַרטעקט געשריפט...
און פּלוצים — מיט דרייצן יאָר שפּעטער —
אין ניו יאָרק — אַ חברשער בריוו:

— „אַנטשולדיגט פאַר דרייצן יאָר שווייגן.
פון די פעלדער פון ביראָבידזשאַן,
פון דער טיף פון באַפרוכפּערטער טאַיגע,
שיקט אַ גרוס דיר ד י נ ה קאַ ז שד אָ ן.

— „דו געדענקסט אונזער קורצער ליבע
אין דעם האַרבסטטאָג אין מאָסקווער פּאַרק?
כ'האָב שוין לאַנג נישט אויף דיר קיין פאַראיבל
און איך טראָג אויף דיר קיין האַרץ.

— „כ'האָב אין מאָסקווע געוואַרט דאָן דריי טאָגאַט,
כ'האָב געהאַפט די וועגט קומען צוריק:
פון די הייסע, עצווינטיגע פראָנטן,
פון צערודערטן בירגערקריג.

— „אומזיסט... כ'האָב מיט וויטאָג מיין גורל
געצויגט, ווי אַ בייזן הונט.
כ'האָב שפּעטער אַ זון געבוירן,
אַ זכר פון אונזער בונד.

— „ס'האָבן יאָרן, ווי ווינטן טאַרצאַווע,
פאַרלאָשן די שנאה — ווי ליכט.
כ'האָב געדענקט בלויז אַ נאָמען ל י אַ ו ר ע
און דיין טאָגער, טאָגאַלוש געזיכט.

— „געגוויסטט האָט לאַנגזאַם מיין שטעטל
אין אומקום, אין שרעק פון פאַגראָם.
באַגעגנט האָב איך מיך שפּעטער
מיט אַ חבר — אַן אַגראָנאָם.

— „ער האָט מיך קיין שאלות קיין האַרבע
נישט געפרעגט: ווער און וואָס און פון וואַן?
מיר זיינען אַוועק אויף אַרבעט
אויף די פעלדער פון בירא־בידזשאַן.

— „ס'וואַרט דאָס לאַנד דאָ אויף העק און
אויף בוויער.
ס'איז פאַראַן דאָ אַזויפיל צו טאָן.
עס ריזלט מיט זאַפטן די רויז־ערד
און כחות גיגאַנטישע מאַנט.

— „נאָר צו־וואָס דיר דערציילן וואונדער
וועגן מיר און מיין לעבן דאָ:
ס'איז אַ שעה דאָ אַמאָל אַ יאָרהונדערט,
אַ יאָרהונדערט אַמאָל אַ שעה.

— „ס'איז אמת: אין פּראַצע און שטייגן
איז דאָס לעבן דאָ ווייט פון ראָז, —
נאָר עס וואַקסט אין סיבירישער טאַיגע
יעדן פרילינג אַ נייער קאַלכאָז.

— „און ווי הייסע, צעשאָטענע שטערן
אויפן הימלס באַנאַכטיגן סטעפּ,
בלינען פרידיג, ווי מאָן, פּיאָנערן
מיט שווערצע און בלאָנדע קעפּ.

— „צווישן זיי — ווי אַ שלאַנגער מאַפּאַל,
פאַרוואָרצלט אין היגער ערד,
צווישן טראַקטאָרס און גאָלדענע כאַפּעס
וואַקסט דיין זון — דער פ י אָ נ ע ר.

— „ער גרייט זיך אין דריי־פיר זומערס
אַריינטרעטן אין קאָ מ סאָ מ אָ ל.
און געפרעגט האָט ער מיך אַנומעלט:
צי הער איך פון דיר אַמאָל?

— „כ'האָב אַלץ אים דערציילט — און
מערקווירדיג,
ער טראָגט נישט אויף דיר קיין בעס.
ער ווייסט, אַז דו קעמפסט אין אַמעריקע
אין די רייען פון אַרבעטער קלאַס.

— „ער האָט ד י י ן צעקאָרבטן שטערן
פאַרקנייטשט ביי דעם סוף פון שמועס
און פון אים און זיין גאָדר פּיאָנערן
געבעטן דיר שיקן אַ גרוס:

— „שרייב מיין ווייטן פּאָעטישן מאַטן,
זאָל ער דאָרט מיטן אַרבעטער קלאַס
אויבער גאָר די פ אַ ר אַ ו נ ג ט ע
ש ט אַ מ ן
דערקלערן אַ ס אָ ו ע ט ס ק י
ו ו ל אַ ס ט ן" —

— „איך שיק דיר זיין גרוס און זיין ליבע
פון מאָוועטישן ב י ר אַ־ב י ד ז ש אָ ן.
זיי געזונט. שרייב אַמאָל אַ ברוול:
ווי לעבט זיך דיר?

— ד י נ ה קאַ ז שד אָ ן." —

2.

ס'האָבן אויגן מיט פרייד געשלונגען
דעם גרוס פון סאָוועטישער ערד.
און דאָס האַרץ האָט געשלאָגן מיט פונקט
און אין האַלדז האָט געשטיקט אַ מרער.

ס'האָבן ווערטער, ווי ברויזיקע לאַווע,
געגליט אונטער שולדיקער האַנט:
— „זיי געגריסט מיר, מיין ליבע חברטע,
אויף די פעלדער פון ב י ר אַ־ב י ד ז ש אָ ן!

— „איך וויס: איך האָב שווער פאַרבראָכן
געגן דיר אין יענע טעג,
נאָר אין הפקר און סומאַטאַכע
האָט די יוגנט געשווומט איבער כרעג.

— „איך וואוין אין אַ רויכער מדינה —
אַ דיכטער — אַ אַלשעוויק —
און איך בין דיר מקנא, ד י נ ה,
מיט דיין „אָרעם" סאָוועטיש גליק.

— „אין ס'איז אפשר נישט שיין און נישט
וויכטיק
צו שרייבן דיר, ד י נ ה, דערפון,
נאָר פריידיק ווערט מיר און ליכטיק,
ווען איך מראַכט וועגן אונזער זון.

— „און אַ שטאָלץ אַזאַ הייסער פאַרפלייצט מיך,
וואָס אויף פרייער סאָוועטישער ערד
צווישן טראַקטאָרס און גאָלדענע וויצן
וואַקסט אַ זון מיר — אַ פ י אָ נ ע ר.

— „און אַז טאָג וועט אַמאָל געגענען,
ווען אויף פאַרס, אין פאַבריק און אויף סקווער
וועט ברויזיג און רויט זיך צעברענען
דער אויפגאַנג אויף ה י נ ע ר ע ר ד,

— „און מיר וועט באַשערט זיין ווידער
אַרויס אין צעברויזטן ניו יאָרק
געגן שונא מיט ביקסן און מיט לידער,
ווי אין האַרבסט פון דעם
צ ו ו אַ נ צ י ק ס ט ן יאָר.

— „און דערנאָך, ווען אויף שטרעקעס אויף לאַנגע
וועט זיך שפּרייטן דער מאַטעריק —
פון נ י ו י אָ ר ק און ביז
ל אָ ס־אַ נ ג ע ל ע ס
א י י ן ס אָ ו ע ט י ש ע רעפּובליק, —

— „פון די היגע עצבויטעט רחבות'ן
צו די ברעגן פון ב י ר אַ־ב י ד ז ש אָ ן
וועל איך שטרעקן מיין זון—מ י י ן ח ב ר —
אַ ברידערלעך־שטאָלצע האַנט." —

*) פאַראויץ — לאָקאַמאָטיוו.

**) מעפּלושקע — אַ פּראָכטוואָגן.
פון בוך „חבר לעבן" (לידער און באַלאַדעס), אַרויסגעגעבן 1938 פון פאַר־לאַג „פרייטנ".

בער גרין

פונם אידישן לעבן אין סאָוועטן־פאַרבאַנד

(חודש'לעכער איבערזיכט)

נייע טוער אויף פירנדיגער אַרבעט

„מענטשן פּייאָקע, מענטשן טאַלאַנטפולע,
זייגען ביי אונז פאַראַן אין די צענדליגער
מוזיקטער. מען דאַרף בלויז זיי קריגען און
באַצייטנס אַרויסרוקן."—(ס ט אַ ל י ן).

סיי אין סאָציאַליסטישן דאָרף, סיי אין די שטעט און שטעטלעך זייגען איצט פאַראַן פיל נייע אויסגעוואַקסענע מענטשן, וואָס ווייזן זיך אַרויס צו זיין פּייאָניע און איבערגעגעבענע טוער אויף די נייע פאַסטנס, צו וועלכע זיי ווערן אַרויסגערוקט. אַט אַזעלכע נייע טוער זייגען לעצטנס באַשטימט געוואָרן אויף פירנדיגער אַרבעט אין די אוקראַיִנישע סאָוועטן ראַיאָנען און אין דער אידישער אויטאָנאָמער געגנט (כיראַ־בידזשאַן). העכער אַכציג מענטשן זייגען אין די לעצטע 6-7 חדשים אַרויסגערוקט געוואָרן אויף פאַראַנטוואָרטלעכער פאַרטייאישער, טלוכהשער, ווירטשאַפטלעכער, קאָאָפּעראַטיווער, קאָלווירטישער אַרבעט אינם סטאַלינדאָנטער ראַיאָן. צווישן זיי זייגען: 7 פאַרזיצערס פון דאָרף־סאָוועטן, 30 פאַרזיצערס פון קאָלווירטן (קאָלכאָזווירטן, ווירטשאַפטן), 2 רעדאַקטאָרן פון ראַיאָנע צייטונגען, אַ פאַרזיצער פון אויס־פיר קאָמיטעט אין ראַיאָן, 2 געהילף־דירעקטאָרן פון מאַשין־טראַקטאָר־סטאַנציע.

אַט נעמט, צום ביישפּיל, דעם חבר ק ל ע ו אַ נ ס ק י. ביז איצט האָט ער געאַרבעט אַלס פאַרזיצער פון אַ דאָרף־סאָוועט. לעצטנס איז ער אַרויסגערוקט געוואָרן צום פאַסטן פון דירעקטאָר פון דער לאַשקאַריאָווקער מאַשין־טראַקטאָר־סטאַנציע. אין דער קורצער צייט פון זיין אַרבעט אַלס דירעקטאָר האָט ער באַוויזן צו שאַפן אַ געזונטן קאָר לעקטיוו אַרבעטער אין סאָציאַליסטן. אָדער, לטשל, דער חבר ק אַ נ־ט ר אַ ו נ ס ק י. ער האָט קיינמאָל נישט געאַרבעט אויף פאַרטייאישער אַרבעט. איצט איז ער איינער פון די בעסטע אינסטרוקטאָרן פונם פאַרטיי־קאָמיטעט אין ראַיאָן. ווען מען האָט באַשטימט דעם יונגן חבר ש ו אַ ר צ ע ר אַלס פאַרזיצער מיטן ראַיאָנעם אָפּטייל פון פאָלקס־בילדונג, האָט ער אָנטפּלעקט פייגע פּייאָניגקייטן, און ער איז איצט שטאַרק געאַכט צווישן די לערער.

אויך אין קאָלוינדאָרפער ראַיאָן זייגען לעצטנס אַרויסגערוקט געוואָרן אויף אַנפירנדיגער אַרבעט פיל נייע מענטשן. מען האָט זיך דאָרט מיט באַלשעוויסטישער דרייסטקייט געגומען אָפּקלייבן די מער פייאָניגסטע פון דעם אויסגעוואַקסענעם אומפאַרטייאישן אַקטיוו און באַ־שטימען זיי צו וויכטיגע פאָסטן.

העכער 30 חברים, קאָמוניסטן און אומפאַרטייאישע אַקטיוויסטן, זייגען לעצטנס באַשטימט געוואָרן אין ראַיאָן צו טאָן אַנפירנדיגע אַרבעט. די מערסטע פון זיי האָבן אַריינגעבראַכט אַ לעבעדיגן, פרישן שטראָם אין זייער טעטיגקייט. איינער פון זיי י א ר אַ ס ל אַ ו נ ס ק י, אַן אומפאַרטייאישער, געוועזענער פאַרזיצער פון אַ קאָלווירט, איז איצט פאַרטרעטער פונם דירעקטאָר פון דער לוואָווער מאַשין־טראַקטאָר־סטאַנציע.

אַזוי אומעטום, וואו עס ווערן ווי געהעריג דורכגעפירט אין לעבן חבר סטאַלינ'ס אנווייזונגען וועגן ריכטיק אָפּקלייבן און פאַנאַדערשטעלן די קאַדרען, זעט מען גוטע רעזולטאַטן.

א קאָלווירט אין ניי־זלאַטאָפּאָלער ראַיאָן

דער קאָלווירט „אוואַנגארד", ניי־זלאַטאָפּאָלער ראַיאָן, האָט פאַראַן יאָרן געהאַט אַן אינקונפט פון אַ האַלבן מיליאָן רובל. בלויז דער ווייטנגאַרטן האָט פאַרן יאָר געגעבן 52,000 מוזיזם רובל אינקונפט.

עס לעבט זיך גוט די מיטגלידער פון קאָלווירט. דער וועכטער ל י ב ש ו ל ק י ן האָט מיט זיין זון אויסגעגעבן 930 טעג אַרבעט אין משך פון יאָר, און האָט פאַר זיי באַקומען: 1916 רובל געלט, 19 צענטנער ברויט, (אַ צענטנער — 200 פונט), אַ מאָן קאַ־ווענעס, פאַמידאָרן, אוגערקעס, 75 קילאָגראַם ווייַנטרויבן. ער האָט ליב זיין אַרבעט. ער דערקלערט: „ווען איך שטיי און הויט ביינאַכט, ווייס איך איינס, אַז דאָס האָט מען מיר פאַרטרויט אַ גאַנצן קאָלווירט, אונזער אַלעמענס פאַרמעגן, דאָס לעבן. הויט איך עס טאַקע, ווי אַן אייגנס".

דער קאָלווירט איז שטאָלץ מיט זייגע סטאַכאַנאָווצעס. זיי גיבן איבער זייער דערפאַרונג צו די איבעריקע קאָלווירטניקעס. זייערע פאָר־שלאָגן ברענגען פיל נוצן דעם קאָלווירט. אויך פיל אָקטיווע געזעל־שאַפטלעכע טוער זייגען אויסגעוואַקסן אין „אוואַנגארד".

אַלע אין קאָלווירט דריקן־אויס די זיכערקייט, אַז דער קאָלווירט וועט זיך היינטיגס יאָר דערשטאָלן צו נאָך גרעסערע דערפאָלגן און וועט קריגן אַ חכנסה פון אַ מיליאָן רובל.

א קליין שטעטל אין דער אוקראַינע

די אָרימע איינוואוינער פון שטעטל ר אַ ק י ט נ ע האָבן אין די צאַרישע צייטן נישט געקענט אַפילו טראַכטן וועגן קריגן אַ צוטרעט צו בילדונג. איז דאָס קלייניע שטעטעלע געווען פינצטער און פאַרגרעבט.

ווי אַנדערש איז דאָס שטעטל איצט! ראַקוטנע פאַרטאָגס איצט אַ גאַנצע נייע שולן, און וועלכע עס לערנען זיך אַלע קינדער פון שטעטל. דער קאָרעספּאָנדענט פון ראַקוטנע דערציילט אין מאָסקווער „עמעס", אַז אין שטעטל זייגען פאַראַן: אַ אידישע און אוקראַינישע נומ־פּולע מיטל־שולן, אַ פולע מיטל־שול, אַ מעדיצינישע שול. פאַר די קינדער פון פאַרשול־עלטער איז אַרגאַניזירט אַ קינדער־גאַרטן. עס לערנען זיך נט בלויז אַלע קינדער, נאָר אויך די גאַנצע יוגנט פון שטעטל.

דער קאָרעספּאָנדענט דערציילט וועגן דער גרויסער דורשט פון די ראַקוטנער איינוואוינער נאָך וויסן, נאָך בילדונג. ביים צייטונג־קיאָסק (סטענד) אין שטעטל שטיט יעדן טאָג אַ ריי מענטשן, וואָס קויפן צייט־טונגען. אַ ריי שטיט אויך ביים קינאָ. אויף די פאָרשטעלונגען, גע־געבן פונם אידישן דראַמאַטישן קרייז, איז דער זאַל שטענדיג געפּאַקט. אין דער ביבליאָטעק ביים קלוב זייגען פאַראַן די נייסטע ביכער. די צאָל לייענער פון ביבליאָטעק וואַקסט אַלץ מער.

דער סאָוועטישער אַמבאַסאַדאָר, א. א. סראָיאַנאָווסקי, דריטער פון רעכטס, אויף דער פּלאַטפאָרמע ביי דער ביראָ בידזשאַנער פייערונג אין ניו יאָרק, דעם זיבטן אַפּריל, 1938.

מאָסקווע

מאָסקווע! מאָסקווע! טרוים פון דורות. רויטער קרעמל. פלעצער ברייטע.
מענטשן-ים'ען, הויכע טרוימען, פליגל אייזערנע און גרייטע,
שיין פון מזרח, און פון מערב, און פון דרום, און פון צפון,
היים פון פעלקער און פון פרידן און פון פריידן און פון האָפן!

מאָסקווע, מאָסקווע! האַרץ פון היימלאַנד! ס'וועט דיין יוגנט ניט פאַרוויאַנען
און דיין גרויסקייט וועט ניט פאַלן, דיר באַהיטן היינט טיטאַנען,
ס'וועט דיין שטערן ניט פאַרוועלקן, און דיין רום וועט ניט פאַרגיין,
ס'לויכט דיין שטערן אין די הערצער פון די מעכטיגסטע אַרמייען!

וואַקסט די קנאה בא די מערדער, וואַקסט די שנאה בא די רויבער,
און זיי קענען ניט פאַרטראָגן, וואָס ביסט שטאַרק און רייך און זויבער,
נאָר זיי מעגן בלייבן רואיג! זייער גורל איז באַשלאָסן,
גאַנצע פעלקער וועלן ווערן רויטאַרמייער און מאַטראָסן!...

אויף דיין צאָר און אויף דיין אומגליק וועט זיך קיינער ניט דערוואַרטן,
זאָל זיך אינזער פיינט דערמאָנען אין דער שאָנד פון באַנאַפאַרטן,
ווי ס'האָט מאָסקווע, די פאַליאַקן פון די פאַלאַצן געטריבן,
ווי ס'האָט מאָסקווע אַלע שונאים אויף די שלאַכט-פעלדער צעריבן.

הויכע מאָסקווע! וויג פון פרילינג, רויטע פרעסנאַיאַ און לוביאַנקע,
ס'זויים מיט יום טוב און מיט שטאָלצקייט פון די קרעמל-ווענט די שלאַנקע,
דיינע פלעצער, שיין און פרישקייט, — פושקין-פלאַץ און פלאַץ אַרבאַטער,
ס'זויים מיט יוגנט פונעם גרויסן אַקאַדעמישן טעאַטער!

אונטער דיינע קלאָרע הימלען הויבן זיך די דרייסטע מענער,
אונטער דיינע גרייזע ערדן — זאָלן מעטראָפּאָליטענער,
פון דיין אָטעם וואַקסן רויזן אין דער מדבר, וויסטעם גרינען,
און דורך דורות וועלן בליצן די פינפשפּיציגע רובינען!

דיינע קינדער, ווי די טאָגן, דיינע גרויע זקנים טאָנצן,
און עס וואַקסן אויף צפון רויטע זאַפטיגע מאָראָנצן,
דיינע וואונדערלעכע שיפן אויף די טייכן, אויף די ים'ען,
ניט קיין אייז און ניט קיין שטורעם קאָן דעם וועג דיר ניט פאַרצאַמען!

מאָסקווע — היימלאַנד! פון דיין אָטעם וואַקסן שטעט איבער די סטעפּעס,
דיך באַזינגען די אשוגן אינעם לויכטנדיקן עפּאָס!
היימלאַנד — מאָסקווע! דיינע העלדן לויכטן הויך איבער דער מענטשהייט,
יעדער בירגער **זינגט מיט ווירדע: דיין אַלמעכטיגקייט איך בענטש היינט!**

ס'טרוימט דער נעגער זיין אין מאָסקווע — זיין אין מאָסקווע איז אַ ערע,
דער כינעזער טרוימט פון מאָסקווע — אויך אַ שעפּ טאָן סטאַלינס לערע,
און דער פרייער זון פון שפּאַניע אויף די גאַסן די מאַדרידער
זינגט אויף שפּאַניש הויך און מונטער הייסע לידער, מאָסקווער לידער...

ס'קוקט פון ווייט אדים-אבעבע, ווי עס לעבט אַ לאַנד אַן האַרן,
ס'קוקט נאַנקין, ווי ס'שטיפן קינדער אויף די פרייליכע בולוואַרן,

ס'קוקט באַמבאַי, ווי ס'גלאַנצן, פינקלען די סאָוועטישע לינקאָרן,
און עס לערנט זיך די מענטשהייט שמידן נייע פרייע יאָרן!

מאָסקווע! מאָסקווע! ליכט פון וועלטן! האָסט געמאַכט די וועגן העלן.
פאַר דיין רום און פאַר דיין גרויסקייט האָט די רוסדע ערד קיין שוועלן.
אַלע טאָג גייט אויף די זון-שיין און פאַרגייט אין צפון-שנייען,
נאָר דיין זון איז אויפגעגאַנגען אויף שוין קיינמאָל ניט פאַרגיין!

מאָסקווע, מאָסקווע! וויפיל אויגן ווערן פול מיט יונגן פייער,
וויפיל הערצער נעמען שלאָגן מיט אַ קרעפטיגקייט אַ נייער,
וויפיל ים טוב, וויפיל יונגקייט וואו אַ ווייס און וואו אַ ווינקל,
ווען דיין נאָמען טוט אַ רוף נאָר, טוט אַ קלונג נאָר, טוט אַ פינקל!

אַ טייל פון דעם ריזיגן עולם ביי דער פייערונג פון 10 יאָר בירגאַ בידזשאַן אין מאַנהעטן אָפּעראַ הויז, ניו יאָרק, דעם דוטן אַפּריל.

י. פריד

„האיאַס" און אידישע אימיגראַציע

(אַ קורצער איבערבליק)

דער אידישער וואַנדער־שטעקן איז נאָך ווייט־ניט אַראָפּ פון דער סצענע. די פּראָבלעמען פון עמיגראַציע איז דורך דעם בלוטיגן היטלער־מאַרש אין אייראָפּע אַוועקגעשטעלט געוואָרן שאַרף און אַקטועל אויף דער טאָג־אָרדענונג פון דער אידישער געזעלשאַפטלעכקייט אין אַמעריקע. פּרעזידענט רוזוועלט'ס רוף צו 28 לענדער, אַז זיי זאָלן עפענען זייערע טוערן פאַר פליכט לינגען פון יענער זייט ים, האָט מיט פּיינלעכער דייטלעכקייט אונטערגעשטראָכן די שרייענדיגע נויט פון מיליאָנען אידן, דאָרט וואו פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם האָבן אויסגעשפּרייט זייער טויטלעכע נעץ.

און וויבאַלד עס האַנדלט זיך וועגן אַרויסראַטעווען פון אַ לעבעדיגן נהינום כאָטש אַזוי־פיל אידן וויפיל עס לאָזט זיך, איז עס ציימיג זיך אַרומצוקוקן אויף אַן אינסטיטוציע, וואָס אידישע איינוואַנדערונג איז די סאַמע טרייב־קראַפט פון איר עקזיסטענץ. מיר האָבן דאָ אָנגעוויזן די „היברו שעלטערינג ענד אימיגראַנט עיד סאָסייעטי", בעסער באַקאַנט אַלס „האיאַס".

שווער צו גלויבן, אַז עס זיינען נאָך דאָ אידן, וואָס האָבן ניט געהערט פון דעם „האיאַס", שוין אָפּגערעדט פון טויזנטער און צענדליגער טויזנטער, וועלכע האָבן אַליין דורכגעמאַכט דעם שווערן פּראָצעס פון איבערוואַנדערונג. פאַר אַ סך פון זיי איז „האיאַס" געווען די באַרמהאַרציגע שוועסטער, וואָס האָט זיי אויסגעשטעקט אַ העלפנדיגע האַנט, און איז זיי אַנטקעגנגעקומען אין דער שווערער שעה פון פאַרלוירנקייט און אומבאַהאָלפנקייט.

איז דער „האיאַס" ניט קיין פּנים חדשות אויף דער אידישער נאָס. ער איז געבוירן געוואָרן מיט עטלעכע און פופציג יאָר צוריק, אין דער סאַמע געריכטעניש פון אַ אידישער מאַסן־אימיגראַציע. דער אָנהויב איז געווען אַ באַשיידענער. עטלעכע אידן אויף דער ניו יאָרקער איסט־סאַיד, אַליין ערשט ניט לאַנג אויסגעוואָרצלט פון דער היימישער ערד, האָבן געדונגען אַ פּאָר פינצטערע חדרים אויף עסעקס סטריט, און אַרויסגעהאַנגען אַ שילד „הכנסת אורחים". דער „גרינער" פון יענע יאָרן פלעגט אַהין קומען זוכן אַן עצה, הערן אַ פריינטלעך וואָרט, און זיך לערנען די ערשטע טריט אין דער נייער היים. דער הכנסת־אורחים פלעגט אַרויסהעלפן מיט אַ מאַלצייט, אַן אָרט צום איבערנעכטיגן, און אַמאָל אַפילו מיט עטלעכע דאָלאַר. פאַרן פאָרוואַנלטן און דערשלאָגענעם אידישן אימיגראַנט פון יענע יאָרן האָט די דאָזיגע הילף געהאַט אַ גוואַלדיגע באַדייטונג. שוין דאָס אַליין, וואָס ס'איז געווען ווער עס זאָל זיך פאַר אים אָנגעמען האָט גרינער געמאַכט דאָס נעמיט און געגעבן מוט און האָפענונג.

אַ צווייטער פאַראיין, מיט ענלעכע ציל, איז אָרגאַניזירט געוואָרן אין 1902, אונטערן נאָמען „היברו אימיגראַנט עיד סאָסייעטי". אין 1909 האָבן ביידע קערפּערשאַפטן זיך פאַראייניגט, און פון אָט־דער פאַראייניגונג איז באַשאַפן געוואָרן דער איצטיגער „האיאַס"; וועלכער פאַרנעמט אַן אימפּאָזאַנטע הויפּט־קוואַרטיר אין אַ גרויסער מויער, אויף 425 לאַפאַיעט סטריט, ניו יאָרק. פון אַ באַשיידענעם הכנסת־אורחים, אויף אַן איסט־סאַיידער געסל, האָט דער „האיאַס" זיך פאַנאַנדערגעצווייגט אין אַן אָרגאַניזאַציע פון אַ וועלט־פאַרנעם. ער איז אינטערנאַציאָנאַל פאַרבונדן מיט דער „איקאָ" און ענלעכע אָרגאַניזאַציעס אין אייראָפּע. ער האָט אָפּטיילונגען כמעט אין אַלע הויפּט־שטעט פון די לענדער, וואו אידן וואַנדערן דורך. אין די פאַראייניגטע שטאַטן פונקציאָנירן זיינע אָפּטיילונגען אין באַלטימאָר, פילאַדעלפיע, שיקאַגאָ, סאַן־פראַנציסקאָ, און סעאַטל. אַ ביוראָ פון דעם „האיאַס" געפינט זיך אויך אויף עליס־איילאַנד.

* * *

די אויפגאַבן, וואָס דער „האיאַס" האָט זיך געשטעלט, זיינען ריין־פילאַנטראָפּישע. אַ פּאָר אויסצוגן פון זיין צילן־דעקלאַראַציע וועלן קלאָרער מאַכן זיין כאַראַקטער:

„פאַרגרינגערן די נעזעצלעכע איינוואַנדערונג פון אידישע אימיגראַנטן אין די פאַראייניגטע שטאַטן... באַזאָרגן זיי צייט־ווייליג מיט שפּייז, וואוין־ערטער, קליידער און ענלעכע נויט־ווענדיגקייטן... העלפן זיי באַקענען זיך נענטער מיטן נייעם לאַנד... אויפהאַלטן ביוראָס פון אינפאָרמאַציע", א. ד. גל.

אַ פּראָגראַם אפשר ניט זייער קיין ברייטע, אָבער דאָך אַן אויסדרוק פון אַ באַשטימטן סאָרט נעזעלשאַפטלעכער אַרבעט, וואָס איז נויטיג און ניצלעך. אַמעריקאַנער אידן, מאָטיווירט פון דעם פאַרלאַנג צו העלפן די ווייניגער־מזלדיגע ברידער אויף יענער זייט ים, האָבן דעריבער זיך וואַרעם אָפּגערופן אויף די טעטיגקייטן פון דעם האיאַס, און מענלעך געמאַכט זיין עקזיסטענץ און וואוקס.

די צאָל אידישע אימיגראַנטן, וואָס דער „האיאַס" האָט בין איצט געהאָלפן, אויף איין וועג אָדער אַ צווייטן, דערגרייכט אַן ספּק אין די הויכע ציפערן. אָבער מיטן גאַנג פון די יאָרן איז די אַרבעט פון דער אָרגאַניזאַציע היבשלעך איינגעשרומפּן. די סיבה דערפון דאַרף מען ווייט ניט זוכן. די אימיגראַציע אין די מערסטע לענדער איז כמעט ווי איינגאַנץ אָפּגעשטעלט געוואָרן. די טויערן זיינען פעסט־פאַרריגלט, און די אויסזיכטן זיינען — אַלענפאַלס ביז גאָר לעצטנס — ניט געווען קיין גינסטיגע.

מען דאַרף אָבער ניט מיינען, אַז מען איז געבליבן זיצן אין „האיאַס" מיט פאַרלייגטע הענט. ווייט דערפון. אָט ליגט פאַר אונז דער באַריכט פון דער יערלעכער קאָנפערענץ, וואָס די ניו יאָרקער „האיאַס"־אָרגאַניזאַציע האָט אָפּגעהאַלטן מיט עטלעכע וואָכן צוריק. ס'איז אַ דאָקומענט, וואָס דערציילט וועגן באַשטימטע אויפטוען אויף אַ הינטערגרונט פון זייער שווערע באַדינגונגען. אויב דער „האיאַס" האָט באַוויזן אין אַזאַ יאָר ווי 1937 צו העלפן 28 טויזנט אידישע פליכטלינגען פון פאַשיסטישע און האַלב פאַשיסטישע לענדער איבערצואַוואַנדערן אין נייע היימען, איז דאָס אָן ספּק אַ דערגרייכונג, ווי קליין די צאָל זאָל ניט זיין.

לויט דעם באַריכט פון איזיק ל. אָסאָפסקי, הויפּט־פאַר־וואַלטער פון דעם „האיאַס", זיינען פון די דערמאָנטע 28 טויזנט אידישע עמיגראַנטן 11,352 אַריינגעקומען אין די פאַראייניגטע שטאַטן. (דער גענויער צייט־אָפּשניט איז פון דעם 30טן יוני 1936 ביז דעם 30טן יוני 1937). חוץ דעם זיינען מיט דער הילף פון דעם „האיאַס" אַריינגעלאָזט געוואָרן אַהער קנאַפּע זיבן טויזנט צייטווייליגע באַזוכער.

און אָט איז אַביסל אינפאָרמאַציע וועגן אידישע וואַנדערער פון אַ גאַנצער ריי לענדער, וועלכע זיינען געשטיצט געוואָרן דורכן „האיאַס", געמיינשאַפטלעך מיט ענלעכע אינסטיטוציעס אין אויסלאַנד („איקאָ" אין פאַריז, „יעאַס" אין פּוילן, „עזרה" אין בעלגיע, א. אַנד.):

ד י י ט ש ל אַ נ ד: 17,495 אידישע פליכטלינגען זיינען געשטיצט געוואָרן דורך „האיאַס" — „איקאָ" פון דעם 15טן מאַי, 1933, ביז דעם 31טן דעצעמבער 1937. פאַר די פינף

יאָר זיינען דער היטלערישער איבערקערעניש איז אויסגעגעבן גע־וואָרן אַ מיליאָן דאָלאַר צו העלפן דייטשע אידן אויסוואַנדערן און זיך איינאָרדענען אין אַנדערע לענדער.

פּ ו י ל ן: נעהאָלפן 3,619 אידישע איבערוואַנדערער, פון וועלכע 263 זיינען אָנגעקומען אין די פאַראייניגטע שטאַטן.

ל י ט ע: 356 אידן האָבן עמיגרירט מיט דער הילף פון „האיאַס" — „איקאָ". פון זיי זיינען 56 אַריינגעלאָזט געוואָרן אין די פאַראייניגטע שטאַטן.

ר ו מ ע נ י ע: נעשטיצט 490 אידישע איבערוואַנדערער; פון זיי זיינען איצט 139 אין די פאַראייניגטע שטאַטן.

ל אַ ט ו י ע: נעשטיצט 218 אידישע עמיגראַנטן.

חוץ דעם, דערציילט דער באַריכט, האָט דער „האיאַס" גע־טאָן באַדייטנדיגע הילף־אַרבעט אין פראַנקרייך, בעלגיע, האָלאַנד, די שווייץ, טשעכאָסלאָוואַקיע און אַנדערע לענדער, וואו אידן קאָנען נאָך אויפהויבן דעם קאָפּ. אין יענע לענדער איז איינע פון די הויפּט־אויפגאַבן איינצוואָרדענען אידישע פליכטלינגען און געפינען פאַר זיי אַ מענלעכקייט צו נאָרמאַליזירן זייער לעבן.

דער „האיאַס", דערציילט ווייטער דער באַריכט, האָט אַ סך אויפגעטאָן אין דעם פּרט פון צונויפברענגען צעריסענע אימי־גראַנטישע פאַמיליעס, באַזאָרגן דורכוואַנדערער מיט נויטיגער אינפאָרמאַציע, העלפן זיי קריגן פּאַספּאָרטן, און ד. גל.

* * *

אַ קריטישער אַנאַליז וועגן דער אַרבעט פון דעם „האיאַס" איז אָן ספּק נויטיג, און ביי אַ געלעגנהייט דאַרף ער געמאַכט ווערן. טאַקע דערפאַר, ווייל דער „האיאַס" איז אַ וויכטיגע אינ־סטיטוציע אויף דער אידישער נאָס, דאַרף מען אויפדעקן די שוואַכע זייטן זיינע, און דערמיט העלפן אויסבעסערן זיין אַרבעט. אַ שאָד, וואָס דער באַריכט צו דער יערלעכער קאָנפערענץ, איז אַביסל איבערגעזאַלצן אין זיין זעלבסט־לויב, און איז לחלוטין אויסגעהויבלט פון אַ קריטישן און זעלבסט־קריטישן צוגאַנג. דוכט זיך, אַז אין אַנבליק פון די ניי־געשאַפענע באַדינגונגען, דאַרף דער „האיאַס" אַרויסגיין פון זיינע ענג־פילאַנטראָפּישע דלד אמות, און אַריינציען די ברייטע אידישע געזעלשאַפטלעכקייט אין אַ געמיינזאַמער אַקציע, וואָס זאָל מענלעך מאַכן, אַז נע־פלאָנטע אידן פון יענער זייט ים זאָלן קאָנען איינוואַנדערן קיין אַמעריקע. קאָמף פאַר אַזאַ־רעכט, קאָמף פאַר אָפענע טוערן דאַרף ווערן אַ באַשטאַנד־טייל פון דער „האיאַס"־אַרבעט, זיינט ביי זיין מיט דער גוטער און ניצלעכער טעטיגקייט וואָס ער פירט איצט אָן. מיר באַמערקן מיט צופרידנהייט, אַז דער „האיאַס" הויבט אָן צו גיין אין דער ריכטונג. וועגן דעם איז פאַראַן אַן אָנצוהערעניש אין דעם יערלעכן באַריכט. אָבער ס'איז ערשט בלויז אַן אָנהויב, און דערביי טאָר עס ניט בלייבן.

איצט, ווען עס ווייזן זיך די מענלעכקייטן פאַר אַ באַנייטער אידישער עמיגראַציע קיין אַמעריקע, איז נויטיג אַז דער „האיאַס" זאָל אויסבייטערן זיין געזעלשאַפטלעכע באַזע. פון דער אַנדערער זייט דאַרפן די אידישע אָרגאַניזאַציעס פון אַלע ריכטונגען זיך געענטער פאַראינטערעסירן מיטן „האיאַס" און זיך באַטייליגן אין זיינע אַקציעס.

מיר זיינען פולשטענדיג מסכים מיטן פּרעזידענט פון דעם „האיאַס", אברהם הערמאַן, ווען ער זאָגט אין זיין יערלעכן מעסעדזש:

„דער האיאַס איז איבערצייגט, אַז קיין שום מלוכה־רעזשים קאָן ניט און טאָר ניט באַרויבן וועלכע ס'איז גרופּע מענטשן פון זייער אומבשטרייטבאַרער רעכט צו לעבן און אַרבעטן אין דעם לאַנד פון זייער געבורט, אָדער אין דער היים וואָס זיי האָבן אַראָפּטירט. דער גורל פון דער אידישער באַפעלקערונג אין פּוילן, רומעניע און אַנדערע לענדער איז ענג פאַרבונדן מיטן שיקזאַל פון יענע לענדער".

יעדער פּראָגרעסיווער מענטש וועט אַראָפּטירן די דאָזיגע וועזנטלעך־ריכטיגע ווערטער. ס'איז אַ געוונטע און אַ קערנדיגע איינשטעלונג. אידן מוזן קעמפן פאַר זייער לעבן און פאַר זייערע רעכט דאָרט, וואו זיי וואוינען, אָבער דאָס פאַרמינערט ניט אויף אַ האָר די פּראָבלעם פון עמיגראַציע, אויף וויפיל דאָס קאָן ברענ־גען כאָטש אַ טיילווייזע לייזונג.

און אויף אַזוי פיל איז דער „האיאַס" אַ וויכטיגע און נויטיגע הילף־אינסטיטוציע.

כאַשמאַל

שוין ווידער אַ יום טוב

זאָג מיר, טייערער,
וואָס מוט זיך מיט אייך?
אַלעמאָל שמחות,
שמעדיג זמים טובים,
האָסטו געזען?
מיט אַלעמען קרובים!
ווערט סאָוועטלאַנד
20 יאָר אַלט,
אַהאָ, מע פרייט זיך!
און נאַטירלעך,
און פאַרשטייט זיך
ניט גלאַט אַזוי זיך —
מיט דעמאָנסטראַציעס
מיט מאַרשן פאַראַן
פּונקט ווי אייך
וואָרט אַראָפּפאַלן
אין קעשענע
אויף נדן!
— — — — — — — —

קוים פאַרטיג מיט דעם
אַ נייער יום־טוב פאַראַן.
וואָס איז די שמחה?
צען יאָר ביראָ־בידזשאַן.
ווידער געהוליעט
ווידער געטאַנצט
פון התלהבות אין די אויגן
אַ פייערל גלאַנצט.
בא אַלעמען די פּנימער
שיינען ווי זיבן זונען
פונקט ווי ביי איינעם
וואָס האָט
אַ „סוויפּ־סטייק" געוואונען.
— — — — — — — —
איר מיינט שוין פאַרטיק?
ווער וואָס, ווען?
ווידער אַ שמחה —
באַשר, בכן,
עס איז פונקט פיר יאָר

זינט ביראָ־בידזשאַן
איז אַלס אידישע אוטאָנאָמיע
געוואָרן דערקלערט —
איר הערט:
פּשוט מע ווערט
פון עקסטאַז
צעהויבט, צעפלאַמט,
מע יובלט,
מע מאַראַמט
איר, וואָס ראַנגלט זיך
שמעדיג מיטן דלות,
ווי האָט איר עס כח
זיך פריינען מיט אַלעס?
אַ גרעניץ דאַרף זיין
ווי ווייט צו גיין,
כ'לעבן איך קאָן ניט
דעם עניין פאַרשטיין
— — — — — — — —

יעס, מיסטער סאָענסאָ,
מיר, ווי איר זעט אויז
מיר פּראָגרעסיווע אידן —
שמחות פּראַזונען,
שמעדיג צופרידן.
אין אונזער האַנדלונג
ליגט דער באַשייד
מיר ווילן דאָס לעבן
אָנפילן מיט פרייד.
אונזער מאָטאָ:
כאַטש די שווערסטע
אויפן וואָג:
דאָס לעבן באַפרייען
פון יאָמער און קלאָג
ווילן מיר האָבן יום טוב
יעטווידן טאָג.

טאָן ווי עס זעט אויס כאָטש אַ טויטער טיגער. נו, האָט איר זיך געקענט עס גלויבן אויף איר?

אַ סך קאָלווירטניקעס פון „ניי־לעבן" דערציילן, ווי אין די ערשטע יאָרן פלעגן זיי מורא האָבן אַ שפּאַן טאָן אַ ביסל ווייטער אין דער טייגע אריין. עס זיינען געווען פאַלן, ווען מע איז גאַנצע טעג געזעסן אין דער קעלט, און מע האָט מורא געהאַט צו פאָרן נאָך אַ שליטל האָלץ. דאָס איז געווען שוין נאָר לאַנג, אָדער מיט צווי־דריי יאָר צוריק, און איצט...

—אַז איך זע, אַז עס הויבט אָן אַ ביסל טאָן באַ מיר מיטן האָלץ, — דערציילט דונאיעווסקי — כאַפּ איך אַזוי נאָך דער אַרבעט אַ פערד מיט שליטל, פאָר אַוועק עטלעכע קילאָ מעטער, און פאַר עטלעכע שעה בין איך צוריק מיט אַ פול שליטל האָלץ.

דערווייל איז „ניי־לעבן" נאָך ניט קיין גרויסער קאָלווירט. איינגאַנצן צוואַנציג פאַמיליעס, ניט קיין גרויסע מילך־פערמע, אַ בינען־צוכט־ווירטשאַפט, אַלע קאָלווירטניקעס האָבן ביישטער בינע נערטנער, בהמות, חזירים, נאָר דער קאָלווירט לעבט איצט איבער אַ גאַנצע ריי שווערינקייטן. די דאָזיגע שווערינקייטן באַשטייען אָט אין וואָס:

פאַראיאַרן האָט דער קאָלווירט באַאַרבעט בלויז 70 העקטאָר ערד. אהער גייען שוין אריין אויך די ביישטוביגע גערטנער פון די קאָלווירטניקעס. היינטיגס יאָר איז פאַרויסגעזען צו פאַרגרעסערן דעם קאָלווירט ביז 35 פאַמיליעס. לויטן פּלאַן פונעם בירער רייערד־אָפּטייל, דאַרף דער קאָלווירט האָיאָר פאַרגרעסערן דעם פאַרזייסטשט נאָך אויף 100 העקטאָר. ערד איז פאַראַן, נאָר די פראַגע איז בלויז, ווי אַזוי קומט מען צו דער דאָזיגער ערד? די 70 העקטאָר, וואָס דער קאָלווירט באַאַרבעט, איז לעבן דעם ישוב, די נייע הונדערט העקטאָר זיינען פון יענער זייט טייך בירגאַ, און זומער איז שווער צו זיי צוקומען. האָט מען גערעדט וועגן מאַכן אַ בריק אָדער אַ פּאַראָם.

דער קאָלווירט „ניי־לעבן" האָט גרויסע פּערספּעקטיוון פאַר זיין ווייטערדיקער פאַרפעסטיגונג, ער פאַרמאָגט גענוג ערד, ער האָט גוטע מענטשן, וואָס קאָנען און ווילן אַרבעטן.

ל. סאָברין

צווישן לאַנדסלייט

(אַ מעשה)

אפשר אַ האַלבע שעה צייט האָב איך דעמאָלט צום אָנטקוקנדיגן מראָטוואַר אַריבערגעקוקט. אַ מידער, אַ דערפרוירענער, האָב איך פון קעלט זיך געהאַרבעט; גיך־גיך געפּונעלט מיט די וויעס און בשום אופן ניט געקאָנט זיך דערמאָנען:

„וואָרט נאָר, וואו האָב איך אים געזען, אָט דעם אידן?"

דער איד, אויפן אָנטקוקנדיגן מראָטוואַר, אַ רונדער, אַ ווייכער ווי מ'וואָלט אים מיט פּאַלאָווע אָנגעמאַפּשעט האָט דאָרט, לעבן זיין הערינג־קראָם אויבער אַ גרויסער פאַס זיך געבויגן. מיט גאָר־גאָר אַ פרומער מינע, האָט ער געהאַלטן אין איין אַריינשלעפּן הערינג פון דער פאַס, מכיניש מיט אַ פאַרשמורעס אויגל זיי באַטראַכט, און פאַרזיכטיג, ווי ער וואָלט אתרוגים אין וואַטע געוויקלט, אַריינגעלייגט די הערינג אין אַ קליין פעסעלע.

פון צייט צו צייט האָט ער אויפגעהערט זיך פאַרען כאַ די פעסלעך, אַ קירעוועץ געטאָן דעם קאָפּ צו דער אָפענער טיר פון דער קראָם און מיט אַ ברויזנדיג קול אַריינגעשריגן אַהין:

— שרה, 'עסט מיר שוין אַמאָל איבערמשענדזשען די הענט. שרה?!

פון דער קראָם האָט אַלץ מאָל אויף זיין געשריי אַ ווייבערוש קול מיט אַ קוויטש אָפּגעענטפערט.

נאָר זי, די „פיל געגאַרטע" שרה האָט זיך אַלץ ניט באַוויזן.

סוף כל סוף האָט אַ אידעלע, ממש אַ וואָנט, די גאַנצע לענג און ברייט פון דער טיר פאַרשטאָפּט. זי האָט אַ קאָסע קוק געטאָן צום מאַן אירן; באַלד אויך אַריינגערוקט דעם קאָפּ אין פאַס אַריין און ציעדיג דעם מאַן ביים פאַרשטאָלצעוועטן רעקל, האָט זי אַרויסגעלאָזט פון מויל אַ מין ווידערקאָל:

— גיי שוין, גיי משוגענער, די מי 'עט ווערן קאַלט!

דער „משוגענער" האָט איר דערויף גאָרניט געענטפערט.

ער האָט בלויז אויף אַ ווײַלע אַרויסגענומען דעם קאָפּ פון דער פאַס, אַ טאַכע געטאָן דאָס ווייב אָן אַ זייט און מיטן זעלבן פאַרזשמורעסן אויגל, ווי איך וואָלט אויך אַ הערינג געווען, האָט ער אַ קוק געטאָן צו מיר.

ס'האָט אוואַדע באַדאַרפט מיינען:

„אָנו, גיב נאָר אַ קוק אויף אָט־דעם פאַרשוין, — עפּעס געפעלט ער מיר ניט!"

מיך האָט אַזאַ ביים האַרצן פאַרקלעמט. פון היימלעכקייט וועגן האָב איך אַ הולכיגן הומט געטאָן, אַריבערגעשמיכלט צום אידן און דערמיט אים געוואָלט באַרואיגן.

„ווייסיך, וואָס אַ אידן פאַלט איין! אדרבא, זאָל ער זיך נאָר גוט איינקוקן אין מיר, 'עס ער שוין זען וואָס פאַר אַ לייטיש מענטשל איך בין."

און דער עיקר:

„ווי קום איך צו אַן האָלדאָבּיק?!"

צום גלוק האָט שוין די אידענע אַרויסגעצויגן דעם קאָפּ פון פאַס. אַ דערשטוינטן קוק געטאָן אויף דער פּלייצע פונם מאַן, וואָס האָט שוין צוריק מיטן קאָפּ אין דער פאַס זיך פאַרקליבן, און מיטן בייזן קול אירן אַריבערגעשריגן צו מיר:

— נו, וואָרווואָנס, יו?

אַ לעבן אויף איר! און אָט דעם „פריינטלעכן" קול אירן האָב איך זי מאַקע פּיסטערנע דערקאָנט:

„טפו, זאָל איך ווערן! ס'איז דאָך זי, שרה כאַינעכעס (הנה נעכעס), ווי אַ איד איך בין!"

און אַ־דער רגע האָב איך זיך מומאַמאָל אָן מיין שטעמל דערמאָנט; זיך דערמאָנט אָן יענעס זומערדיגן נאָכמיטאָג, ווען זי, שרה, האָט מיך פאַר אַ הענטל איבער דער גאַנצער שטאָט צו דער מאַמען געשלעפּט; איינע זעג יענדן איינעס דערציילט. אַז כ'האָב זי אומגליקלעך געמאַכט — אפשר אַ האַלב פונט ווייניקל פון איר געשטעל אַראָפּגענומען. און כדי איך זאָל געדענקען, אַז „אַ אינגעלע טאָר ניט גנבענען", האָט זי ביז וואָס־ווען אַראָפּגעלאָזט איר שווערע האַנט גאָר בודערוג הינטן איבער מיינע לויזע פּלודערלעך און יעדן פּאַטש מיט אַ געזאַנג באַגלייט:

— אַזאַ גנב! אַזאַ גנבעץ!

איצט האָב איך זי אין אַ־דעם קול דערקענט. ס'איז מיר מומאַמאָל עפּעס אַזוי מאָדנע זוארעם אונטערן האַרצן געוואָרן, און אין איין שמוי דריי בין איך שוין צווישן מאַן און ווייב, צווישן פעסלעך און זייער קרוים געשטאַנען.

— רעב אברהם, — האָב איך געזאָגט און באַ אַן עלנבויגן אים אַ מאַרע געטאָן — רעב אברהם, איר'ט מיך גאָרניט דערקענט?

רעב אברהם שרה כאַינעכעס האָט זיך טויבלעך געמאַכט, ביז נאָר זיך פאַרטאָן מיטן קאָפּ אין פאַס אין, אפנים, אויף דער ווייבס הענט מיך אויבערגעלאָזט:

— האַ — האָט ער געזאָגט — רענט? שטאָ נאָך קאָ רענט...

אַ ווײַלע בין איך געשטאַנען אַ פאַרלוירענער, ניט געוואוסט וואָס ווייטער צו טאָן. נאָר באַלד האָט די אידענע אויף גיך פון אַלץ זיישן מיך באַטראַכט און מיטאַמאָל אַ לאַכנדיגע מיט ביידע גרויסע דלאָנעס אַ פּליעסקע געטאָן:

— משוגענער, ס'איז דאָך אַ לאַנדסמאַן, ס'איז דאָך יאַנקל נאָמל'ס באַי! סמאים ניט דערקענט?

פאַוואָליע, ווי ער וואָלט נאָך אַלץ פאַרדעכטיגט, אַז איך זיל אים באַרויבן, האָט ער דעם קאָפּ פון דער פאַס אַרויסגעצויגן, די פאַרפרוירענע נאַסע הענט אָן די פלודערן געוישט און ווי אַ קורצזיכטיגער מיט דער נאָז אין מיין פּנים געקוקט:

— האַ, יאַנקל נאָמל'ס באַי, זאָגסטו?

מער האָט זי אים שוין אָבער ניט געלאָזט רעדן, די ווייב זיינע.

זי האָט שוין בלויז אויף מיר אַליין מיטן קאָסקע אויגל גערקוקט (הפּנים געקוקט האָט זי גראָד אויף אים), פון דאָס־ציי אים געמרובן מרינקען מיי און מיט אָן אַ שיר רייד מיך אָנגעהויבן פאַרשיטן:

— שאַ, ווער זשע איז דער עלטערער, דו צי שמוליק?

די ווינטערדיגע נאָכמיטאָגדיגע זון האָט דערווייל אַהער, אָנטקעגן דער קראָם זיך פאַרקליבן. זי האָט אַראָפּגעלאָזט אַ פּאָר שטראַלן אין די פעסלעך, אַ גלאַנץ געטאָן אויף דער ליסקע, וואָס האָט זיך צו דער אידענעס שפּיץ נאָז צוגעקלעפּט און אויף אַ רגע ביידע אויגן איר פאַרמאַכט.

זי האָט אָבער ניט געקענט די זון — בשום אופן ניט געקענט דאָס מויל באַ מיין לאַנדספּרוי צומאַכן. מיט פאַרמאַכטע אויגן האָט זי אַלץ גערעדט; זיך דערפרעגט ביי וואָס איך אַרבעט, ווי איך קום אַהער אין געגנט און ביז גאָר געטריי זיך אָנגענומען פאַר מיין שיינעס יחוס:

— נו, מעג זיך דיר ניט אָנצינדן אַמעריקע? נאָמל דעם מלמד אויסיקל — אַ שניידער ביי קאָלאָמבוסן!

זי האָט שוין, אַפּאָנס, אינגאַנצן פאַרגעסן, אַז איך בין אַ גבר, אַ „גבעע"...

פון דער קראָם האָט שוין דערווייל רעב אברהם מיט אַן איינגעגעסן קול מיך גערופן. ער איז אַ פּאָר מאָל מיט אַ גלאָז מיי אין איין האַנט צוגעגאַנגען צו דער טיר און מיט אַ פינגער פון דער צווייטער האַנט אין קראָם אריין מיך געמאָנט:

— סראָליק, קום נאָר אַהער, סראָליק!

סוף־כל־סוף האָט ער מיך מאַקע אַריינגענאַרט אין קראָם.

אַ שוואַרץ קעצל מיט אַ פאַרחויבן ווײַדלע האָט זיך ביי זיינע פיס געריבן, פּויל געמיאָקעט און צוזאַמען מיט אים צום הינטערצימער מיך געפירט.

דאָרט, אינם הינטער־צימער האָט אַ ריח פון צוגעלעגערטע הערינג זיך געשפּירט; אַ ריח פון סיק און פון פאַרשימלטן קריפּ, וואָס איז אין דאָסל אַרומגעשווימען.

דער איד האָט פאַר מיר אָנגעגאָסן אַ גלאָז מיי, אַ געשריי געטאָן אויפן קעצל „געראַרעהיר!" און מאַקע אינאיינעם מיטן קעצל אָנגערונען ערגעץ צווישן פעסער און פּלייצעס. באַלד איז ער פון זיין באַהעלטעניש אַרויסגעקראָכן און שטופּדיג אַ בילד צו מיין נאָז האָט ער געוואָלט וויסן:

— סראָליק, זיסלען, מיין שוועסטער, געדיינקסטו?

צי איך געדיינק זיין זיסלען? כ'ל זי קוינמאָל ניט פאַרגעסן...

אַ דאָרע פרוי איז זי, אַ קראַנקע, תמיד אַז איך קום אויף מיין חבר שמעונען זיך נאָכפרעגן, צעעפנט זי קויסקוים די טיר, שטעקט אַריין אַ לאַנגע בלויע נאָז און שטעלט אָן אויף מיר אַ פּאָר מויטע אויגן:

— אינגעלע, — פרעגט זי מיך און ס'פייפט עפּעס ביי איר פונם האַרצן אַרויס — אינגעלע, וועמען דאַרפסטו דאָ?

אַ נאַרישע פרוי, זי האָט אודאי געמיינט איך דאַרף איך זי. לאָזט זיך אויס, אים, שמעונען, איר אינגל דאַרף איך גאָר האָבן...

אויצט שטופּט מיר דער לאַנדסמאַן מיינער אַ בילד פון אַרדעם אינגל:

— אָנו, סמ'אים דערקענען, שמעונען?

זאָל איך שלעכטס האָבן אויב איך דערקען אים!

מיט צוקער

זאָל איך שלעכטס האָבן אויב איך דערקען אים!

אַ ווערגעלען (הערקולעס) אין רוים־אַרמיואישע קליידער, קוקט ער אַרויס פון בילד, שמיכלט מיטן פאַרריסענעם נעזל און ווינקט, דוכט זיך, מיט אַן אויגל צו מיר:

„האַ, מאַקע ניט דערקענט, סראָליק?"

און אַז איך קוק זיך גוט אויף אָנם בילד און דערקען אים, דוכט זיך מיר שוין: אָט דער געזונטער באָבורעץ מיט די צאַצקעס אויף דער ברוסט פון זיין רוים־אַרמיאישן רעקל, שמיכלט צאָר ניט. פאַרקערט, ער קוקט מיט אַן אַ שיר געפיל גלייך אין מיינע אויגן און פרעגט מיך:

„אפשר אַ שטיק ברויט מיט צוקער, סראָליק? שעס זיך ניט, כ'האָב גענוג...

כ'ווייס ניט צוליב וואָס, נאָר אַ פּאָר מאָל באַטראַכט איך זיינע גאָלדענע הויזן, באַטראַכט מיינע אויגענע אויסגערובענע־צעדרייטע פּלוד־דערן און אַ מאָדנע קנאה הויבט מיך אָן פרעסן.

דער איד האָט דערווייל אַ צווייטע גלאָז מיי מיר אונטערגערוקט. ער האָט אָפּגענומען, לחלומין ניט פאַרשטאַנען, וואָס אין מיין האַרץ מוט זיך און גאָר־גאָר אַן אויפגעלייגטער איבער דער פּלייצע מיך געפּאַטשט:

— נו, ווי געפעלט ער דיר מיין שמעון, אַ פּאָלנער גיכיראל, וואָס?

אויילנדיג זיך, ווי ער וואָלט מזרא געהאַט מאַמער וועל איך אים ניט אויסהערן, האָט ער אַ לאַנגע מעשה וועגן מיין חבר שמעון אין איין אָטעם מיר דערציילט, ניט פאַרגעסן דערמאָנען, ווי מיין חבר שמעון איז פון אַ „פּשוט'ן" רוים־אַרמיאיער אַ „גיכיראל" געוואָרן און אַלץ מאָל מיט אַ יען איבער מיין פּלייצע זיין באַגוסטערונג אויסגערדיקט:

— נו, ווי געפעלט ער דיר מיין שמעון, אַ פּאָלנער גיכיראל, וואָס?

בלויז איין מאָל איז ער אויף אַ ווײַלע אָנטשוויגן געוואָרן. ער האָט אַ נעם געטאָן די בילד פון מיינע הענט און מיט אַ געלן פינגער אַ פּאָר געטאָן איבער שמעונס אָקסלען:

„פאָליעטן, פאָליעטן וואָלט ער באַדאַרפט האָבן."

און אַז כ'האָב די אויגן צו אים פאַרריסן, האָט ער אַ שולדיקן שמייכל געטאָן און מיט צענומענע הענט געפּרואווט זיך פאַרענטפערן:

— כ'ווייס ניט, ס'האָט עפּעס ניט קיין טעם, אָט אַזוי־אַ, אַן פאָליעטן!

נאָכדעם האָט ער שוין אַ בייגעלע פאַיר אויפן מיש פאַר מיר אַוועקגעלייגט, אַוועקגעשטעלט אַן אויסגעטרוקנטן מינטער און אַריינרוקנדיג אַ פען אין מיין האַנט, האָט ער אַ קאָמאַנדע געטאָן:

— אָנו, לאָמיך נאָר זען ווי דו'סט אים עפּעס אַזאַ־אַ, עפּעס גאָר־גאָר אַ שיין ברויזל אָנשרייבן!

דעמאָלט האָב איך אַרויסגענומען מיין פען, אַוועקגעשטעלט די האַנט אויפן פאַיר און כלומרשט ביז גאָר ערנסט אָנגעהויבן זיך איינהערן אין זיין דיקטאַווקע.

— שרייב, שרייב האָט ער געזאָגט:

„גאָספּאָדינו מאָוואַרישטשו גיכיראַלו שימינו מעכעליאָוויטשו זבאַרסקאָמו."

בעתן דיקטירן האָט ער אַ פּאָר מאָל, פון היימישקייט וועגן, אָנגערופן דעם פּלומענץ „סטראָמפּ", פּופּטערנע זיך פאַרענטפערט אויף אויף אַ קליין פעסעלע אָנגעוויזן:

„אַז איך געדענק דאָך אים נאָך פאַר אָט אַזאַ־אַ, דעם גיכיראַל מיינעם!"

און איך?

איך האָב זיין לאַנגן ברוגו אויסגעהערט און גאָר אָט די מעשה אָנגעשריבן. נאָר צום סוף האָב איך זיך באַרעכנט, אַ קנייטש געטאָן מיטן שטערן און די ערשטע שורות פון זיין דיקטאָווקע טאַקע פאַרט אָנגעשריבן:

„גאָספּאָדינו מאָוואַרישטשו גיכיראַלו שימינו מעכעליאָוויטשו זבאַרסקאָמו..."

פונם אונדרויסן האָט שוין דעמאָלט זיין וויב אַ פּאָר מאָל אַריינגעשטעקט דעם קאָפּ אין קראָם און מיט אַ קוויטש אַריינגעשריגן:

— אַוורעמל, 'עסט מיר שוין אַמאָל איבערמשענדזשען די הענט, אַוורעמל?!

א. לאכאוויצקי

אַ זוירדיגער ענטפער

די נײַ אָרקער אידישע מאַסן האָבן געגעבן אַ ווירדיגן ענטפער אויף די אַטאַקעס פון די שונאים פון ביראָ־בידזשאַן און פון דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד. זיי האָבן עס געגעבן אויף אַן אופן, וואָס דאַרף דערמוטיגן אַלע פרײַנד פון דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד און פון ביראָ־בידזשאַן צו פאַרשטאַרקן זייערע טעטיגקייטן אויף צוריקשלאָגן אַלע אַטאַקעס פון די שונאים און אויף אויפצובויען אַ מעכטיגע באַוועגונג פון פרײַנדשאַפט פאַר ביראָ־בידזשאַן און פאַר דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד, וואָס האָט מעגלעך געמאַכט ביראָ־בידזשאַן.

די „פרײַנט", וואָס האָבן זיך שטאַרק געזאָרגט, אַז מיר האָבן פאַרגעסן דעם יום טוב פון 10 יאָר ביראָ־בידזשאַן, האָבן, נעבאַך, געקראָגן אַן איבעראַשנדיגן ענטפער. עס זעט אויס, אַז די אידישע מאַסן האָבן זיך ניט איינגעהערט צו זייערע טענות און האָבן געהאַנדלט ווי זייערע הערצער און געפילן האָבן זיי דיקטירט. זיי זיינען זיך צוזאַמענגעקומען אין די טויזנטער צו באַגריסן דעם יום טוב פון 10 יאָר ביראָ־בידזשאַן.

זונטאָג, דעם 10טן אַפּריל, איז אין מאַנהעטן אָפּגעהאַלטן געוואָרן די ספּעציעלע „איקאָר"־פאָלקס־קאָנפערענץ, צוזאַמענגערופן אין פאַרבינדונג מיט דעם יום טוב פון 10 יאָר ביראָ־בידזשאַן. צו דער קאָנפערענץ זיינען געקומען 274 דעלעגאַטן פון 159 אָרגאַניזאַציעס מיט אַ מיטגלידערשאַפט פון העכער 150,000 אידן. צווישן די אָרגאַניזאַציעס האָבן זיך געפונען טרייד יוניאָנס, אָרדן־ברענטשעס, אַרבעטער־רינג ברענטשעס, „איקאָר"־ברענטשעס, לאַנדסמאַנשאַפטן, סאָסייעטיס, פרויען־אָרגאַניזאַציעס, קינדער־שולן און אַ ריי אַנדערע קולטור־געזעלשאַפטלעכע אינסטיטוציעס.

די קאָנפערענץ האָט מיט זיך צוזאַמענגעשטעלט אַ פאַרטרעטערשאַפט פון אַלע שיכטן פון דער אידישער באַפעלקערונג. די דעלעגאַטן באַ דער קאָנפערענץ האָבן מיט גרויס אויפמערקזאַמקייט און באַגייסטערונג אויפגענומען דעם באַריכט פון אַ יאָר טעטיגקייט פון דעם „איקאָר" און די רעפעראַטן וועגן דער לאַגע פון די אידן אין דער וועלט און וועגן 10 יאָר ביראָ־בידזשאַן. די קאָנפערענץ האָט זיך קלאָר אַרויסגעזאָגט פאַר דעם אַז אַ אַרבעט פון „איקאָר" אין די אינטערעסן פון ביראָ־בידזשאַן און פון דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד, אַז מען דאַרף אַרבעטן אין דער אַלגעמיינער אַרבעט פון דער אַלגעמיינער אַנטיפאַשיסטישער פראָנט, אַז מען דאַרף אַרבעטן מיט אַלע אַנדערע אָרגאַניזאַציעס, אַז מען דאַרף אויפנעמען אַלע אידן אין אַ ברייטן פראָנט אין אַלע אַנדערע אָרגאַניזאַציעס, אַז מען דאַרף אַרבעטן מיט

אין די לעצטע עטלעכע יאָר זיך איינגעפונדעוועט אין אַמעריקע; אַז די אָרגאַניזאַציע „דויטש-אַמעריקאַנישער בונד" פאַרמאָגט 65 אָפּטיילונגען איבערן לאַנד און האָט ביז איצט אַריינגענומען איבער 450,000 מיטגלידער; אַז צווישן אָט־די מיטגלידער איז פאַראַן אַ גרויסע צאָל, וואָס באַשטייט פון אַמעריקאַנער־געבוירענע דייטשן.

עס ווערט אין יענעם אַרטיקל אויך צוגעגעבן, אַז „די נאַצישע „געשטאַפּאָ" (היטלערס געהיימע פּאָליציי) האָט אין אַמעריקע מאַסן געהיימע אַגענטן, וועלכע פירן דאָ אָן שפּיאָנאַזש־אַרבעט אין שטיינען אין שטענדיגע פאַרבינדונגען מיט דער נאַצישער אָרגאַניזאַציע אין דייטשלאַנד.

די נאַצים האָבן אַרום 30 קעמפּס אין אַמעריקע, וואָס ווערן אויסגענוצט אַלס מאָביליזיר־צענטערן און מוסטיר־פּעלדער פאַר שטורעם־טרופּערס. גאַנצע בערג מיט נאַצישער ליטעראַטור אין פאַרשיידענע שפּראַכן ווערן אַריינגעשמוגלט אין אַמעריקע, און אַ סך ווערט אויך דאָ געדרוקט און פאַרשפּרייט. די הויפּט אַגענטור, וואָס באַשעפטיגט זיך מיט פאַרשפּרייטן די היטלעריסטישע „קולטור" איבער דער גאַנצער וועלט, איז די „ליגע פאַר געראַמאַניזם אין אויסלאַנד", וואָס האָט איר הויפּט־קוואַרטיר אין דייטשלאַנד.

די דאָזיגע פאַשיסטישע אָרגאַניזאַציעס אָפּערירן אין אַלע ווינקלען פון לאַנד אונטער פאַרשיידענע מאַסקעס פון פּאַטריאָטיזם און לאָיאַליטעט צו אַמעריקע, צו איר פאָן און צו אירע אינסטיטוציעס. אין פלאָרידאַ, צום ביישפּיל, האָט זיך לעצטנס געגרינדעט אַן אָרגאַניזאַציע אונטערן נאָמען „אַמעריקע דעפענדערס" — „פאַרטיידיגער פון אַמעריקע". די דאָזיגע פאַטריאָטישע אָרגאַניזאַציע דערקלערט צווישן אירע גרונט־פּרינציפּן, אַז זי נעמט אַריין אַלס מיטגלידער בלויז ווייסע, קריסטן, אַמעריקאַנער בירגער. אין די אַפּליקאַציע־בלאַנקען געפינען זיך צווישן אַנדערע אַזעלכע פראַגן ווי: וואָס איז אייער ראַסישע אָפּשטאַמונג? צי האָט איר וועלכע געווער? אויב יאָ — וועלכע? ביקסן, פון וועלכער פירמע געמאַכט? רעוואָלווערס, פון וועלכער פירמע? וועלכע אַמוניציע פאַרמאָגט איר?

דאָס זיינען היטלעריסטישע פראַגעס. די „דעפענדערס" זיינען זייער פּאָרזיכטיג ווענן דער אָפּשטאַמונג פון דעם אַפּליקאַנט. מען זוכט דעם יחוס פון די עלטער־עלטער זיידעס, צי האָבן זיי חלילה געהאַט אידיש בלוט אין זייערע אָדערן. לעצטנס האָט אין ברוקלין זיך באַוויזן אַן ענלעכע אַנטיסעמיטישע אָרגאַניזאַציע, וואָס נעמט אַריין אין אירע רייען בלויז „ווייסע קריסטן". דאָס איז אַ פאַשיסטישע אָרגאַניזאַציע מיט אַ פּראָגראַם פון אַנטיסעמיטיזם און פּאָגראָמען. די דאָזיגע פאַקטן זיינען ניט קיין צופעליגע דערשיינונג. ענלעכע נייעס קומען פון אַלע ווינקעלעך פון לאַנד, וואו אידן געפינען זיך. נייעס קומט צו אונז אויך פון קאַנאַדע, וואו דער אַנטיסעמיטיזם האָט שוין געפּרוּווט עטלעכע מאָל אַריבערגיין פון ווערטער צו מעשים — פון גיפטיגער אַנטיסעמיטישער אַגיטאַציע צו פּאָגראָם־טאַטן.

היינטיקן טאָג דאַרפן מיר שוין מער ניט פאַלעמיזירן, כדי צו איבערצייגן די אידישע „פירער און פאַרזאָרגער" ווענן דער געפאַר פון פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם אין אַמעריקע. זיי ניבן אויך ענדלעך צו, אַז דער פאַשיזם הויבט זיך אָן באַפעסטיגן אויף סטראַטעגישע פּאָזיציעס פונוואַנען ער זאָל קענען דערפאָלגרייך אָנפירן זיין אַנטיסעמיטישע פּראָפּאַגאַנדע אין אַמעריקע.

די לענגערע ווענן דעם, אַז „דאָ קען עס ניט פּאַסירן" האָט געפאָלגט. עס וועט אָבער דאָ ניט קענען פּאַסירן, אויב עס וועט באַלד אויסגעשמידט ווערן אַ פאַראייניגטער פראָנט אין דעם אידישן לעבן, צוגויפגעשטעלט פון אַלע שיכטן און קלאַסן, וואָס שטעלן צוזאַמען די פיר און אַ האַלב מיליאָן אידישע נפשות אין אַמעריקע, פאַר געמיינשאַפטלעכע אַקציעס נעגן פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם. אין דער זעלבער צייט דאַרף אָבער אויך קלאָר ווערן, אַז די אויפגאַבע פון באַקעמפן דעם פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם איז ניט אַן אויפגאַבע בלויז פאַר די אידן. די בעסטע קינדער פון אַמעריקע, די שענסטע גייסטער פון דעם אַמעריקאַנער געזעלשאַפטלעכן לעבן, דעמאָקראַטישע־און ליבעראַלע פירער פון דער אַמעריקאַנער פּאָליטיק קומען לעצטנס אַרויס שאַרף און אָפן פאַר דער נויטווענדיגקייט באַלד אָנצונעמען מיטלען צו פאַרשטעלן דעם וועג פאַר דעם מאַרש פון די פאַשיסטישע הילות, וואָס אַרבעטן נאָך דערוויל אין פינסטערע באַהעלטענישן; באַצייטנס אָנגענומען מיטלען פאַר דער באַשיצונג פון די פרייהייטלעכע און דעמאָקראַטישע אינסטיטוציעס, וואָס מיר פאַרמאָגן נאָך דערווייל היינטיגן טאָג דאָ אין לאַנד. כאַראַקטעריסטיש פאַר אָט־די פּראָגרעסיווע שטימונגען איז די רעדע פון דעם אַמעריקאַנער מיניסטער איבער אינערלעכע אָנגעלעגנהייטן, הערלד ל. איקעס, וועלכער האָט אויף אַ באַנקעט אין שיקאַגאָ דעם 4טן מערץ דערקלערט אַז דער פאַשיזם איז „אַ געפערלעכער שונא, און מען מוז זיך צוגרייטן אים צו באַקעמפן, ניט פאַרלירנדיק קיין צייט." איקעס האָט אויך אין לויף פון זיין רעדע דערקלערט: „ווען איך וואָלט געווען אַ איד און אין מיין זכרון וואָלטן געלעבט שרעקלעכע פאַרפאָלגונגען וואָס מיין פאָלק האָט געליטן, וואָלט איך ניט פאַרלאָרן קיין צייט קלאָר צו מאַכן מיין שטעלונג ווענן דער פראַגע פון דעמאָקראַטיע נעגן דעספּאָטיזם."

וואָס איז שייך דער ראָלע פון דעם פאַשיסטישן דעספּאָטיזם, זיינע מערדערלעכע מעשים, דאַרף מען דאָך ביים היינטיגן טאָג ניט ברייטגען קיין ספּעציעלע באַוויזן. די דאָזיגע מעשים, ספּעציעל אין שייכות צו די אידן, ווערן דאָך דורכגעפירט אין די פאַשיסטישע לענדער פראַנק־און־פריי פאַר די אויגן פון דער גאַנצער וועלט. די אויסראָטונגס־פּאָליטיק פון דעם היטלער־רעזשים אין דייטשלאַנד און אין עסטרייך, די מעשים פון דער רעאַקציע נעגן די אידן אין פּוילן, אין רומעניע; לעצטנס אויך אין לאַטווייע, אין אונגאַרן און אפילו אין אייניגע לענדער פון דער לאַטייניישער אַמעריקע — אָט־די אַלע פאַקטן אילוסטרירן און באַשטעטיגן די אומדערטרעגלעכע לאַגע פון די אידן אין אַ גרויסער צאָל לענדער. אויב דאָס אַלץ איז אַזוי באַוואוסט פאַר דער גאַנצער וועלט, טאָ פאַרוואָס שווייגט מען? פאַרוואָס ווערן ניט אָנגענומען קיין מיטלען אויף אָפּצושטעלן דעם פאַשיזם און די ניפטיגע אַנטיסעמיטישע העצעס?

דאָכט זיך זייער אַ פּשוט'ע פראַגע, וואָס ווערט לעצטנס געשטעלט אַלץ אָפטער און אַלץ העכער צווישן די ברייטסטע אידישע שיכטן. אָבער דער ענטפער אויף אָט־דער פראַגע איז שוין ניט אַזוי פּשוט. און ניט פּשוט איז עס דערפאַר, ווייל די וואָס רעדן און האַנדלען אין דעם נאָמען פון דעם אַמעריקאַנער אידנטום פירן אַ פאַרברעכערישע פּאָליטיק, וואָס איז געגן די בעסטע אינטערעסן פון די אידן אין אַמעריקע ווי פון די אידן אין אויסלאַנד. מיר וועלן נעמען פאַר דעם בעסטן ביישפּיל דעם רוף, וואָס דער אַמעריקאַנער אידישער קאָנגרעס האָט לעצטנס אַרויסגעלאָזט צו דער אַמעריקאַנער אידישער באַפעלקערונג. די שפּראַך פון דעם רוף איז אַ אַ קאַרעקטע. די טראַגעדיע פון דעם אידישן פאָלק ווערט באַצייכנט מיט די שאַרפסטע ווערטער. ריכטיג איז אויך דער אויספיר, אַז עס איז אין דעם איצטיגן מאָמענט נויטיג אידישע סאָלידאַריטעט, איינינקייט און קאָאָפּעראַטיוו האַנדלונג.

אין איין טייל פון דעם רוף זאָגט זיך:

„שוין עטלעכע חדשים, אַז דער אַמעריקאַנער אידישער קאָנגרעס האָט אָנגעשטרענגט אַלע כחות צו שאַפן אַ געאייניגטן פראָנט פון אידישן עכט. דער אָנהויב איז געמאַכט געוואָרן, נאָך איידער עס זיינען געקומען די געשעענישן אין רומעניע."

ווייטער ווערט געזאָגט, אַז דער אידישער קאָנגרעס האָט זיך אָנגעשלאָגן אין שטערונגען און שווערינקייטן אויף דעם דאָזיגן געביט מצד „געוויסע קרייזן". „מען וויל נישט דערלאָזן דעם נעדאַנק פון קאָלעקטיוון קאָנטראָל". עס איז דעריבער דער־פרייענדיג צו לייענען ווייטער די פאַרזיכערונג פון די פירער פון דעם אידישן קאָנגרעס, אַז „...פונדעסטוועגן האָבן מיר ניט אויפגעהערט צו אַרבעטן אין דער ריכטונג (פון איינשטעלן אַ פאַראייניגטן פראָנט—ר. י.), און מיר זיינען צופרידן צו מעלדן, אַז די געשעענישן אין עסטרייך האָבן יאָ געבראַכט צו אַ געאייניגטן פראָנט — ווינציגסטן אין באַצוג צו דעם, וואָס עס דאַרף געטאָן ווערן תיכף ומיד..."

עס פאַרדינט אויך אָפּלאָדירט צו ווערן פאָלגנדער זאַץ (אין דעם זעלבן רוף), וואָס לייענט זיך: „עס איז אָבער געקומען די צייט צו ווערבירן און אָנזאַמלען אַלע כחות פון דער גאַנצער אידישער געמיינשאַפט אין שוץ פון אונזערע רעכט און פאַרן אויפהאַלט פון דער פּאָזיציע, וואָס מיר האָבן געוואונען אין די דעמאָקראַטיעס פון דער וועלט אין משך פון די לעצטע הונדערט יאָר."

זייער פיין! עס ווילט זיך אָבער פרעגן: ווי אַזוי פאָרן זיך די דאָזיגע פיינע דעקלאַראַציעס מיט די ווירקלעכע מעשים, מיט דער מאַקטיק, וואָס ווערט אָנגעוועגדעט אין דער ווירקלעכקייט? אויף וויפל אונז איז באַקאַנט האָבן די פירער פון דעם אידישן קאָנגרעס אָפּגעוואָרפן יעדן פאָרשלאָג פאַר פאַראייניגטן קאַמף נעגן פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם, פאַר פאַראייניגטער אַקציע לטובת די אידן, וואָס ווערן גע'רודפ'ט אין די פאַשיסטישע און האַלב־פאַשיסטישע לענדער, וואָס דער פאָלקס־קאָמיטעט האָט זיי פאַרגעלייגט.

די פירער פון דעם אַמעריקאַנער אידישן קאָנגרעס זיינען אויך די הויפּט־פאַראַנטוואָרטלעכע פאַר צוריקווייזן דעם פאַרשלאָג פאַר געאייניגטער אַקציע אויף אַ וועלט־מאַסשטאַב, וואָס די אַמעריקאַנער פאָלקס־דעלעגאַציע האָט פאַראַיאָרן געבראַכט קיין זשענעוואַ.

אונז איז באַקאַנט אַ גאַנצע ריי פאַלן פון אָנבאָטן און פאַרשלאָגן פאַר געאייניגטער אַקציע, וואָס זיינען געמאַכט געוואָרן צו דעם אידישן קאָנגרעס און זיינע פירער האָבן צו אַזאַ איינגיקייט ניט דערלאָזט.

ווי אַזוי־זשע שטימען די פיינע און, אין עצם, ריכטיגע ווערטער פון דעם אידישן קאָנגרעס מיט די ווירקלעכע מעשים, מיט די מעטאָדן, וואָס ער ווענדט אָן ניט צו דערלאָזן צו קיין פאַראייניגונג פון אַלע פּראָגרעסיווע כחות אין דעם אידישן לעבן? וואָס איז עס פאַר אַ סאָרט רוף?

דער ענטפער איז, אַז עס שטימט טאַקע ניט. עס שטימט ניט דערפאַר, ווייל דאָס איז אַ פּאָליטיק פון שעדינג און שטערן דיאַגראַניזירונג פון אַ ברייטער, אַל־אומפאַסנדער פאָלקס־אַקציע נעגן פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם. דאָס איז אַ שעדלעכע פּאָליטיק, וואָס שטאַרקט די הענט פון די היטלעריסטישע אַגענטן דאָ אין לאַנד; וואָס דערמוטיגט אַלע אַנטיסעמיטישע העצערס און גיפט־פאַרשפּרייטער ווייטער אָנצוגיין מיט זייער אַרבעט. די היטלעריסטישע פאַשיסטן און די אַנדערע אַנטיסעמיטישע אַגענטן האָבן קיין בעסערס זיך גאָר ניט געקאָנט ווינטשן. דאָס איז אַ פּאָליטיק, וואָס דירט אַן די סאַמע בלוטיגסטע אינטערעסן פון דעם אידישן פאָלק. דאָס איז די רעפלעקציע פון דעם אידישן לעבן אין דעם קרומען שפּיגל.

ביז וואַנען די פירער פון דעם אידישן קאָנגרעס, וועלכע רעדן אין דעם נאָמען פון דעם אידישן פאָלק וועלן ניט איינזען דעם קרומען וועג אויף וועלכן זיי גייען און פירן און וועלן זיך ניט פאַרקירעווען אויף דעם ברייטן שליאַך פון געאייניגטער, פעסט־אָרגאַניזירטער פאָלקס־אַקציע, ליגט די טרייסט און די האָפנונג אין דעם געוווּנט חוש און באַוואוסטזיין פון די ברייטסטע אידישע פאָלקס־מאַסן, וועלכע זיינען שוין מיד פון די שיינע רייד און פון די גאָרניט קיין שיינע מעשים פון די פירער, אַז זיי — די דאָזיגע מאַסן — וועלן ענערגיש און מיט דער פולסטער אחריות בויען און צעמענטירן די פאָלקס־כחות פאַר אַ געאייניגטן קאַמף נעגן פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם.

וואָס שנעלער און פעסטער אָט־די פאָלקס־כחות וועלן זיך צונויפבינדן, אַלץ שטאַרקער וועט זיין דער דרוק אויף די אידישע פירער און פאַרזאָרגער, אַז זיי זאָלן זייער שענדלעכע און שעדלעכע פּאָליטיק ענדערן.

די טאָפּלטע בוכהאַלטערעי פון שיינע, מליצה'דיגע פראַזן אויף איין בלעטן פון דעם בוך און היפּב'דיגע מעשים אויף דעם צווייטן בלעטל האָט קיינמאָל ניט געשטימט און וועט אויך אין דעם פאַל ניט שטימען. אַזאַ בוכהאַלטערעי קאָן בלויז דערפירן צו — נעוועלשאַפטלעכן באַנקראָט.

דער „איקאָר", ווי אַ ברייטע אידישע פאָלקס־אָרגאַניזאַציע דאַרף די גאַנצע געזעלשאַפטלעכע געוויכט וואָס זי פאַרמאָגט אויך ווייטער לייגן אויף דער וואַגשאָל און העלפן אַריבערציען דאָס ציינגל אויף דער זייט פון געאייניגטע אַקציע נעגן פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם.

מען גרייט צו פּאָליציאַנטן פאַר ... אוקראַינע אין ספּעציעלע קורסן אין בערלין

אומזיסט מיינט מען אָפטמאָל, אַז דער דייטשער אימפּעריאַליזם האָט אויסגאַנצן אָפּגעגעבן זיך די פראַגן פון עקסטראַ־אייראָפּע. דאָס איז נאָר איין טייל פון פּראָגראַם. דער צווייטער טייל, דער וויטערדיגער, בלייבט נאָך אַלץ דער „טראַנג נאָך אָסטן". די ווייטערפעלדער פון אוקראַינע, אירע געזאַלטיגע נאַטור־ריכטקייטן לאָזן ניט רואיג שלאָפן די דייטשע אימפּעריאַליסטן, אין פונקט ווי מען שיקט אַריין שפּיאָנען אין די צענטראַליגער אין ראַנטפאַרבאַנד, אַזוי גרייט מען באַצייטנס שוין פּאָליציאַנטן פאַר... אוקראַינע.

היטלער גלויבט נאָך אַלץ, אַז אים וועט זיך איינגעבן צו פאַרכאַפּן אוקראַינע, כאָטש ער ווייסט גאַנץ גוט וואָס דאָס וועט אים קאָסטן.

דערמיט פאַרנעמט זיך, ווי געוויינלעך, דאָס פּראָפעסאָרנדע־מיניסטעריום. מען רעקרוטירט די פּאָליציאַנטן פון די רעשטלעך פון בערמאַנס וויסגוואַרדיאַישער אַרמיי. מען האָט פאַברייטערט אַ רוסישן „פירער", דעם טרויעריג־באַקאַנטן פאַראַמשטשיק און הולי־מאַי גענעראַל ביסקופּסקי, און מען האָט אָנגעהויבן צו פירן די „קורסן" ביסקופּסקי איז דער באַשטימטער פירער פון אַלע רוסן אין דייטשלאַנד. אָבער אַזוי ווי ער האָט קיין אויטאָרעטעט נים צווישן די רוסן און קיין פּריוויליקע האָבן זיך אויך געזוכט געפונען, האָט מען גענומען מאַביליזירן אַלע געוועזענע וויסגוואַרדיאַישע אָפיצערן, און יעדער פון זיי, וועלכער האָט אַמאָל געלעבט אין אוקראַינע, ווערט מיט געוואַלט אַ „קורסאַנט".

מען גיט זיי אויסצופילן אַ געוויס אַנקעטע, וואו עס איז דאָ אַ פונקט, אַז „איך גיב אַ הסכמה, אַז מיין לאַנד אוקראַינע זאָל געהערן צו דייטשלאַנד". פאַראַלעל צו די קורסן פונקט פּיאָנירן אויך קורסן, זואו מען לערנט יונגע נאַציס אוקראַאיניש און רוסיש, כדי פון זיי צו שעפן קאַדרען פאַר שפּיאָנען און פּאָליציאַנטן אין אוקראַינע...

אפרים שוואַרצמאַן

ווער פאַרראַט די עסטרייכישע אידן אין אַמעריקע?

מיר שטעלן די פראַגע: „ווער פאַרראַט די עסטרייכישע אידן?" און מיר קאָנען זיך ניט באַפרייען פון דעם טראַגישן זין, וואָס עס ליגט אין דער פראַגע.

איז דאָס דען מעגלעך? קאָן מען זיך דען אַזאַ זאַך פאָרשטעלן, אַז אין אַמעריקע זאָלן זיך געפינען אידן, וואָס זאָלן אויפהויבן זייער האַנט געגן די קרבנות פון עסטרייך? איז דאָס מעגלעך, אַז אין אַמעריקע זאָלן זיך געפינען אידן, וואָס זאָלן שטערן דאָס אַריבערברענגען די עסטרייכישע און דייטשישע פליכטלינגען קיין אַמעריקע?

און דאָך איז דאָס אַ פאַקט — אַ טראַגישער און אומגלויבלעכער פאַקט. צווישן די אַמעריקאַנער אידן זיינען פאַראַן אַזעלכע, וועלכע האָבן געוואָנט אויפצוהויבן זייער האַנט. אָט די עלעמענטן האָבן אָנגעהויבן אויסאיבן אַ דרוק אויף דער אימיגראַציע-קאָמיטע פון קאָנגרעס, אַז דער פאַרהער, וואָס איז באַשטימט געווארן אויף דעם 21טן און 22טן אַפּריל פאַר דער קאָמיטע, זאָל ניט פאָרקומען. אויב דאָס זאָל זיי געלינגען, וואָלט דאָס אַליין שוין געבראַכט אַ גרויסן שאָדן דער מעגלעכקייט אריינצוברענגען קיין אַמעריקע עסטרייכישע אידן.

אין קאָנגרעס פון די פאַראייניגטע שטאַטן זיינען איצט אריינגעבראַכט געוואָרן עטלעכע בילס און רעזאָלוציעס, וואָס זוכן צו שאַפן די מעגלעכקייט פאַר דער אַמעריקאַנער דרגירונג אריינצוברענגען קיין אַמעריקע אַ געוויסע צאָל פון די קרבנות פון דעם היטלער-רעזשים. אַ פאַרהער איז באַשטימט געוואָרן אויף די בילס פאַר דער אימיגראַציע-קאָמיטע. צענדליגער אָרגאַניזאַציעס האָבן געקראָגן אָפיציעל צו וויסן פון קאָנגרעסמאַן דיקשטיין, אַז זייערע פאַרטרעטער וועלן אויפגענומען ווערן. מיטאַמאָל איז די לופט אַרום דער אימיגראַציע-קאָמיטע געווארן אָנגעפילט מיט סם און מיט פאַרדאַכט און עס איז פאַראַן אַ געפאַר, אַז דער פאַרהער זאָל ניט פאָרקומען.

עס ווערט געשאַפן אַן ערנסטע לאַגע. זאָלן די מענטשן, וועלכע וויל ניט העלפן, זיצן ביי זיך אונטערן-אויוון מיט זייער שניפּישאַקער פּאָליטיק. אויב זיי ווילן ניט און קאָנען ניט העלפן, זאָלן זיי אוועקנעמען זייערע הענט, ווייל זיי וועט אויסקומען זיך צו באַגעגענען מיט דעם צאָרן און מיט דער פאַראַכטונג פון די אַרישע מאַסן.

דאָס טראַגישסטע דערביי איז דאָס, וואָס אָט די מענטשן שטעלן זיך איין וועגן די פּראָגרעסיווע פירער פון דער אַמעריקאַנער רעגירונג, וואָס איז גרייט צו העלפן די קרבנות פון היטלער-רעזשים.

מיר האָבן שוין דערציילט, אויף די שפּאַלטן פון דער „מאָרגן פרייהייט", ווי פריינטלעך די דעלעגאַציע פון דעם אידישן פאָלקס-קאָמיטעט איז אויפגענומען געוואָרן אין וואַשינגטאָן פון דעם סטייט- און לייבאָר-דעפּאַרטמענטס און וויפיל סימפּאַטיע די פירער פון דער אַמעריקאַנער רעגירונג האָבן אַרויסגעוויזן צו דער פּראָבלעם פון ברענגען קיין אַמעריקע אידישע פליכטלינגען.

די אַמעריקאַנער רעגירונג האָט נאָך אַ גוטע אורזאַך צו וועלן, אַז דער קאָנגרעס זאָל אַזאַ ביל אָננעמען. די אַמעריקאַנער רעגירונג האָט גענומען די איניציאַטיוו איינצולאַדן אַ נאַנצע ריי לענדער פון דער וועלט צו שאַפן אַן אינטערנאַציאָנאַלע קאָמיסיע צו העלפן די פאַרפאָלגטע פון אייראָפּע. מיטן אויסנאַם פון איטאַליע, האָבן כמעט אַלע לענדער די איינלאַדונג אָננענומען. די אַמעריקאַנער רעגירונג וועט איצט איינגיכן דאַרפן פאַררופן די קאָנפערענץ פון די פאַרטרעטער פון די פאַרשיידענע לענדער. דער אַמעריקאַנער אַרטרעטער וועט מוזן זיין דער ערשטער צו דערקלערן וואָס זיין רעגירונג איז גרייט צו טאָן און עס איז דערפאַר זייער קלאָר, פאַרוואָס די אַמעריקאַנער רעגירונג זאָל וועלן, אַז אַ ביל אַזאַ דורכגיין אין קאָנגרעס, וואָס זאָל געבן דעם אַמעריקאַנער פאַרטרעטער אין דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָמיטע דעם נויטיגן פּרעסטיזש.

וואָס פאַר אַ שוידערלעכער פאַרראַט דאָס איז פון אידן אונטער אַזעלכע אומשטענדן, צו גיסן אויל אויפן פייער פון די אידישע שונאים, וועלכע ווילן בכלל ניט דערלאָזן, אַז אַ וועלכער עס איז איד זאָל אַריינקומען אין אַמעריקע.

קיינמאָל, ווי איצט, איז ניט געווען אַזוי נויטיג אַרויסצושטעלן פאַר דער עפנטלעכער מיינונג אַ פאַראייניקטע אידישע געזעלשאַפטלעכע מיינונג. איז אויב עס געפינען זיך מענטשן, וועלכע ווילן ניט העלפן אפילו אין דער איצטיגער קאַטאַסטראָפע — איז זאָלן זיי שווייגן! זאָלן זיי ניט האַנדלען ווי נעבעכדיגע פחדנים, וועמענס האַנדלונג עס איז אַ שאַנדע פאַר דעם אידישן פאָלק.

פּרעזידענט רוזוועלט איז אַרויסגעקומען פאַר דער וועלט מיט אַ רוף צו עפענען די טויערן פון די לענדער, וואָס האָבן נאָך ניט פאַרלוירן זייער געפיל פאַר מענטשלעכקייט, און אריינלאָזן אַ טייל פון די פאַרפאָלגטע אידן. מיט דער האַנדלונג זעצט פּרעזידענט רוזוועלט פאָר די טראַדיציע פון פיל דורות פון אַמעריקאַנער שטאַטסלייט צו האַלטן אַמעריקע פריי אַלס אַן אַזיל פאַר פאַרפאָלגטע. וואָלטן די אידן פון אַמעריקע געדאַרפט זיין צווישן די, וועלכע זאָלן נעבן דעם פּרעזידענט אין דער הינזיכט די פולסטע שטיצע. לאָזט זיך נאָר אויס, אַז אידישע פירער זיינען צווישן די, וואָס שפּילן אַריין אין די הענט פון דער רעאַקציע.

אין קאָנגרעס זיינען איצט אַריינגעבראַכט געוואָרן אַ צאָל בילס און רעזאָלוציעס, וואָס אַנטהאַלטן אין זיך פּונקטן מעגלעך צו מאַכן פאַר די נאַצי-קרבנות אריינצוקומען אין אַמעריקע. די וויכטיגסטע צווישן זיי זיינען צוויי בילס פון קאָנגרעסמאַן אָיטול און קאָנגרעסמאַן סעלער און אַ רעזאָלוציע פון קאָנגרעסמאַן דיקשטיין.

די דיקשטיין רעזאָלוציע איז לויט אונזער מיינונג די בעסטע אין איצטיגן מאָמענט. לויט דער רעזאָלוציע קריגט די אַמעריקאַנער רעגירונג דאָס רעכט אויסצונוצן פאַר די פליכטלינגע די קוואָטאַס פון דעם פאַרגאַנגענעם יאָר פון די לענדער, וואָס האָבן זיך ניט באַנוצט מיט דער צאָל וויזעס, צו וועלכע זיי זיינען באַרעכטיגט לויטן געזעץ. עס געפינען זיך אַ צאָל לענדער, וואָס שעפּן ניט אויס זייערע קוואָטאַס, צו וועלכע זיי זיינען באַרעכטיגט לויטן עמיגראַציע געזעץ פון 1924. די צאָל וויזעס וואָס ווערן יערלעך פאַרלאָרן אויף אַזאַ אופן, דערגרייכט אַרום הונדערט צוואַנציג טויזנט. לויט דער דיקשטיין רעזאָלוציע, וואָלט דער סטייט דעפּאַרטמענט, דער לייבאָר און קאָמערס דעפּאַרטמענט נעקענט באַשטימען וועמען די וויזעס זאָלן צוגעטיילט ווערן. די מעלה פון דער רעזאָלוציע איז דאָס, וואָס זי וואָלט געעפנט די טויערן פון אַמעריקע פאַר אַרום הונדערט טויזנט מענטשן אַ יאָר און וואָס די שונאים פון אימיגראַציע וואָלטן ניט געקענט אויפהויבן קיין געשריי, אַז מען פאַרפלייצט אַמעריקע מיט אימיגראַנטן. די אַלגעמיינע צאָל פון די, וואָס וואָלטן אַריינגעקומען אונטער דעם געזעץ, וואָלטן אַלץ ניט געווען גרעסער, ווי דאָס איז באַשטימט געוואָרן פון דעם אימיגראַציע-געזעץ אין 1924.

נאָך איין מעלה האָט די רעזאָלוציע, וואָס זי לאָזט איבער אין די הענט פון דער רעגירונג צו געבן וויזעס צו פאַרפאָלגטע פון וואָס פאַר אַ לאַנד זיי זאָלן ניט קומען. פאַר אידן איז דאָס אַ באַזונדער וויכטיגער פּונקט דערפאַר, ווייל אויך די אידן פון אַנדערע לענדער מוזן אָפּעלירן צום יושר פון דער וועלט מען זאָל געפינען פאַר זיי אַ פּלאַץ וואו זיך צו ראַטעווען.

עס זיינען פאַראַן אַ צאָל סענאַטאָרן און קאָנגרעסלייט, וועלכע זיינען גרייט צו שטיצן די בילס און מאַכן זיי פאַר אַ געזעץ. עס וועט זיין נויטיג דער דרוק פון דער גאַנצער אידישער עפנטלעכקייט צו מאַכן די געזעצן פאַר אַ ווירקלעכקייט. עס וועט זיין נויטיג, אַז די אידן אין אַמעריקע זאָלן צייגן אַזוי קלאָר ווי מעגלעך די געוויסע אידישע פירער: הערט אויף שפּילן אייער פּחדנישע פּאָליטיק! רעדט ניט אין נאָמען פון אידישן פאָלק, אויב איר פרעגט זיך ביי דעם פאָלק ניט אָן!

*) זינט דער אַרטיקל איז אָנגעשריבן געוואָרן, איז שוין באַקאַנט געוואָרן, אַז דער פאַרהער איז אָפּגערופן געוואָרן. שיקט אין נאָמען פון אייער אָרגאַניזאַציע אַ פאָדערונג צו קאָנגרעסמאַן דיקשטיין, אַז דער פאַרהער זאָל יאָ אָפּגעהאַלטן ווערן.

ר. יוקלסאָן

דער קרומער שפּיגל פון דעם צעקרומטן אידישן לעבן

(איבערזיכט איבער דער לאַגע פון די אידן אין דער וועלט)

דער אַנטיסעמיטיזם, וואָס האָט אין די לעצטע עטלעכע יאָר דורך דער ווילדער פּראָפּאַגאַנדע פון דעם פאַשיזם באַקומען פרישן אימפּעט, האָט אָנגעהויבן אויסשפּרייטן זיינע אָקטאָפּוס-נעגל אין בער אַלע טיילן פון דער וועלט, און דריקט און שטיקט די אידן איבעראַל. אין דער גאַנצער טראַגישער געשיכטע פון דעם אידישן פאָלק, וואָס איז אָנגעפילט מיט אומצאָליגע קאַפּיטלען דורכגעוועבט מיט פּיין און יסורים, איז ניטאָ קיין איין קאַפּיטל, וואָס זאָל זיין אַזוי בלוטיג און אַזוי טראַגיש, ווי עס איז דאָס קאַפּיטל, וואָס ווערט געשריבן אין היינטיגע טעג דורך דער מערדערישער האַנט פון דעם פאַשיזם און זיין ניפּטיגן צווילינג דעם אַנטיסעמיטיזם.

מיט דער אויסנאַם פון דעם איינציגן זעקסטל טייל פון דער וועלט, וואָס עס פלאַטערט די פאָן מיט דעם סערפּ און האַמער, איז ניטאָ קיין איינציג ווינקעלע אויף דער וועלט, וואו אידן לעבן, אַז דער פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם זאָלן ניט בושעווען. ספּעציעל האָ טדער פאַשיזם זיך פאַרמאַסטן אויסצורעטן און פאַרניכטן דאָס אידישע פאָלק און זיין קולטור; פאַרניכטן און אָפּזיישן פון דעם פּנים פון דער ערד יעדן סימן פון די פּראָגרעסיווע שאַפונגען פון דער אידישער קולטור; פאַרלענדן און פאַרטילגן דאָס אידישע פאָלק ביזן גרונט.

דאָס וועט דער פאַשיזם ניט דערלעבן!

אָבער פון דעסטוועגן קאָן מען, פאַרשטייט זיך, דעם דאָזיגן ענין ניט אָפּ'פּטר'ן מיט קיין ווינטשעניש. עס איז נויטיג אָנצונעמען אַזעלכע מיטלען און אַזעלכע אַקציעס, וואָס זאָלן, צו אַלעם ערשטן, פאַרשטעלן די וועגן פאַרן פאַשיזם, אַז ער זאָל ניט קאָנען דער אַנטיסעמיטיזם, וואָס האָט אין די לעצטע עטלעכע יאָר דורך דער ווילדער פּראָפּאַגאַנדע פון דעם פאַשיזם באַקומען פרישן אימפּעט, האָט אָנגעהויבן אויסשפּרייטן זיינע אָקטאָפּוס-נעגל אין בער אַלע טיילן פון דער וועלט, און דריקט און שטיקט די אידן איבעראַל. אין דער גאַנצער טראַגישער געשיכטע פון דעם אידישן פאָלק, וואָס איז אָנגעפילט מיט אומצאָליגע קאַפּיטלען דורכגעוועבט מיט פּיין און יסורים, איז ניטאָ קיין איין קאַפּיטל, וואָס זאָל זיין אַזוי בלוטיג און אַזוי טראַגיש, ווי עס איז דאָס קאַפּיטל, וואָס ווערט געשריבן אין היינטיגע טעג דורך דער מערדערישער האַנט פון דעם פאַשיזם און זיין ניפּטיגן צווילינג דעם אַנטיסעמיטיזם.

מיט דער אויסנאַם פון דעם איינציגן זעקסטל טייל פון דער וועלט, וואָס עס פלאַטערט די פאָן מיט דעם סערפּ און האַמער, איז ניטאָ קיין איינציג ווינקעלע אויף דער וועלט, וואו אידן לעבן, אַז דער פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם זאָלן ניט בושעווען. ספּעציעל האָ טדער פאַשיזם זיך פאַרמאַסטן אויסצורעטן און פאַרניכטן דאָס אידישע פאָלק און זיין קולטור; פאַרניכטן און אָפּזיישן פון דעם פּנים פון דער ערד יעדן סימן פון די פּראָגרעסיווע שאַפונגען פון דער אידישער קולטור; פאַרלענדן און פאַרטילגן דאָס אידישע פאָלק ביזן גרונט.

דאָס וועט דער פאַשיזם ניט דערלעבן!

אָבער פון דעסטוועגן קאָן מען, פאַרשטייט זיך, דעם דאָזיגן ענין ניט אָפּ'פּטר'ן מיט קיין ווינטשעניש. עס איז נויטיג אָנצונעמען אַזעלכע מיטלען און אַזעלכע אַקציעס, וואָס זאָלן, צו אַלעם ערשטן, פאַרשטעלן די וועגן פאַרן פאַשיזם, אַז ער זאָל ניט קאָנען גיין ווייטער און איבערגיין אויף דער אָפּענסיווע מיט אָנהויבן דערלאַנגען אים קלעפּ, וואָס זאָלן אָנהאַלטן אומאויפהערלעך, ביז ער וועט איינגאַנצן צעשמעטערט ווערן און פאַרניכטעט ווערן.

עס איז שוין מער ניט נויטיג צו פּאָלעמיזירן וועגן דעם, צי ס'איז אין אַמעריקע אויך פאַראַן אַ געפאַר פון פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם, ווי דאָס איז געווען דער פאַל מיט אַ שטיקל צייט צוריק. מיר געדענקען גאַנץ גוט ווי ערשט מיט אַ יאָר צוריק, און אפילו אַזוי נאָענט ווי מיט אַ זעקס חדשים צוריק האָבן זיך נאָך געפונען גוטע פריינט פון דעם אידישן פאָלק, וועלכע רעדן אין דעם נאָמען פון דעם אידישן פאָלק און „זאָרגן" כסדר פאַר זיין וואוילזיין, האָבן נאָך גע'טענט'ט — דורך שריפט און וואָרט — אַז די מעשה וועגן פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם אין אַמעריקע איז שטאַרק איבערגעטריבן; אַז דאָס איז אַ פּראָדוקט פון דער „צעהיצטער פאַנטאַזיע פון די קאָמוניסטן"; אַז סטאַלין האָט אַרויסגעגעבן אַ באַפעל צו די קאָמוניסטן, אַז זיי זאָלן אַלאַרמירן די וועלט וועגן דער געפאַר פון פאַשיזם. היינט דאַרפן מיר שוין מער ניט פּאָלעמיזירן מיט די דאָזיגע גוטע פריינט און אידישע „זאָרגער" וועגן דער געפאַר פון פאַשיזם. זיי אַליין גיבן שוין ענדלעך צו, אַז דער פאַשיזם בושעוועט זייער שטאַרק אין אַמעריקע און אַז ער האַלט אין איין פאַרשפּרייטן וויסטע פּראָפּאַגאַנדע און וויסטע העצער נעגן די אידן אין אַמעריקע. האָט שוין אפילו דער „פאָרווערטס" אַראָפּגענומען די האַנט פון האַרצן און דערציילט שוין אין אַן אַרטיקל (שבת, דעם 2טן אַפּריל, 1938), אַז 450 טויזנט נאַצים פירן איצט אָן אַ גיפטיגע פּראָפּאַגאַנדע אין אַמעריקע; אַז אַ סך היטלעריסטישע אָרגאַניזאַציעס האָבן

another man in authority, but the logical outgrowth of the very basis on which your new society is being built.

While the basis of despicable Fascism is barbaric race-hatred and zoological anti-Semitism, the basis of the Soviet life is friendship and unity of all its peoples. It is in this that we see the great contribution of the Soviet Union to the march of progress, to the advancement of humanity and to the peace of the world. It is because of this fact we feel that all forces of progress must become friends of the Soviet Union.

The Jewish people have a special reason to be appreciative of what the Soviet Union did, in having set an example in its solution of the national problem.

We realize at this moment, when we are celebrating the tenth anniversary of Biro-Bidjan, that we are in duty bound to proclaim to the world our grateful recognition of the significance of the first and only Jewish Autonomous Territory in the world.

The Jewish people in America have expressed their appreciation for Biro-Bidjan by signing their names in a special book, which I have the great honor and privilege to present to Your Excellency. May this be a message to all the peoples of the U.S.S.R. about our fervent wish that they should not be hindered by any foe, from within or from without, from carrying on their glorious work in building a life of happiness and plenty, on the foundation of the brotherhood of all the Soviet nations.

We hail the Soviet Union!

We hail Biro-Bidjan!

דער נאָז ניט אַזוי אויף ביראָ־בידושאַן, ווי אויף דער מדינה וואָס ניט ביראָ־בידושאַן צו אידן. עס פּאַסט זיי ניט וואָס אַט־די ברכה קומט פון אַ סאָציאַליסטישער רעגירונג.

איך אַליין האַלט עס פאַר אַ גליק וואָס עס קומט פון אַ סאָציאַליסטישער רעגירונג, ניט נאָר ווייל אַ סאָציאַליסטישע רעגירונג איז ערלעכער, יושר'דיגער פון אַ קאַפּיטאַליסטישער, נאָר אויך ווייל נאָר אַ סאָציאַליסטישע רעגירונג, און נאָר דורך סאָציאַליזם, קען אַן אמת'ע גרויסע, שטאַרקע און מאַדערנע נאַציאָנאַלע אידישע היים אויפגעבויט ווערן.

עס איז דאָ נאָך איין עלעמענט אין דעם אויפבוי פון ביראָ־בידושאַן, וואָס איז זייער וויכטיג און ווערט זעלטן באַמערקט, און דאָס איז, וואָס די סאָוועטישע אידן בויען ביראָ־בידושאַן ניט אויס נויט, נאָר אויס לוקסוס.

די אידן פון סאָוועטן־רוסלאַנד דאַרפן ניט קיין באַזונדערע טערריטאָריע כדי אַהין צו אַנטלויפן פון פאַרפאָלגונג, פון אַנטיסעמיטיזם, אָדער ווייל דאָרטן וואו זיי געפינען זיך איצט האָבן זיי ניט קיין געזונטן עקאָנאָמישן באַשטאַנד — ניין, די אידן פון סאָוועט־רוסלאַנד ווייסן ניט פון קיין אַנטיסעמיטיזם, און מיר האָבן שוין היינט אין ראַטנפאַרבאַנד אַ גרויסן דור אידן, וואָס האָבן אויף זיך קיינמאָל ניט געפילט די פאַרפאָלגונג אַלס אידן. צום ערשטן מאָל אין צוויי און אַ האַלב טויזנט יאָר אַ דור אידן וואָס איז קיינמאָל ניט, און אין קיין פּרט ניט פאַרפאָלגט געוואָרן אַלס אידן.

און דער עקאָנאָמישער באַזיס פון די סאָוועטישע אידן איז דער בעסטער און געזינטסטער אין דער אידישער געשיכטע, ווייל ער איז אַ גלייכער באַשטאַנד טייל פון דער גרויסער סאָוועטישער עקאָנאָמיק — אין קיין לאַנד זיינען נאָך די אידישע מאַסן אַזוי ניט פּראָדוקטיוויזירט געוואָרן ווי אין ראַטנפאַרבאַנד.

די אידן פון סאָוועט־רוסלאַנד פאָרן ניט קיין ביראָ־בידושאַן זיך צו ראַטעווען. זיי פאָרן אַהין נאָר, כדי בעסער צו קענען רעאַליזירן זייער נאַציאָנאַל־אידישן לעבן, זיי פאָרן קיין ביראָ־בידושאַן ווייל זיי ווילן לעבן אין אַ דורכאויס אידישער סביבה.

איז דאָ האָבן מיר ווידעראַמאָל אַ נייעם אין דער אידישער געשיכטע —

אידן ווילן זיין אידן ניט ווייל זיי מוזן זיין, ניט ווייל מען צווינגט זיי, ניט ווייל מען טרייבט זיי, ניט ווייל זיי האָבן קיין אַנדער ברירה ניט, נאָר זיי ווילן זיי אידן, ווייל אַזוי ווילן זיי.

און דער איד וואָס ווייל זיין אַ איד ניט ווייל ער מוז, ניט ווייל ער דאַרף, נאָר ווייל ער וויל, איז דער בעסטער איד.

איך ווייס, אַז ביראָ־בידושאַן האָט ניט פּראָגרעסירט אַזוי פיל ווי זי האָט געדאַרפט, און ווי זי האָט געקאָנט פּראָגרעסירן. מיר האָבן היינט שוין געמעגט האָבן הונדערט טויזנט אידן אין ביראָ־בידושאַן, ניט קיין דרייסיג טויזנט.

אָבער איך פאַרשטיי פאַר וואָס אָט דער פּראָגרעס איז ניט געקומען: ס'איז אין גאַנצן ערשט צען יאָר, און די ערשטע שריט פון אויפבוי פון אַ יעדער לאַנד ווערן געמאַכט פעלערן. אין די ערשטע פיר־פינף יאָר פון די צען יאָר געשיכטע פון ביראָ־בידושאַן זיינען אַוועק אין מאַכן פעלערן און עקספּערימענטן. איך פאַרשטיי אויך, אַז די אומנאָרמאַלע אומשטענדן אין דער וועלט, באַזונדערס די געפאַר פון אַ מלחמה, האָט געמוזט אַביסל אָפּציען די אויפמערקזאַמקייט פון דער סאָוועטישער רעגירונג פון ציווילן אויפבוי צו מיליטערישער באַוואָרענונג.

עס איז אַ פאַרדרוס און אַ ווייטאָג, אָבער איך ווייס אויך, אַז כאָטש אויבן, אויפן קוק, האָט ביראָ־בידושאַן ניט דערפילט די דערוואַרטונגען וואָס מען האָט אויף איר געלעגט, איז אָבער אונטן, אין דער טיף, אין באַזיס, געלייגט געוואָרן אַ גרויסער שטאַרקער פונדאַמענט, וואָס אויף אים וועט מען קענען לייכט און שנעל אויפבויען די בנינים וואָס זאָלן מעגלעך מאַכן אַ מאַסן־אימיגראַציע קיין ביראָ־בידושאַן.

די אידישע ביראָ־בידושאַן בויט זיך ניט פון דאַך, נאָר פון פונדאַמענט, און זאָלן די מלחמה וואָלקנס איבער דער וועלט זיך נאָר אַביסעלע צערינען, וועט די אַרבעט פון אויפבוי פון ביראָ־בידושאַן אַוועק מיט אַזאַ טעמפּאָ, אַז זי וועט שנעל פאַרגיטיגן דעם פאַרלוסט פון לאַנגזאַמען טראָט די לעצטע פאָר יאָר. אַז די באָלשעוויקעס ווילן — קענען זיי.

מיר, אויסלענדישע אידן, זיינען באַזונדערס פאַראינטערעסירט אין דער אימיגראַציע קיין ביראָ־בידושאַן פון אידן פון מזרח און צענטראַל אייראָפּע, אידן פון פּוילן און ליטע און רומעניע, און איצט אויך עסטרייך. מיר האָבן אויף דעם געלייגט גרויסע האָפנונגען, האָפנונגען אַז פון איין זייט וועלן צענדליגער טויזנטער אידישע משפחות געראַטעוועט ווערן און פון דער אַנדערער וועט גיכער און שטאַרקער און אַלזייטיגער געבויט ווערן די אידישע היים אין ביראָ־בידושאַן.

פאַר דעם צוועק איז אָרגאַניזירט געוואָרן דער „אַמבידושאַן", פון וועלכן איך האָב דעם כבוד צו זיין אַ וויס־פּרעזידענט. מיר האָבן אַן אָפּמאַך מיט דער סאָוועטישער רעגירונג צו קענען באַזעצן אויסלענדישע אידן אין ביראָ־בידושאַן, מיט אַזוינע נאָמינעלע מיטלען ווי צוויי הונדערט דאָלאַר אַ פאַמיליע.

צוערשט זיינען מיר, די אַמעריקאַנער אידן, ניט געווען גרייט נאָכצוקומען אונזער טייל פון אָפּמאַך. ווען מיר האָבן געקראָגן די מיטלען, האָט סאָוועט־רוסלאַנד ניט געקענט נאָכקומען איר טייל פון אָפּמאַך — צוליב די אומנאָרמאַלע אומשטענדן, הויפּטזעכלעך אין אויסלאַנד. אָבער דער אָפּמאַך בלייבט אין קראַפט.

סאָוועט רוסלאַנד האָט נאָך ביז אַהער איר וואָרט ניט געבראָכן און זי האָט געהאַלטן אירע אָפּמאַכן מיט אַלעמען. זי וועט געווים אויך האַלטן איר וואָרט און איר אָפּמאַך מיט די אידן פון אויסלאַנד צו עפענען די טווערן פון ביראָ־בידושאַן פאַר אידישער איינוואַנדערונג — ביי דער ערשטער מעגלעכקייט, און איך האָף אַז די ערשטע מעגלעכקייט וועט לאַנג אויף זיך ניט לאָזן וואַרטן.

צו לעצט וויל איך זאָגן, אַז די פריינט פון ביראָ־בידושאַן זיינען אויך די פריינט פון ראַטנפאַרבאַנד, און די פריינט פון ביראָ־בידושאַן איבער דער גאַנצער וועלט שטייען מיטן ראַטנפאַרבאַנד אין דער איצטיגער קריטישער צייט, און זיי וועלן אויך באַשטיין אַז סאָוועט־רוסלאַנד זאָל האַלטן איר צוזאָג ניט נאָר אין אויפבויען ביראָ־בידושאַן פאַר אַ אידיש לאַנד, נאָר אַז זי וועט אויך אַהין אַריינלאָזן אַלע אידן, וואָס ווילן קומען צו דער סאָוועטישער אידישער היים.

פאַרשפּרייט די כראָשורן וועגן 10 יאָר ביראָ בידושאַן

ש. אַלמאַזאָוו

די גרויסע באַדייטונג פון ביראָ-בידושאַן

(רעדע געהאַלטן ביי דעם יום־טוב פון 10 יאָר ביראָ־בידושאַן אין ניו יאָרק)

זוערטע פריינט:

מיר פייערן היינט אַ יום־טוב, וואָס האָט געקאָנט מעגלעך ווערן בלויז אין דעם לאַנד, וואָס האָט אויף שטענדיג געלייזט די פּראָבלעם פון אַלע נאַציאָנאַליטעטן, און וואָס האָט געמאַכט אַ סוף צו דער דורות־אַלטער אידישער פראַגע.

דער סאָוועטן־פאַרבאַנד האָט געגעבן די אידן די מעגלעכקייט איבערצובויען זייער לעבן אויף יסודות פון פּראָדוקטיווער אַרבעט. פון מנחם־מענדעליזם איז קיין זכר ניט געבליבן. הונדערטער טויזנטער אידן אויף דער ערד, הונדערטער טויזנטער אין פאַבריקן און אין מלוכה־דינסט — דאָס איז געוואָרן דער סאָציאַלער סטאַטוס פון די אידן אין סאָוועטן־פאַרבאַנד. נאָר די סאָוועטן־מלוכה האָט זיך מיט דעם ניט באַנוגנט — זי האָט די אידן געגעבן די מעגלעכקייט צו בויען פאַר זיך אַן אייגן לאַנד, וואו זיי זאָלן אויך האָבן די מעגלעכקייט צו ווערן אַ פאָלק מיט אַ מלוכה־באַזע.

דאָס ווילן די שונאים ניט פאַרשטיין, אָדער זיי זיינען אַזוי בלינד אין זייער שנאה, אַז זיי ק אָ נ ע ן דאָס ניט פאַרשטיין.

ווען מיר פייערן היינט דעם 10־טן יובילײ פון ביראָ־בידושאַן, פייערן מיר ניט דעם יום־טוב פון אַ קאָלאָניזאַציע־פּראָיעקט — דער יום־טוב פון דעם, וואָס מיט צען יאָר צוריק האָבן אידן אָנגעהויבן זיך באַזעצן אין נאָך אַ ווינקל אין דער וועלט.

ניין, ניט דאָס! וואָס איז דאָ די גדולה? צײַלן מיר דען די טעג און די יאָרן, זינט אידן האָבן זיך אָנגעהויבן באַזעצן אין דעם אָדער אַ אַנדער פּלאַץ אין דער וועלט? וואָס איז דאָ דער אונטערשייד צי מען איז געזעסן אין בערדיטשעוו, צי מען האָט זיך באַזעצט אין בראַזיל? צי מען איז געווען אַן אָרימאַן אין האַמעל, צי מען ווערט אויסגעריסן אין האַוואַנאַ? צי מען האָט געציטערט פאַר דער אַנטיסעמיטישער שוואַרצער מאַה אין ווינניצע און אין פּאַסטאָוו, צי מען זעט די ווילדע אַנטיסעמיטישע מעשים אין אַזוי־פיל לענדער?

איז מען אונטערן צאָר געווען אין אַ גרעסערער געפאַר, האָט מען אין די לענדער פון די אויפגעקומענע נייע אידישע ישובים אַביסל מער זיכערקייט (ווער ווייסט אויף ווי לאַנג?), נאָר קיין יום טובים אין פאַרבינדונג מיט דעם באַזעצן זיך אויף אַ נייעם פּלאַץ מ אַ כ ט מ ע ן נ י ט; קיין ספּירה צײַל ט מ ע ן נ י ט פון דעם טאָג, וועגן מען איז אָנגעקומען אין דעם, אָדער אַ צווייטן פּלאַץ!

ווען ביראָ בידושאַן אָבער צײַלט מען יאָ, ווייל פון דעם טאָג, ווען די ערשטע אידן האָבן זיך אָנגעהויבן באַזעצן אין ביראָ בידושאַן, האָט זיך אויך אָנגעהויבן אַ נײַ קאַפּיטל אין דעם לעבן פון די אידן — ז י י ז י י נ ע ן ג ע ו ו אָ ר ן אַ פּ אָ ל ק מ י ט פ ע ל ק ע ר ג ל י י ך! אָ ט א י ן ד ע ם ל י נ ט ד י ב אַ ד י י ט ו נ ג פ ו ן ב י ר אָ - ב י - ד י ש אַ ן.

עפּעס אַ קליינינקייט — די גרעסטע מלוכה אין דער וועלט האָט געזאָגט צו די אידן:

נ י י ט א ו ן ו ו ע ר ט אַ פ אָ ל ק!

אַרבעט און בויט; אַנטוויקלט אייער קולטור; דערציט אייערע קינדער אין אייער אייגענער שפּראַך; בויט אייער אייגענע מלוכה — ווייזט דער וועלט וואָס איר קאָנט!

און דער גאַנצער סאָוועטן־פאַרבאַנד, דורך זיין מלוכה און דורך אַלע זיינע פעלקער האָט מיט אַ ברייטער האַנט געשטיצט די אידישע פּיאָנערן און געשטאַרקט זייערע הענט.

אָט אין דעם ליגט די גרויסע באַדייטונג פון ביראָ־בידושאַן, ווייל מיר האָבן דאָ פאַר זיך דעם אויסדרוק פון פעלקער־אייניגקייט, פון ברידערלעכער סאָלידאַריטעט, וואָס האָט ניט צו זיך קיין גלייכן אין דער וועלט.

אין דער צייט, ווען דער איד ווערט אומעטום דאָס כפרה־הינדל; ווען אומעטום איז ער געוואָרן אַ ציל־בערט פאַר אַלע, וואָס ווילן נאַרן די מאַסן; ווען די כחות פון פינסטערניש, וואָס ווילן באַהערשן די וועלט, האָבן פאַר דעם אידן געשאַפן אַ גהינום, — דעמאָלט וואַקסט נאָך מער אַרויס אין דער פולער גרויס די באַדייטונג פון דעם קאַפּיטל ביראָ־בידושאַן; דעמאָלט ווערט נאָך פלאָרער פאַר וואָס מיר דאַרפן זיין אַזוי דאַנקבאַר דעם איינציגן לאַנד, וואָס האָט מיטן וואָרצל אַרויסגעריסן דעם אַנטיסעמיטיזם און האָט אויף שטענדיג געמאַכט אַ סוף צו דער מעגלעכקייט, אַז דער איד זאָל צוליב וועלכע ניט איז אורזאַכן קאָנען פאַרוואַנדלט ווערן אין אַ שעיר לעזאַל.

דערפאַר דאַרפן מיר זאָגן צו אַלע שונאים: איר וועט ניט באַווייזן צו פאַרמיאָס'ן דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד אין אונזערע אויגן — ער שיינט צו העל פאַר אונז מיט אַלע זיינע אויפטאָוגן. דערפאַר דאַרפן מיר זאָגן צו אַלע שונאים, פאַרדעטער און שעדיגער: מיר וואַרפן אַ קלאָלה אויף אייערע קעפּ, וואָס האָבן פאַרטראַכט פלענער צי שטעלן אין געפאַר דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד און דאָס גליק און דעם וואוילזיין פון זיינע פעלקער. אָפּגענומען זאָלן ווערן די הענט, וואָס ווילן זיך אויפהויבן אויף דעם לאַנד, וואָס פילט אָן מיט פרייד די הערצער פון אַלע אונטערדריקטע אין דער גאַנצער וועלט!

און אין אויסדרוק פון אונזער ליבע צו דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד, וואָס האָט אונז געגעבן דעם היינטיגן ביראָ־בידושאַן יום־טוב, וועלן מיר מיט פאַרצענפאַכטער ענערגיע אויך ווייטער פאָרטזעצן אונזער אַרבעט צו בויען דעם „איקאָר" אויף צו פאַראייניגן אין זיינע רייען די ברייטסטע אידישע מאַסן פאַר ביראָ־בידושאַן, פאַר דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד און פאַר קאַמף נגען פאַשיזם.

ביי דעם פונקט האָט דער רעדנער זיך געוועדעט צו דעם סאָוועטישן אַמבאַסאַדאָר טראָיאַנאָווסקי מיט די פאָלגנדיגע ווערטער אין ענגליש:

Your Excellency, Mr. Ambassador, it is a great privilege to have you with us at this celebration. We realize that in your person we are receiving the greetings of the Soviet Government which you represent.

This is an honor which we value very highly, and we certainly cannot fail to recognize the fact that it symbolizes the attitude of your government toward all national minorities and to our people as well.

Your country endeared itself to millions of oppressed people in the world, in that it proclaimed the principle of absolute equality of all nations. That declaration has become the Magna Carta of the Soviet Peoples, and is today the cherished hope of all those who are crushed by racial persecution in so many lands.

What your country has done for all its nationalities, including the Jews, is all the more important, since it was not the result of the benevolent condescension of one or

בישער נאַציאָנאַליזם. ביידע זיינען וואַקסנדיגע קרעפטן, און דער תהום וואָס צעטיילט זיי ווערט אַלץ ווייטער". (רעפּאָרט, ז. 140).

די אַראַבער זיינען נאָך ערגער פון די אידן. זיי לאָזן זיך נאָר ניט ריידן. פון סאַמע אָנפאַנג אָן האָבן זיי זיך אַוועקגעשטעלט נעגן דער באַלפור דעקלאַראַציע, און ביז אויף היינטיגן טאָג האָבן זיי די שטעלונג ניט געענדערט אויף אַ האָר, און די שנאה וואַקסט אַלץ גרעסער וואָס מער דערפאָלגרייך די אידן זיינען.

עס זיינען דאָ אַזעלכע צווישן די אַראַבער, וואָס לייקענען אין נאַנצן אָפּ אַז די אידן האָבן נעבראַכט אַ שפע אין לאַנד, אָבער אפילו יענע וואָס זיינען מודה אַז די אידישע איינוואַנדערונג האָט אויפגעריכט דאָס לאַנד — אפילו יענע זאָגן: מוחל! „לא מרובשך ולא מעוקצך", מיר זיינען מוחל אייער האָניג און מיר ווילן ניט אייער ביס.

די אידן זיינען ניט ווייניגער פאַרביסן, הגם אַביסל מער ציוויליזירט.

„דר. ווייצמאַן און זיינע קאָלעגן זיינען וועלט־מענטשן וואָס זעען איין, בעסער אפשר פון די אַראַבער, די שווערינקייט אין וועלכער די קעניגליכער מאַיעסטעטס רעגירונג געפינט זיך, און וואָס זע אויך איין די סכנות וואָס שטייען זיי אַליין אַנטקעגן... „זייערע שילדערונגען, דאָס איז קלאָר, זיינען געווען גרינטלעך און אייפרוג דורכגעמאַכט; זיי זיינען פאַרגעבראַכט געוואָרן פאַר אונז אין זייער גאַנצער גרויס און מיט אַ פולער מאַסע באַשטעטיגנדע פאַקטן און ציפערן. באמת, די אידישע באַווייזיגונג, מינדלעכע און שריפטלעכע, איז געווען אַן איינדרוקספולע לייסטונג, כאַראַקטעריסטיש פאַר דעם פליס און וויסנשאַפטלעכן הויך פון דעם היימלאַנד" (143).

אָבער אויך די אידן האָבן ניט אָפּגעטרעטן איין האָר פון זייערע פאָדערונגען.

„מען האָט אונז געזאָגט, אַז אין פּאַלעסטינע קען עס נאָר קומען צו שלום מיט דער אַנווענדונג פון דעם מאַנדאַט, וואָס זאָל אין יעדן פונקט ווערן אויסגעטייטשט לויט די פּאָלשטענדיגע אידישע פאָדערונגען. די אימיגראַציע דאַרף בשום אופן ניט ווערן באַשרענקט, זי דאַרף ווערן באַשטימט נאָר לויט די עקאָנאָמישע אויפנאַמס־מעגלעכקייט פון לאַנד, און זי דאַרף ווערן אויפגעהאַלטן ביז צו דעם העכסטן פונקט פון דיראַזיגע מעגלעכקייט; עס זאָל ניט געמאַכט ווערן קיין שום באַשרענקונג אויף דעם פאַרקויף פון אַראַבישן לאַנד צו אידן; קיין שום פאַרשריפטן וואָס זאָל שטערן די מעגלעכקייט פון די אידן צו ווערן אַ מאַיאָריטעט, און אויב און ווען זיי וועלן ווערן אַ מאַיאָריטעט זאָל קיין שום איסור ניט אַרויפגעלייגט ווערן וואָס זאָל אָפּהאַלטן פּאַלעסטינע פון צו ווערן אַ אידישער שטאַט אין דעם זין, אַז אידן זאָלן האָבן אַ הויפּט שטים אין דער רעגירונג". ביי דעם פונקט מאַכן די אידן איין הנחה. זיי ווילן די אַראַבער ניט באַהערשן. דערפאַר ווילן זיי איינגיין אויף וואָס מען רופט: „פּאַריטי" — גלייך אויף גלייך. אויב עס זאָל ווערן אַ פאַרלאַמענט זאָלן די אידן שוין היינט האָבן אַ גלייכע צאָל שטימען מיט די אַראַבער. פאַר דעם וועלן זיי שפּעטער, ווען זיי וועלן האָבן די מאַיאָריטעט, נעבן די אַראַבער אַ גלייכע צאָל שטימען—"פאַריטי"!

די אַראַבער ווילן פון דעם אַלעם ניט הערן. זיי ווילן מען זאָל אין נאַנצן אָפּשטעלן די אימיגראַציע און מען זאָל אין נאַנצן פאַרווערן דעם פאַרקויף פון לאַנד צו אידן. איבערהויפּט הערשט אַ פולשטענדיגער אומצופרויען פון ביידע צדדים צו איינס ס'אַנדערע. היינט גיי און פאַרגלייך דיראַזיגע צוויי צדדים.

אָט זיינען מיר אָנגעקומען צו דעם הויפּט־פונקט. דאָ זיינען זיך צוזאַמען געקומען צוויי ברוך־שטיקן פון צוויי נאַציאָנאַליטעטן, יעדע פון זיי דער היפּוך פון דער אַנדערער, יעדע פון זיי נאַציאָנאַליסטיש אין דעם ערגסטן זין פון דעם וואָרט, און קיינער וויל ניט אָפּלאָזן אַ פּרוטה. דאָ האָבן מיר דעם היטלערישן נאַציאָנאַליזם אין זיין טראַגי־קאָמישן אַספּעקט. דער היטלערישער נאַציאָנאַליזם איז בעסטיאַל, ווייל ער שטיצט זיך אויף דער בערטאַלסטער געוואַלד, אָן די מינדסטע מענטשלעכע איינזעעניש, דער פאַלעסטינער נאַציאָנאַליזם — דער אַראַבישער ווי דער אידישער — איז טראַגי־קאָמיש, ווייל ער שטיצט זיך אין נאַנצן אויף אויס־טייטשונגען פון אַ דאָקומענט וואָס ניט ער האָט געשאַפן, און ניט ער האָט דעם כוח אָפּצושאַפן אָדער דורכצופירן, און וואָס וויל בשום אופן ניט איינגיין אויף אַ פּשרה.

די פראַזע „טראַגי־קאָמיש" געברויכט דער שרייבער מיט אַ פיין אין האַרצן. קיין פאַסענדער וואָרט צו באַשרייבן די סיטואַציע איז אָבער שווער צו געפינען. דאָ האָבן מיר אַ לאַנד, אַ לענדל, וואָס איז, אין גאַנצן גענומען, אַרום די גרויס פון דעם שטאַט ניו דזשערזי, אָן וואַסער, אָן מעטאַלן, אָן מינעראַלן, אָן געהילץ, מיט אַ סך פעלדנשטיינער, מיט אַ באַפעלקערונג וואָס איז קלענער פון דער דראַנקסער באַפעלקערונג—אַרום אַ מיליאָן אַראַבער און אַרום 400 טויזנט אידן, וואָס האָבן מייסטנס איינגעוואַנדערט אין די לעצטע 15 יאָר—צוזאַמען אַרום איין מיליאָן פיר הונדערט טויזנט נפשות. די דאָזיגע זשמעניע פון אַ באַפעלקערונג באַשטייט פון צוויי נאַציעס מיט צוויי פאַרשידענע סיסטעמען פון עדוקאַציע, מיט דריי אָפיציעלע שפּראַכן, מיט דריי רעליגיעס, מיט דריי שבתים יעדע וואָך — פרייטאָג פאַר די מאַכמעדאַנער, שבת פאַר די אידן און זונטאָג פאַר די קריסטן, און די צוויי „נאַציעס" קענען זיך בשום אופן ניט אויסלייכן, און קיינע פון זיי האָט ניט דעם כוח דורכצוזעצן איר פאַרלאַנג, ווייל דער כוח פון ביידע באַשטייט אין דעם פאַרשפּרעכן וואָס עגלאַנד האָט געמאַכט אין אַ „שוואַכער שעה". איז דאָס ניט אַ טראַגישע סיטואַציע? איז דאָס ניט צו דערזעלביגער צייט אויך קאָמיש?

נעמענדיג דאָס אַלץ אין באַטראַכט, האָט די קאָמיסיע אַרויס־געגעבן דעם פּסק דין: יחלקו! פונקט ווי עס שטייט אין דער משנה: „ווען צוויי האַלטן זיך אָן אַן אַ מאַנטל, און דער זאָגט: ס'איז אין נאַנצן מיין, און דער אַנדערער זאָגט: ס'איז אין נאַנצן מיין, זאָלן זיי זיך צעטיילן".

ווילן ביידע ניט אָנגענומען דעם פּסק דין.

וואָס וועט זיין דער סוף? דאָס קאָן דערווייל נאָך קיינער ניט זאָגן. דערווייל האָט ענגלאַנד געשיקט אַ נייע קאָמיסיע; דער־ווייל פוילענען די אַראַבער די אידן און ענגלאַנד — די אַראַבער. ענגלאַנד האָט צייט...

נאָר זאָלן מיר זאָגן: דער צעטיילונג־פּלאַן וועט דורכגיין. וועלן מיר אויף דעם בעסטן אופן, לויט די בעסטע שאַצונג, אין 25 יאָר אַרום האָבן אַ אידישן שטאַט פון אַרום צוויי מיליאָן אידן מיט „סטענדיגן רום" (שטיי פּלאַץ) פאַר אַלע איבערגעבליבענע אידן, לויט אַ געלונגענעם אויסדרוק פון דר. חיים ווייצמאַן.

וועט דער פּלאַן ניט דורכגיין, און עס וועט דעם ציוניזם גע־לינגען צו געוויגען די סימפּאַטיע פון דער ענגלישער הערשאַפט אויף זיין זייט, וואָס דאָס שטייט נאָך אין אַ גרויסן ספק, וועט ערץ ישראל ווערן אין פאַרלויף פון, לאָמיר זאָגן 50 יאָר, אַ מדינהלע פון אפשר צוויי מיליאָן, אפשר דריי מיליאָן אידן. אָבער דעמאָלט וועלן זיי כסדר מוזן שטיין מיט דעם שווערד אין דער האַנט, וואָרעם אויך די אַראַבער וועלן זיך פאָרמערן, און ענגלאַנד וועט שוין אויפהאַבן די אידן זאָלן ניט קריגן די אויבערהאַנט.

אַזוי צי אַזוי, די אידישע פראַגע קאָן דאָרט ניט ווערן גע־לייזט. די זיבענצן מיליאָן אידן אין דער נאַנצער וועלט, און די וואָס וועלן נאָך צוקומען, — וואָרעם אויך זיי האָבן אַ נאַטור זיך צו פאַרמערן, — וועלן מוזן אָדער זיך צופרידנשטעלן מיט דער איצ־טיגער לאַגע, אָדער זיי וועלן מוזן זוכן נייע וועגן צו לעזן די אי־דישע פראַגע.

ביי אַ צווייטער געלעגנהייט וועלן מיר אַנטקעגן שטעלן דעם

ב. צ. גאָלדבערג

צען יאָר ביראָ-בידזשאַן

(אַ רעדע געהאַלטן אויף דער פייערונג פון צענטן יבילײ פון בירא-בידזשאַן, אין מאַנהעטן אָפּערא הויז. ניו-יאָרק, 17טן אַפּריל 1938.)

דורות לאַנג ווי עס גייט אַרום איבער דער אידישער וועלט אַ חלום פון אַ טעריטאָריע, אַ פאַנטאַזיע, אַז ווען עס איז און ערגיץ וואו, וועט אַ מדינה נעמען און אָפּנעבן אידן אַ גרויס שטיק לאַנד פאַר אַ אידישער טעריטאָריע, וואו זיי זאָלן קענען זיך אויסבויען אַן איינענע נאַציאָנאַלע אידישע היים.

מען האָט וועגן דעם געשריבן און גערעדט און אויך אָרגאַ־מענטירט, און פאַרטייען גענרינדעט, און אַ פאַרטיי קאַמף געפירט יאָרן לאַנג — עס איז אָבער אַלץ געווען צווישן אידן, אידן האָבן זיך אַרומגעריסן וואָס עס וואָלט געווען ווען מען ניט זיי אַ טעריטאָריע.

אָבער קיין טעריטאָריעס האָט מען זיי ניט געגעבן.

נאָר איינמאָל מיט פינף און דרייסיג יאָר צוריק, האָט מען אידן שיר־שיר ניט געגעבן אַ טעריטאָריע:

דער ענגלישער קאָלאָניאַל מיניסטער האָט געזאָגט אַ פירער פון די ענגלישע ציוניסטן, אַז עס קען זיין, אַז ענגלאַנד וואָלט אויסגעטיילט אַ שטיק לאַנד פאַר אַ אידישער טעריטאָריע אין ענגלאַנד — אַ שטיק אַפריקאַנער ווילדעניש וואָס לינט צווישן אביסיניע און בעלגישע קאַנגאָ.

האָט אָט־דער אומאָפיציעלער אָנבאָט נעמאַכט אַזאַ שטורעם אין דער אידישער וועלט, אַז אַפילו דער פאָטער פון פּאָליטישן ציוניזם, דר. הערצל, האָט זיך אין דעם אָנגעהאַפּט, און פון די פינף הונדערט דעלעגאַטן צום זעקסטן ציוניסטישן קאָנגרעס, האָבן דריי הונדערט און פופצן געשטימט פאַר אוגאַנדאַ...

עס איז פון דעם אוגאַנדאַ חלום גאָרנישט ניט געוואָרן, ניט ווייל די מינאָריטעט, וואָס איז געווען נעגן, האָט ניט דערלאָזן עפּעס צו טאָן אין דעם, נאָר ווייל ס'זיינען ניט געווען די מיטלען מיט וואָס עפּעס צו טאָן.

וואָרעם עס איז נאָר קיינעם אויפן נעדאַנק ניט געקומען, אַז ענגלאַנד אַליין זאָל צוליינן אַ האַנט צום אוגאַנדאַ פּראָיעקט, אַז זי זאָל אַליין שיקן, אויף אירע הוצאות, אַ קאָמיסיע אויס־צופאָרשן דאָס לאַנד, אַז ענגלאַנד זאָל דאָרטן אויף איר חשבון אויסהאַקן וועגן, אָנפירן באַוואַסערונג און טריקענעניש אַרבעטן, שוין אָפּגערעדט פון בויען הייזער פאַר די נייע איבערוואַנדערער און זיי אויסהאַלטן ביז וואַנען זיי וועלן קענען עסן ברויט פון איינענעם פעלד — אויב די פעלדער פון אוגאַנדאַ וואָלטן בכלל געקענט געבן ברויט.

ווי גרויס אַ פאַנטאַזאָר דר. הערצל איז ניט געווען, איז אַזוי ווייט האָט נאָך זיין פאַנטאַזיע ניט געגרייכט.

עס איז געווען געגנג פון ענגלאַנד, אַז זי לאָזט אידן אין אוגאַנדאַ, און אַז זי וועט זיי דאָרטן מיט דער צייט געבן אויטאָנאָמיע.

און אָט מיט צען יאָר צוריק, געשעט אַ נס און עס ווערט טאַקי מקוים דער אַלטער, אַלטער חלום פון אַ אידישער טער־טאָריע, און דערצו נאָך אונטער אַזוינע גינסטיגע, גאָלדענע אומשטענדן, וואָס קיין מענטש וואָלט עס פריער אין זיין פאַנ־טאַזיע ניט פאָרויסגעזען.

אידן ווערט געגעבן אַ לאַנד, אין טראַפּישן אפיעקע, ניט אַרומגעשלאָסן פון אביסיניע מיט קאַנגאָ, נאָר אין אַ געגנט וואָס איז די ברייק צווישן צוויי וועלטן, די שוועל פון דער ציוויליזאַציע פון דער צוקונפט — ווי אַמאָל אין ארץ ישראל, וועלן אויך דאָרט היינט, די אידן שטיין צווישן מזרח און מערב, צווישן נעכטן און מאָרגן פון דער מענטשלעכער געשיכטע.

אידן ווערן געגעבן אַ לאַנד וואָס איז קלימאַטיש צוגעפּאַסט פאַרן רוסישן, אָדער מזרח־אייראָפּייאישן מענטשן, וואָס איז אַבסאָלוט פריי און אומבאַזעצט, וואָס קען שפּייזן מיליאָנען מענטשן מיט די פאַרשיידנאַרטיגסטע, נאַראַפּסטע פּראָדוקטן, און וואָס פאַרמאָגט אַלע נאַטירלעכע רייכטימער צו ווערן אַ גרויסער אינדוסטריעלער צענטער.

אידן ווערט געגעבן אַ לאַנד, וואו זיי וועלן ניט מוזן היס־טאָריש דעגראַדירן — זיין צוריק צו אַ פּרימיטיוו־אַגריקולטורעלער עקזיסטענץ — נאָר פאַרקערט, פּראָגרעסירן דורך דעם, וואָס זיי וועלן האָבן מער געלעגנהייט ווי ווען עס איז פריער פריי און פולשטענדיג אויסצונוצן זייערע נאַטירלעכע צוגעפּאַסטקייט צום גרויס־שטאַטישן לעבן, צו אינדוסטריע און האַנדל.

און אָט־דאָס אַלץ ווערט אידן געגעבן ניט ווי אַ פויגעלע אויפן בוים — גיי און כאַפּ זי — נאָר קלאַפּ און צייל אין דער האַנט אַריין.

אַ גרויסע, מעכטיגע, און אין כלל גענומען נערעכטיגע, מלוכה, האָט גוט אַליין אויסגעפאָרשט דאָס לאַנד, די טעריטאָריע פאַר אידן, זי האָט אַליין אויסגעלייגט די ווענען, מיט אירע מיטלען אוועקגעשטעלט אינדוסטריען, אויף אירע הוצאות אויפגעבויט שטעט, און מיט איר געלט איינגעשאַפן די אידישע איבערוואָנ־דערער ניט נאָר הייזער און אַקער־מאַשינען און בהמות און הינער, נאָר אַפילו אויך אידישע שולן פאַר זיי, מיט מעכניקומס, מיט סעמינאַריומס, מיט אַפילו אַ אידישע ביבליאָטעק אין אידישע טעאַטערס.

ווען האָבן אידן אַזוינס געקענט דערוואַרטן? אין וועלכע מדינה, וואָס איז באַזירט אויף קאַפּיטאַל און פּראָפיט, וואָלט דאָס געקענט און געוואָלט אונטערנעמען?

איך ווייס, אַז עס זיינען דאָ עלעמענטן, וואָס קרימען מיט אויפטו פון דער רעוואָלוציע פאַר דעם אידישן פאָלק ביז היינט, און וואָס מען קאָן דערוואַרטן אין דער צוקונפט.

טעות אויסבעסערונג

אין מיין לעצטן אַרטיקל אין „נייליעבן", האָבן זיך אַריינ־געכאַפּט צוויי דרוק פעלערן וואָס איך וואָלט וועלן פאַריכטן.

אויף דער צווייטער זייט פון מיין אַרטיקל, אין די לעצטע דריי שורות פון דעם ערשטן קאַלום שטייט געשריבן:

„די סאָציאַליסטן האָבן ניט נאָר באַקעמפט די מעאָרעס פון „פּראָלעטאַריזאַציע" און פון מרכז רוחני", זיי האָבן אויך באַקעמפט די גאַנצע אידעע פון ס אָ צ י אַ ל י ז ם אַלס פאַלש.

אויף דעם אָרט פון דעם לעצטן „סאָציאַליזם" דאַרף מען אַוועקשטעלן דאָס וואָרט „ציוניזם", וואָרום די סאָציאַליסטן האָבן ניט באַקעמפט „די גאַנצע אידעע פון סאָציאַליזם אַלס פאַלש", זיי האָבן באַקעמפט די מעאָרעס פון ציוניזם אַלס פאַלש.

אין דעם צווייטן קאָלום, אין דער ניינטער שורה אין דער תּוך שטייט: די ניט־אידן לוידן אָפּט ניט ווייניגער ווי די נ י ט־א י ד ן, דאַרף מען אַרויסוואַרפן דעם לעצטן „ניט". עס וועט זיך דעמאָלט לייענען: די ניט־אידן לוידן אָפּט ניט ווייניגער פון די אידן.

מיט חבר'שן גרוס אויער, יעקב מילך.

יעקב מילך

וואָס האָט דער ציוניזם דערגרייכט?

1.

ווען מיר נעמען זיך אָן אונטערצופירן דעם סך הכל פון דער ציוניסטישער דערגרייכונג, אין פאַרגלייך מיט דער דערגרייכונג פון דער רעוואָלוציע, וועלן מיר זיך באַשעפטיקן נאָר מיט יענע הויפּט פונקטן וואָס האָבן אַ ווערט פאַר דעם נאַנצן פאָלק. די דעטאַלן וועלן מיר אויסלאָזן. דעטאַלן זיינען דאָ אָן אַ שיעור און פאַרנעמט מען זיך מיט זיי, פאַרפלאָנטערט מען זיך אָפט אַזוי, אַז עס איז שווער זיך אויסצופלאָנטערן.

לאָמיר צוגעבן, אַז די דערגרייכונג פון די אידן אין פאַלעסטינע איז גרויס. זי צייכנט זיך אויס אויף יעדן געביט פון עקאָנאָמישער און אינדוסטריעלער טעטיקייט. די אידן האָבן דאָס פאַרוואַנדלט אין אַ צווילינגירטן ישוב, און וואָלטן זיי ניט געווען געשטערט פון די צו אָפטע „געשעענישן", וואָלט זייער דערפאָלג בלי ספק געווען אַ סך אַ גרעסערער.

אוממיטלבאַר איז דאָס פון גרויסן ווערט פאַר אַלע יענע, וואָס לעבן דאָרט. ניט נאָר די אידן, נאָר אויך די אַראַבער וואָס האָבן זייער פיל געוואונען פון דעם. פאַר אונז, פאַר די אידן פון אַלע אַנדערע לענדער, איז דער געווינס פון אַנאַנדער מין, אָבער פון גרויסער וויכטיקייט. פאַר אונז באַשטייט דער אויפטו אין דעם אָנזעען וואָס דאָס אידישע פאָלק האָט געוואונען אין דער צווילינגירטער וועלט. דער אויפטו פון די אידן אין ארץ־ישראל האָט אויף אייביג געמאַכט אַ סוף צו דעם בילבול, אַז די אידן זיינען ניט פייאיג צו קיין זאַך אויסער שאַבער־מאַכער. עס איז אַ פרייד צו לעזן דעם רעפּאָרט פון דער קעניגלעכער פאַלעסטינער קאָמיסיע. איר אָפּשאַצונג פון דער מאָראַלישער און איטעלעקטועלער הייך אויף וועלכן עס שטייען די אידן אין ארץ־ישראל. זייער פּאָליטישע רייפקייט, קולטורעלע דערגרייכונג, איר דוסטרילע ענערגיע, קאַמערציעלע אונטערנעמונג, אַגראַרישע אַרבעטזאַמקייט און וויסנשאַפטלעכע מעטאָדן ווערן זייער הויך אָפּגעשאַצט, נאָר ניט אין פאַרגלייך מיט די אָפּגעשטאַנענקייט פון די אַראַבער אויף אַלע געביטן. די קאָמיסיע פאַרנעמט אויך ניט דעם גרויסן נוצן וואָס דאָס אַלץ האָט געבראַכט די אַראַבער בכלל, איז דער צוגאַנג פון דער קאָמיסיע צו די אידן ווי צו אַן אייראָפּייאיש צווילינגירט פאָלק וואָס שטייט ניט אויף אַ האָר נידעריגער פון דער קאָמיסיע אַליין.

פאַר דעם אַלעם האָבן מיר צו דאַנקען דעם ציוניזם.

אמת, מיר אין אַמעריקע האָבן ניט ווייניג בייגעטראָגן צו די חשיבות וואָס אונזער פאָלק האָט דערגרייכט, צום טראָץ פון היטלעריזם, אין דער צווילינגירטער וועלט פאַר די לעצטע 50 יאָר. אויך אונזערע שניידער און קלאָוקמאַכערס, מיט זייערע יוניאָנס, האָבן געוויזן דער וועלט אַז מיר קענען פּראָדוצירן, און מיר קענען זיך אָרגאַניזירן צו העכערן אונזער איינענעם לעבנס סטאַנדאַרד, ווי דעם סטאַנדאַרד פון אונזערע שכנים. אפילו דער גרויסער אויפטו אין ארץ ישראל איז געוואָרן מעגלעך, צום גרויסן טייל, אַ דאַנק דער מאַטעריעלער שטיצע וואָס איז געפלאָסן, און פליסט, פון דאַנען אַהין ווי אַן אומאויפהערלעכער שטראָם. ארץ־ישראל מוז פונדעסטוועגן קריגן די ערשטע אַנערקענונג אין דעם פרט. דאָרט, אין פּאַלעסטינע, איז דאָס געשען אונטער דורכאויסיגער אידישער איניציאַטיווע, אידישער אָרגאַניזאַציע, אידישע פירער און אידישער דורכפירונג, אָן דער צומישונג פון פרעמדע, ניט אידישע קרעפטן, און אונטער שווערע באַדינגונגען. דער דערפאָלג אין ארץ ישראל איז, דערפאַר, מער אַנזעעוודיג אַלס ריין אידישע דערגרייכונג.

דאָס איז דער גרויסער אויפטו פון דעם ציוניזם פאַר דעם אידישן פאָלק. מיר אַנערקענען דאָס גערן און שטעלן דאָס אַרויף אויף דער קאַנטאַ פון דער ציוניסטישער באַוועגונג.

דאָס, און ניט מער!

מער ווי דאָס איז דער ציוניזם ניט בכוח אויפצוטאָן.

איז דאָס ניט גענוג? וועט מען פרעגן. איז דאָס אַ קליינינקייט?

אין זיך אַליין איז דאָס שוין גאָר ניט קיין קליינינקייט. אין זיך אַליין איז דאָס שוין גאָר אַ גרויסער אויפטו, אָבער ניט ווען מען דערט פון ציוניזם, דידאַזיגע דערגרייכונג, ווערטפול און גרויס אין זיך אַליין, ווערט קליין, און מוז ווערן קליין, ווען עס קומט צו דער אָפּשאַצונג פון ציוניזם.

דער ציוניזם, דאָס מוז מען האַלטן אין זין, האָט זיך פיר־גענומען צו לייזן די אידישע פראַגע פון דעם נאַנצן אידישן פאָלק אין דער נאַנצער וועלט — אַ גאולה שלימה! דער ציוניזם האָט אָנגעהויבן מיט „אויטאָעמאַנציפּאַציע" — זעלבסט־באַפרייאונג. ער האָט עס געמאַכט פאַר זיין אויפגאַבע צו געפינען אַ דערלייזונג פאַר דעם נאַנצן אידישן פאָלק. אמת, די ציוניסטן האָבן ניט געדענקט אַז זיי וועלן קענען אַריבערפירן אַלע אידן קיין ארץ ישראל, אָבער דאָס איז נאָר ניט נויטיג. וואוינען דאָך ניט אַלע דייטשן אין דייטשלאַנד, אַלע פראַנצויזן אין פראַנקרייך, אַלע איטאַליענער אין איטאַליען א. א. וו. דער עיקר איז דער רוב מנין און דער רוב בנין פון דעם פאָלק זאָל באַוואוינען דאָס לאַנד מיט אַן איינגענער רעגירונגס פאָרמע, מיט אַן איינענער שפּראַך, און אַלץ וואָס אַן איינענער שטאַט פאָדערט פון אַ פריי פאָלק.

די אָפּשאַצונג פון דער ציוניסטישער דערגרייכונג, זיין דער־פאָלג אָדער דורכפאַל, מוז דערפאַר ווערן אונטערגענומען אין פּראָפּאָרציע צו די אויפגאַבן וואָס ער האָט זיך פאַרגענומען צו דערגרייכן באַלד און וואָס מען קען דערוואַרטן אויף ווייטער אין דערזעלביגער ריכטונג.

מען וועט אָנווייזן אויף די העכער 400 טויזנט אידן וואָס האָבן זיך אַריבערגעראַטעוועט פון די אַנדערע לענדער, איבער־הויפּט די העכער 40 טויזנט אידן פון דייטשלאַנד וואָס זייער גורל האָט זיך נאָר ניט אין ערך פאַרבעסערט אין פאַרגלייך מיט היטלערס רייך. מיר ווילן דאָס נאָר ניט אָפּשטרייטן. מיר וועלן גיין נאָך ווייטער פון דעם. מיר זיינען גרייט מסכים צו זיין מיט די ציוניסטן, אַז די לאַגע פון די 400 טויזנט אידן איז זייער גוט; מיר זיינען אפילו גרייט מסכים צו זיין, אַז עס וועט זיך איינגעבן דעם ציוניזם אַריבערצובראַנגען אין די קומענדע, לאָמיר זאָגן, 25 יאָר נאָך אַ מיליאָן אידן, אָדער נאָר צוויי מיליאָן, אָדער אפילו דריי מיליאָן אידן קיין ארץ ישראל, און דאָך וועלן אונזערע אַרגומענטן אויף אַ האָר ניט ווערן געמינדערט.

אוודאי איז ניט קיין קליינינקייט ווען די לאַגע פון הונדערטע טויזנטער אידן ווערט פאַרבעסערט, און זייער לעבן ווערט דער־טרעגלעך. וועלכער בר דעת קען דאָס אָפּלייקענען!? אָבער צו דער לייזונג פון דער אידישער פראַגע קומט דאָס ניט. דידאַזיקע פראַגע בלייבט אַלץ אין פולער קראַפט. האָט דאָך די איינוואַנדערונג קיין אַמעריקע פאַרבעסערט די לאַגע פון קנאַפּע 5 מיליאָן אידן — פאַרבעסערט אויף אַן אופן וואָס פּאַלעסטינע וועט קיינמאָל

ניט קענען דערגרייכן, שוין צוליב דעם גרויסן, ניט אין ערך גרויסן אונטערשיד אין די גרויסקייט, רייכקייט און נאַטור־רייכטימער פון די לענדער. פונדעסטוועגן וועט קיינעם ניט אייג־פאַלן צו דענקען אַז אַמעריקע האָט געלייזט, אָדער איז ביכולת צו לייזן, די אידישע פראַגע.

דאָס אַלץ איז געזאָגט ווען אפילו עס וואָלט געווען אמת, אַז די לאַגע פון די אידן אין ארץ ישראל איז טאַקע אויף אַזוי פיל פאַרבעסערט. אָבער דאָס אַליין שטייט נאָך אונטער אַ גרוי־סער פראַגע צייכן. זאָל אויף אַ מינוט אויפהערן דער נאָלד שטראָם פון גלות, איבערהויפּט פון אַמעריקאַנער גלות, קיין ארץ ישראל און די נאַנצע געבידע וואָס איז אויפגעבויט געוואָרן מיט אַזוי פיל מי און שוויים, מיט אַזוי פיל קרבנות און התלהבות און מיט אַזאַ אומגעהייערן גאָלד אוצר, מיר האָבן מורא, וואָלט צעפאַלן ווי אַ הויז פון קאָרטן.

ווען מער רעדט פון דער ציוניסטישער דערגרייכונג, מוזן מען דערפאַר, ווי געזאָגט, האַלטן אין זין נאָר דעם איינעם פונקט: ווי ווייט איז דער ציוניזם דערגאַנגען אין זיין אויפגאַבע צו לייזן די פראַגע פון דעם נאַנצן אידנטום. דאָס איז געווען דער ציוניזם און דאָס מוז ער בלייבן, אויב די אַלע קרבנות זאָלן האָבן וואָסער עס איז זין.

דאָס, און נאָר דאָס, איז די איינציגע מאָס פאַר די ציוניס־טישע דערגרייכונגען.

נעמט מען אָבער צולייגן דידאַזיגע מאָס, דערזעט מען גלייך ווי איינגעשרימפּן עס איז געוואָרן די נאַנצע באַוועגונג. קיין ציוניסט רעדט היינט ניט מער פון דעם, אַז ארץ ישראל וועט לייזן די אידנפראַגע אין גלות. היינט האָפט מען, פאַרקערט, אַז דער גלות וועט העלפן לעזן די אידנפראַגע אין ארץ ישראל. היינט וואַרפט מען אייך אַריין אין נדן די 40 טויזנט דייטשע אידן וואָס האָבן איינגעוואַנדערט קיין ארץ ישראל. איז דאָס אין זיך אַליין, ווי געזאָגט, אַ גוטע זאַך, אָבער וואָס האָט דער ציוניזם געטאָן וועגן דער אידנפראַגע אין דער נאַנצער וועלט? וואָס קען דער ציוניזם טאָן פאַר די דריי און אַ האַלב מיליאָן אידן אין פוילן? פאַר דעם האַלבן מיליאָן אידן אין דעם נייעם דייטשלאַנד? פאַר די איבערינע אידן אין דער וועלט? לאָמיר זיך ניט נאַרן. מיר האָבן אַ אידישע פראַגע אויך אין די פאַראייניגטע שטאַטן? וואָס האָט דער ציוניזם צו געבן פאַר אַלע די אידן? קען דער ציוניזם זיי אַלע, אָדער אפילו אַ העלפט פון זיין אַריבערנעמען קיין ארץ ישראל?

2.

עס איז ניטאָ קיין שום נייעס אין דעם נאָר־וואָס געזאָגטן. דאָס איז שוין געזאָגט געוואָרן פון די סאָציאַליסטן אַ טויזנט מאָל פריער. דער איצטיגער שרייבער האָט געשריבן אין דעמ־זעלביגן זין שוין מיט 30 יאָר צוריק, אָבער קיימאָל פריער איז דער ענין ניט געווען אַזוי קלאָר און אַזוי בולט ווי ער איז איצט. דער באַריכט פון דער פיל־קאָמיסיע קיין ארץ ישראל און די דע־קאָמענדאַציעס וואָס די קאָמיסיע האָט געמאַכט בנוגע דער צעטיילונג פון דעם לאַנד, האָט די פונקטן אַרויסגעבראַכט אַזוי קלאָר און אַזוי שאַרף, אַז עס איז מער ניטאָ קיין ספק אין דער מאַכטלאָזיגקייט פון דעם ציוניזם צו פאַרענטפערן די „אידישע פראַגע".

עס איז ניט דאָ אונזער אויפגאַבע זיך צו פאַרנעמען מיט דער עצם פראַגע פון דער צעטיילונג פון ארץ ישראל, וואָס איז מיט אַמאָל אַרויפגעשווימען אויף דער אויבערפלאַך פון דעם אידישן לעבן, צוליב די דעקאָמענדאַציעס פון דער קאָמיסיע. צי די ציוניסטן וועלן אָננעמען דעם פּלאַן צי ניט, צי זיי וועלן אים אָננעמען מיט גוטן צי מיט בייזן, אָדער צי די נאַנצע פראַגע וועט, צוליב פּאָליטישער צוועקמעסיגקייט, אין נאַנצן אַרונטער־

נעגנומען ווערן, אויף דערווייל, פון דעם סדר היום — דאָס האָט מיט אונזער טעמע ניט צו טאָן. מיר וואָלטן דאָס זעלביגע געווען געזאָגט, ווען עס וואָלט נאָר קיין קאָמיסיע ניט געווען, אָדער, ווען די דעקאָמענדאַציעס פון דער קאָמיסיע וואָלטן געווען דאָס פאַרקערטע פון דעם וואָס זיי זיינען. לאָמיר אָננעמען אַז די קאָמיסיע האָט דעקאָמענדירט צו פאַרגרעסערן די אימיגראַציע אין צו דערלויבן די אידן זאָלן ווערן אַ מאַיאָריטעט — אפילו אין אַזאַ עקסטרעמען, אומדענקבאַרן פאַל, וואָלט אונזער פראַגע צו דעם ציוניזם: „וואָס האָט איר פאַר כל ישראל?" ניט־געווען קיין פּוסטע פראַגע. איז דער רעפּאָרט פון דער קאָמיסיע אַלץ אַזעלכער ניט אונזער זאַך. אין נאַנצן אויסמיידן דעם רע־פּאָרט קענען מיר פונדעסטוועגן ניט.

דער רעפּאָרט, ווי שוין געזאָגט, האָט די נאַנצע פראַגע אַזוי אוועקגעשטעלט, און דאָס איז געטאָן געוואָרן אַזוי מייסטערהאַפט און וויסנשאַפטלעך, אַז מען קען דאָס ניט איגנאָרירן. דער רעפּאָרט האָט בעסער פון אַלץ אויפגעדעקט דעם שוואַכן פונ־דאַמענט אויף וועלכן עס איז אויפגעבויט דער נאַנצער ציוניזם.

די קעניגלעכע קאָמיסיע איז געקומען צו דעם שלום פון דער צייטלונג פון פּאַלעסטינע, ווייל זי קען ניט געפינען קיין אַנדערן וועג ווי אויסצוגלייכן די פאַדערונגען פון די צוויי פעל־קערשאַפטן — די אַראַבער און די אידן — וואָס זיינען אַזוי ווייט איינס פון ס'אַנדערע. ווי עס זעט אויס, איז דאָס דער איניציגער וועג פאַר ענגלאַנד זיך צו באַפרייען פון די צוויי צוזאָגן וואָס זי האָט געמאַכט בשעת דער גרויסער מלחמה, צו די אַראַבער און צו די אידן — צוזאָגן וואָס לאָזן זיך ניט דורכ־פירן אין לעבן, ווייל איינס שליסט אויס דאָס אַנדערע. אוואַדע וואָלט ענגלאַנד זיך געקענט אַן עצה טאָן מיט יעדן באַזונדער, אָדער מיט ביידע צוזאַמען, פון די צוויי צדדים, ווען זי זאָל ווילן געבראָוכן דאָס האַרבע וואָרט. אָבער ניט אַזוי רעגירט ענגלאַנד. זי געבראָוכט דאָס האַרבע וואָרט ווען זי וויל, אָבער איידער עס קומט צו דעם פּרובירט זי מיט נוטן — שיקט זי קאָמיסיעס. איך וואָלט גאָר ניט געווען איבערראַשט ווען עס זאָל זיך אַרויס־ציינן — און מיט דער צייט קען אַזאַ זאַך פּאַסירן — אַז די הויפּט רעקאָמענדאַציעס פון דער קאָמיסיע צו דער רעגירונג זיינען שוין געווען באַשלאָסן נאָך איידער די קאָמיסיע איז באַ־שטימט געוואָרן, אַז די קאָמיסיע איז באַשטימט געוואָרן אַריינ־צובראָכן די רעקומענדאַציעס. דאָס איז אַ פּערזענלעכע השערה, אָבער אַזעלכע זאַכן קענען פּאַסירן. עס זאָל זיך אַזוי ניט טרעפן ווי עס טרעפט.

אויב דידאַזיגע השערה איז ריכטיג, האָט דער ציוניזם נאָך ניט קיין אַנדער ברירה ווי אָנצונעמען די „רעקאָמענדאַציעס". עס איז אויך מעגלעך אַז מאַנכע ציוניסטישע פירער אין זייער אונטערבאַוואוסטזיין, פילן אַז אַזאַ צעטיילונג וואָלט איינמאָל פאַר אַלעמאָל אַרונטערגענומען פון זייערע מידע פלייצעס דעם שווערן באַרג, וואָס רופט זיך ציוניזם, וואָס זיי קענען מער ניט טראָגן. די צעטיילונג וועט בלי ספק „ליקווידירן" אויף אייביג דעם חלום ציוניזם. נאָך דעם ווי דעם ציוניזם וועט קריגן זיין „שאַט", וועט דאָס אידנטום פון דער וועלט קומען צו דעם איינזעעניש, אַז דער ציוניזם קען די אידישע פראַגע ניט לייזן, אַז די אידן פון דער וועלט וועלן מוזן זוכן אַנדערע מיטלען פאַר דעם קיום פון דער אומה.

דער הויפּט אַרגומענט פון דער פיל קאָמיסיע באַשטייט אין דעם: זי זעט ניט קיין שום מעגלעכקייט אַז די אַראַבער און די אידן זאָלן ווען עס איז זיך קענען אויסגלייכן, זאָלן ווען עס איז קענען לעבן צוזאַמען ווי פּאַלעסטינער בירגער, ניט ווי אַראַבער אָדער ווי אידן.

„אידישער נאַציאָנאַליזם", שטייט געשריבן אין דעם רעפּאָרט, „איז אַזוי העפטיק און אַזוי פאַרטיפט אין זיך אַליין ווי דער אַראַ־

מאכט; ווען עס קומט צו אָט די פּאַרשוינען, וואָס האָבן הינטער זיך יעדער איינער א לאַנגן רעקאָרד פון קאַמף נ ע ג ן דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, קעגן לענינען, קעגן דער סאָוועטישער רעוואָלוציע, קעגן די פינף-יעריגע פּלענער, קעגן דער קאָלעקטיוויזאַציע, קעגן דער לענינישער לייזונג פון דער נאַציאָנאַלער פראַגע, און וואָס זיינען איצט געכאַפּט געוואָרן ביי די ערגסטע פאַרברעכנס און האָבן זיך אין די פאַרברעכנס עפנטלעך מודה געווען, — ווען עס קומט צו אָט די פּאַרשוינען, ווערן זיי „הייליקע" אין די אויגן פון די אַנטיסאָוועטישע צייטונגען און אָרגאַניזאַציעס, און עס „לעגט זיך זיי ניט אויפן שכל", אז אַזעלכע מענטשן זאָלן גאָר קאָנען זיין שולדיג. איז עס ניט א מערקווירדיגע זאַך? מוז עס ניט אַרויסרופן קיין צווייפל אין דער ערלעכקייט פון די, וואָס פאַרטיידיגן די פאַרברעכער און אַטאַקירן די סאָוועט-רעגירונג פאַר אויפדעקן אירע שונאים?

די אַנטיסאָוועטישע פּרעסע, — ס פּ ע צ י ע ל ד י א י ד י ש ע — זוכט צו שפּייען אירע לייענער מיט א מין „קראָם-וואָירד פאַזל" וועגן די פּראָצעסן, אַנשטאָט ערלעך איבערצוגעבן זיי די פאַקטן. זיי האַלטן אין איין איבערקייען די פראַגן: פאַר-וואָס זיינען זיך די מענטשן אין „אַלץ" מודה? ווי איז עס מעג-לעך, אַז אַזעלכע מענטשן זאָלן זיך מודה זיין? אפשר האָט מען זיי געגעבן קייען גראָז? אפשר האָט מען זיי אָנגעשראָקן, אַז מען וועט זיך נוקם זיין אָן זייערע קרובים? אפשר האָט מען זיי צו-געשאָנט צו לאָזן זיי לעבן און דערנאָך אָפּגעראַטן?

דער אמת איז, אַז ווען זיי וואָלטן צוגעגאַנגען צו דידאָזיגע פּראָצעסן ערלעך, אָן שום שכד-שטיק, אָן א ספּעציעלן צוועק אויס-צונוצן זיי אַלס פּראָפּאַגאַנדע קעגן סאָוועטן-פאַרבאַנד, וואָלטן זיי אַליין זייער גרינג געקאָנט געפינען די ענטפערס אויף זייערע קשיות:

די פאַרברעכערס האָבן זיך מודה געווען דערפאַר, ווייל ס'רוב פאַרברעכער איבער גאָר דער וועלט זיינען זיך סוף כל סוף מודה, ווען מען כאַפּט זיי ביי דע האַנט, ווען מען שטעלט אַנטקעגן זיי אַרויס עדות און ווען איינער הויבט אָן אַרויסגעבן דעם אַנדערן, כדי צו מאַכן זיין איינגענעם פאַרברעכן אויסזען קלענער.

די פאַרברעכער האָבן זיך גאָר ניט מודה געווען אין „אַלץ". זיי האָבן צוגעגעבן בלויז דאָס, וואָס די אויספאָרשונג האָט זיך שוין סיי ווי דערוואוסט פון אַנדערע קוואַלן. וואָס זיי האָבן גע-קאָנט באַהאַלטן האָבן זיי באַהאַלטן. אַזוי האָבן די אָנגעקלאָגטע אין דעם קאָמענעוו-זינאָוויעוו פּראָצעס נ י ט אַרויסגעגעבן די ראַדעק-פּיאַטאַקאָוו גרופּע. זיי האָבן בלויז ניט געקאָנט ווי געהעריג באַהאַלטן איינינע פעדים, וועלכע האָבן דערנאָך געבראַכט די אויספאָרשונג אויפן שפּור פון ד ע ר ד אָ ז י נ ע ר גרופּע. אַזוי האָט די ראַדעק-פּיאַטאַקאָוו-גרופּע ניט אויסגעזאָגט ווענן טר-באַטשעווסקיס גענעראַלסקער גרופּע פאַרדעטער און האָט פאַר-שווינען די ריכאַרין-ריקאָוו גרופּע. זיי האָבן בלויז ניט געקאָנט באַהאַלטן א ל ע שפּור, וואָס האָבן געפירט פון פּיאַטאַ-קאָוו'ן צו בוכאַרינען און פון טראָצקין צו ריקאָוו'ן, — און לויט דידאָזיגע שפּורן האָט מען שפּעטער געפונען די אַנדערע פאַרברע-כער. זיי האָבן אויך אין זייער לעצטן פּראָצעס ניט אויסגעזאָגט אַלץ וואָס זיי ווייסן, — און אַנשטאָט דעם האָבן זיי זיך געסטאַ-רעט אָפּצונאַרן דעם געריכט דורך כלומרשט מודה זיין זיך אין זאַכן, וועלכע זיינען ניט וויכטיג, וואָס קאָנען סיי ווי ניט ענדערן זייער שולד, אָדער וואָס זייערע אויסלענדישע פאַרבינדעטע פון טראָצקי'ס קליקע זאָלן קאָנען צוליב א פאַלשער דאַטע אָפּלייגענען אין דערמיט קאָמפּראָמיטירן די פּראָצעסן.

עס זיינען קיין וואונדער ניט געשען.

עס איז ניט קיין וואונדער, וואָס עס האָבן זיך געפונען אַזוי פיל פאַררעטער קעגן דער גרעסטער און טיפסטער פון אַלע רעוואָ-לוציעס. ביסמאַרק האָט נאָך דער זיגרייכער מלחמה קעגן פראַנק-רייך אין יאָר 1871 אָפּן צוגעגעבן, אַז פּאַראויס צוגעגרייט דעם פרייסישן זיג האָבן די 35 טויזנט ש פּ י אָ נ ע ן, וואָס דייטשלאַנד האָט פריער פאַרפלאַנצט אין פראַנקרייך און די שפּיאָ-נען זיינען בשום אופן ניט געווען בלויז דייטשן. צווישן זיי זיי-נען געווען כאַסן פראַנצאָוויזן, וואָס האָבן גראָד צוליב זייער שפּיאָ-נישער אַרבעט געשפּילט די ראָליע פון די געטרייסטע „פאַטריאָטן". ווען היטלער האָט איצט פאַרכאַפּט עסטרייך האָט ער די ערשטע זאַך באַלוינט מיט מעדאַלן אויבער 1.000 מיטגלידער פון דער ווינער פּאָליציי, וואָס האָבן די גאַנצע צייט פּאָזירט אַלס מיט-גלידער פון שושניג'ס „פאָטערלאַנד-פראָנט", וואָס האָט כלומרשט באַקעמפט די נאַציס, אָבער אין דער ווירקלעכקייט זיינען זיי גע-ווען מיטגלידער פון דער נאַצי-אָרגאַניזאַציע. אין פראַנקרייך און אין ענגלאַנד און אין אַמעריקע געפינט מען איצט אויס גאַנצע נעסטן פון נאַצישע שפּיאָנען, וועלכע גרייטן זיך „אויף יעדן פאַל" צו טאָן דעם ווילן פון היטלערן אין דידאָזיגע לענדער, אפילו ווען היטלער פאַרזיכערט, אַז ער טראַכט נ י ט וועגן קיין שום מלחמות מיט דידאָזיגע לענדער. היינט וויפיל שפּיאָנען און פאַר-רעטער און שעדיגער האָט היטלער (און יאַפּאַן און פּוילן און די אַנדערע „גוטע" שכנים) געמוזט פאַרפלאַנצן אין דער גרעסטער מדינה אויף דער וועלט, אין סאָוועטן-פאַרבאַנד? אויף דעם לאַנד שאַרפן דאָך די שונאים די צייגער אין היטלער האָט דאָך אָפּן דער-קלערט, אַז ער וואָלט וועלן פאַרכאַפּן אוקראַינע מיט איר ברויט, אוראַל מיט איר אייזן און סיביר מיט אירע וועלדער! עס איז זיכער, אַז אַזעלכע שפּיאָנען זיינען דאָרטן אָנגעפּאַקט געוואָרן אין די טויזנטער און טויזנטער.

ס'איז ניט קיין וואונדער, וואָס די שפּיאָנען האָבן אַריינגע-צויגן אין זייערע נעצן צענדליגער און הונדערטער מענטשן, וואָס האָבן פאַרנומען פאַראַנטוואָרטלעכע שטעלעס. האָבן פינוירט אַלס קאָמוניסטן, אָבער זיינען אין האַרצן געווען אומצופרידן מיטן סאָ-וועטן-רעזשים צוליב די אָדער יענע אורזאַכן, אָדער האָבן מורא געהאַט, אַז ער וועט סיי ווי ניט קאָנען באַשטיין קעגן דעם ים פון שונאים און האָבן געזוכט באַציִיִנטס אויבערצולויפן אויף דער זייט פון דעם מעגלעכן זיגער. פונקט ווי ס'איז ניט קיין וואונדער, וואָס מענטשן, ווי טראָצקי, בוכאַרין, ריקאָוו, פּיאַטאַקאָוו, קאַמע-נעוו, זינאָוויעוו און זייערע ליוטענאַנטן, וואָס האָבן שטענדיג, נאָך פון לענינ'ס צייטן אָן, אַרויסגעוויזן אַן אָפּאָזיציע צו י ע ד ן וויכטיגן באַשלוס פון דער פּאַרטיי און פון דער סאָוועט-רעגירונג און האָבן געזוכט צו שאַפן פּראַקטיעס אַרום יעדער אומצופרידנ-קייט, וואָס זיי האָבן געהאַפּט אויפצובלאָזן — אַז אַזעלכע מענטשן זאָלן זיך ביסלעכווייז, טרעפוויז אָבער זיכער, סוף כל סוף דער-קייקלען צו קאָנטר-רעוואָלוציאָנערע פאַרשווערונגען. און ווען זיי האָבן פאַר דידאָזיגע פאַרשווערונגען ניט געקאָנט אויסנוצן קיין סאָוועטישע אַרבעטער האָבן זיי זיך פאַרבונדן מיט די אַנטיסאָ-וועטישע שפּיאָנען, שעדיגער און פאַשיסטישע אַגענטן און גענומען זיי דינען, האָפנדיג אויסצונוצן זיי פאַר זייערע איינענע פּלענער. און אוראַי איז קיין וואונדער ניט, וואָס די סאָוועטישע רעגירונג, וואָס האָט אַזוי לאַנג געטרייט דידאָזיגע מענטשן און האָט זיי אַזוי פיל מאָל מוחל געווען זייערע עבירות קעגן איר, ווען זיי האָבן גע-מאַכט אַן אָנשטעל, אַז זיי האָבן חרטה, — אַז איצט, ווען זיי האָבן זיך ענדלעך דערקייקלט צו דער בלוטיגער קאָנטר-רעוואָלוציע, צו א פאַשיסטישן פאַרראַט, האָט זיי די סאָוועטישע יוסטיץ באַ-שטראָפט לויט דער שטרייַנגסטער פאָדערונג פון געזעץ, ווי פאַר-רעטער און פאַשיסטן פאַרדינען עס.

דער וואונדער איז נאָר, וואָס גראָד די א י ד י ש ע אַנ-טיסאָוועטישע פּרעסע שטעלט זיך מיט אַזאַ ברען איין פאַר די גע-כאַפּטע און באַשטראָפטע פאַררעטער און שטעלט זיך אפילו אויף א רגע ניט די פראַגע: וואָס וואָלט געווען פריער פאַר אַלץ מיט די אידן, — שוין אָפּגערעדט וועגן די מיליאָנען ערלעכע האַרע-פּאַשניקעס פון די אַדערע סאָוועטישע פעלקער — ווען די פאַר-רעטער וואָלטן כאַטש טיילווייז, כאָטש אויף א קליינער ווייל באַ-קומען די מענלעכקייט אויסצופירן זייערע פּלענער?

אויפן פּראָצעס איז דורך די וידוי'ס פון די באַשולדיגטע בו-כאַרין, ראַקאָווסקי, כאַדזשאַיעוו, איקראָמאָוו, קרעסטינסקי און בעסאָנאָוו קלאָר און איבערצייגענדיג דערוויזן געוואָרן, אַז די אָנ-געקלאָגטע זיינען געשטאַנען אין פאַרבינדונג און דינסט פון נאַצי-דייטשלאַנד, יאַפּאַן און פּוילן. פאַר דער טובה, וואָס דידאָ-זיגע פיינע מלוכות האָבן זיי געוואָלט טאָן אין העלפן זיי אַראָפּ-וואַרפן די איצטיגע אָנפירונג פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי און דערמיט די סאָוועטישע אָרדענונג, האָבן די פאַררעטער צוגעזאָגט זייערע „אַריסטעלפער" אַזעלכע „קליינינגקייטן". ווי אוקראַינע פאַר דייטשלאַנד, ווייסרוסלאַנד פאַר פּוילן און דעם ווייטן מזרח פאַר יאַפּאַן. ווי די פּאָליאַקן וואָלטן זיך צעהערשעוועט איבער דעם סאָוועטישן ווייסרוסלאַנד קאָן מען זיך גרינג פאָרשטעלן פון דעם, ווי די פּוילישע פאַנעס הערשן איבער ד ר טיילן פון ליטע און ווייסרוסלאַנד, וואָס געפינען זיך איצט אין זייערע הענט; ווי די יאַפּאַנער וואָלטן צעפירט די הענט אויפן סאָוועטישן ווייטן-מזרח קאָן מען זייער לייכט אורטיילן לויט דעם ווי זיי פירן זיך אויף אין מאַנדזשוריע און אין כינע. און וואָס היטלער וואָלט צעאַר-בעט אין אוקראַינע קאָן מען זיך אָנשטויסן ניט נאָר פון דעם, וואָס ער צעטוט איצט אין עסטרייך, נאָר אַפילו פון דעם, ווי די דייטשן האָבן זיך מיט 20 יאָר צוריק געפירט אין אוקראַינע, ווען זיי האָבן זיך אַהין אַריינגעכאַפּט א דאַנק דעם פּאַרראַט פון פּעטליוראַ'ן און פון די אוקראַינישע נאַציאָנאַליסטן און מענשעוויקעס.

אָבער גראָד אין אָט די דריי טיילן פון סאָוועטן-פאַרבאַנד, וועלכע די פאַררעטער האָבן צוגעזאָגט די דייטשן, פּאָליאַקן און יאַפּאַנער, — גראָד אין ווייסרוסלאַנד, אוקראַינע און אויפן ווייטן מזרח געפינט זיך דאָך דער ווייט-גרעסטער טייל פון די איבער 3 מיליאָן סאָוועטישע אידן; גראָד אין אוקראַינע געפינען זיך די בלוענדיגע אידישע ערד-אַרבעטער קאָלכאָזניעס און אויפן ווייטן מזרח ווערט געבויט אין ביראָ-בידזשאַן די אידישע אויטאָנאָמע סאָוועטישע רעפּובליק וואָס דאַרף פאַרוואַנדלען די אידישע מינ-דערהייט אין א פּאָליטישער נאַציע. וואָס וואָלט געוואָרן מיט אָט די אַלע אידן און מיט אַלע זייערע האָפענונגען, ווען די פאַררעטער וואָלטן אפילו בלויז אויף א קורצער ווייל געקאָנט עפענען די טירן פון סאָוועטן-פאַרבאַנד פאַר די ביטערסטע שונאים ניט נאָר פון די סאָוועטן, נאָר פון דער גאַנצער מענטשהייט און ספּעציעל פון די אידן? עס איז איבעריג צו זאָגן, אַז אפילו די אומפאַרגעס-לעכע פּעטליורישע פּאָגראָמען וואָלטן געווען א שפּילכל אין פאַר-גלייך מיט דער אַרבעט פון די נאַציישע, פּוילישע און יאַפּאַנישע פּאָגראָמשטשיקעס און תלינים. היטלערס מעשים אין ווען קעגן די אידן וואָלטן אויסגעזען ווי א לייכט ווינטעלע אין פאַרגלייך מיט דעם, וואָס ער וואָלט עטעמען, ווען ער כאַפּט זיך אַריין אין אוקראַינע.

די אידישע אַנטיסאָוועטישע פּרעסע און די אידישע אַנטי-סאָוועטישע אָרגאַניזאַציעס, וואָס האָבן פאַרלאָרן זייערע קעפּ און זייער געוויסן צוליב דער שנאה צום לאַנד, וואו עס ווערט דורך גרויסע שווערינגקייטן און אומצייליגע שטערונגען געבויט א נייע, פרייע, געראַכטע, סאָציאַליסטישע אָרדענונג, מען זיך מאַכן ניט-וויסנדיג וועגן דערדאָזיגער טויטלעכער געפאַר, אין וועלכער די בו-כאַרין-טראָצקיסטישע פאַררעטער האָבן געשטעלט די נאַצאַ אידי-שע באַפעלקערונג פון סאָוועטן-פאַרבאַנד. די ערלעכע אידישע האָרעפּאַשניקעס אָבער, וואָס זיינען מיט טויזנטער פעדים פאַר-בונדן מיט די אידן פון סאָוועטן-פאַרבאַנד, טאָרן דידאָזיקע גע-פאַר קיינמאָל און בשום אופן ניט אַרויסלאָזן פון אויג. און ספּע-ציעל נאָך אין דער איצטיגער שווערער שרעקלעכער צייט, ווען אַזוי פיל באַנדיטיש-פאַשיסטישע שונאים לויערן אַנטקעגן דעם איינציגן פרידלעכן ווינקל אויף דער וועלט, אַנטקעגן דעם סאָוועטן-פאַרבאַנד, וואו אידן האָבן זיך צום ערשטן מאָל דערפילט אַלס גלייכע און פולבאַרעכטיגטע מענטשן אויף אַלע געביטן. אין דער איצטיגער צייט איז עס א ספּעציעלע פליכט פון יעדן ערלעכן אי-דישן מענטשן צו טאָן אַלץ כדי צו פ אַ ר ט י י ד י ג ן דעם סאָוועטן-פאַרבאַנד קעגן אַלע זיינע שונאים, כדי אָפּצושלאָגן די אָנ-פאַלן און די ווילדע פאַרלומדונגען אויפן סאָוועטן-פאַרבאַנד און זיינע פירער מצד די פאַרברעכערישע אַטאַקעס פון די פאַשיסטן, פון די פאַרשיידענע מינים טראָצקיסטן און פון די אַנטיסאָוועטי-שע פאַרלוימדער און העצער, וואָס האָבן זיך צעפלאָרעט אין דער אידישער פּרעסע.

דערוואַקסענע לערנען געשמאַק אין ביראָ-בידזשאַן.

וואָלט געקלאָגט און געוויינט אויף דעם, וואָס עס וואָלט אָפּגעמעקט געוואָרן דער פּנים פון דעם מין מענטש.

וויל, הייסט עס, היטלער ניט קיין סך; טראָצקי וויל ניט קיין סך; די ווייסע גווארדיע וויל ניט קיין סך; ריידן זיי אַלע פאַרשיידענע רייד, מאַסקירט זיך יעדער איינער פון זיי אויף אַן אַנדער אופן, נאָר אין דער ווירקלעכקייט ווילן זיי אַלע איין און די זעלבע זאַך — פאַרניכטן דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד, צעשטערן דעם וואונדערבאַרן בנין פון סאָציאַליזם. פאַרניכטן די פריינטשאַפט פון די סאָוועטישע פעלקער, אַוועקשטעלן פאַר די דריי מיליאָן אידן די שווערערלעכע פּערספּעקטיוו צעטראָטן צו ווערן אונטער דעם קנאַפּל פון פאַשיסטישע בעסטיעס, דערטרונקען ווערן אין בלוט און געטריבן ווערן צו פולשטענדיגער אויסראָטונג.

פאַרשיידן זיינען די רייד פון די שונאים פון סאָוועטן־פאַרבאַנד; פאַרשיידן זיינען כלומר'שט זייערע צילן; באַזונדערס זיינען כלומר'שט זייערע פּאַרטייען, פּאַרטייעלעך און באַוועגונגען, נאָר אין דער אמת'ן האָבן זיי אַלע איין ציל און איין פאַרלאַנג און דערפאַר טאַקע זיינען זיי איבערגעקויפט און איבערגעבונדן דורך געהיימע אָפּמאַכן, דורך אַ פעסטן באַשלוס צו דערלאַנגען שטיצע איינער דעם צווייטן.

זאָל זשע קלאָר ווערן פאַר דער גאַנצער וועלט, אַז פאַשיזם, טראָצקיזם און ווייס־גווארדיישטשינע — דאָס איז איין און די זעלבע מכה. זאָל אויך קלאָר ווערן, אַז די ווייס־גווארדייצעס אין דער אידישער פּרעסע זיינען דירעקטע אַרויסהעלפער פון פאַשיזם. זאָלן די אידישע מאַסן ציען די לאָגישע שלוסן, זאָל דערפאַר זיין פעסט זייער ווילן צו שאַפן אַ מעכטיגן כח נגען פאַשיזם, נגען טראָצקיזם און נגען דער ווייסער־גווארדיע.

ניט קלאָגן דאַרף מען אויף דעם גורל פון די, וועלכע האָבן געוואָגט אויפהויבן אַ האַנט אויף דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד, נאָר זיך דורכדרינגען מיט דעם זעלבן גערעכטן צאָרן, מיט וועלכן עס ברענען די מיליאָנען סאָוועטישע מענטשן נגען די, וואָס זיינען געוואָרן זייערע ערנסטע שונאים.

ראובן בריינין

די צוקונפט פון דער מענטשהייט איז ענג פאַרבונדן מיט דעם דערפאָלג פון סאָוועטן־פאַרבאַנד

מיר פייערן היינט אַ גרויסן יום־טוב — אַ יום־טוב, אין וועלכן אַלע פרייהייטס־ליבענדע מענטשן וואָלטן איינגעלעך געדאַרפט נעמען אנטייל. היינט איז אַ דאַטום אין דער וועלט־געשיכטע, די וויכטיגקייט פון וועלכן מיר קאָנען נאָך ניט פאַראויסזען, אָדער פאַראויסרעכענען.

צען יאָר בירעאָ־בידזשאַן באַדייט צען יאָר בויען פאַר דער צוקונפט, — צען יאָר בויען די צוקונפט זעלבסט. דאָס איז, אויסער אַלע פּראַקטישע באַטראַכטונגען, די גרויסע וויכטיגקייט פון בירעאָ־בידזשאַן.

אין אַ וועלט, אין וועלכער די חוצפה'דיגע, אומגערעכטע און נידעריגע עלעמענטען טרייבן און יאָגן די מענטשהייט צוריק צו באַרבאַריי; אין אַ וועלט, אין וועלכער די קליינע נאַציעס ווערן אויפגעפרעסן און פאַרשלונגען — אין דיזער וועלט איז אַ וואונדער געשען. אין דיזער וועלט, וואָס ווערט טענלעך אַלץ שוואַרצער שון שוואַרצער, גרויזאַמער און גרויזאַמער, און אין וועלכער דאָס אידישע פאָלק ווערט פאַרניכטעט אַלס דער ערשטער קרבן, — בויעט זיך אין ווייטן מזרח אַ פרייע אידישע רעפּובליק.

פאַר דעם היסטאָריש־דענקענדן מענטשן איז דאָס בילד פון די אידישע חלוצים, פון די פּיאָנערן, אין בירעאָ־בידזשאַן אַ באַרויישענדיגע. ער זעט פאַר זיך שטאָלצע, קרעפטיגע און פריידיגע אידן, וועלכע שטעלן זיך ניט אָפּ פאַר קיינע שווערינקייטן, און וועלכע שרעקן זיך ניט פאַר קיינע געפאַרן אום אויפצובויען די אויטאָנאָמע טעריטאָריע. עס איז דער איינציגער האָפענונגס־שטראַל, וואָס באַלייכט די טונקלע אידישע פּאַנאָראַמע. דאָס ליכט, וואָס שטראָמט אַרויס פון בירעאָ־בידזשאַן, ווערט מיט יעדן יאָר אַלץ שטאַרקער, קלאָרער און דורכדרינגענדיגער. עס איז ווי אַ לייכט־טורעם אין אַ שטורם — אַ פאַקל, וואָס גיט אונז קראַפט אויסצוהאַלטן די נאַכט, און דערמוטיגט אונז צו באַגעגענען דעם מאָרגן.

אין אייראָפּע קעמפט דער גרעסטער טייל פון די אידן פאַר דעם נאַקעטן לעבן; די מייסטע אידן דאָרט האַלטן אין איין שרעקן זיך, אַז דער מאָרגן וועט איבערשטייגן דעם היינט אין דערנידערונגען. יעדער טאָג ברייגט מיט זיך נייע שאַנדע און נייעם שמאַך. דעגירונגען, וואָס זייער פונקציע האָט געדאַרפט זיין צו באַשיצן און צו העלפן די אידישע בירגער, זיינען זעלבסט די העצער און די פירער פון דער צעשטערונג פון דיזער שוצלאָזער מיראָריטעט.

אַזוי טעמפּ זיינען מאַנכע פון אונז געוואָרן, אַז זיי דערוואַרטן מער נאָר ניט פון רעגירונגען, און זיי שטעלן זיך צופרידן מיט אַ קלענערער אָדער גרעסערער דאָזע פון אַנטיסעמיטיזם, אַזוי לאַנג ווי די אידן ווערן ניט געשטערט אין זייער האַנדל. דאָס איז די גרויסע טראַגעדיע פון דער אידישער געגנוואַרט. עס איז אַ פאַקט, אַז אין געוויסע אידישע קרייזן פעלט דער ווילן צו פרייהייט, דער ווילן צו דער סאָציאַלער און נאַציאָנאַלער באַפרייאונג.

די סאָוועטן־רעגירונג איז די איינציגע אין דער וועלט — און דאָס קאָן ניט געגנג באַטאָנט ווערן — די איינציגע רעגירונג אין דער וועלט, וואָס האָט געלייזט אין איר אייגן לאַנד די אידישע פּראָבלעם שטאַטסמעניש און וויסנשאַפטלעך. די סאָוועטן־רעגירונג האָט ענדגילטיג אויסגעוואָרצלט דעם אַנטיסעמיטיזם אַלס גיפטיגע געזעלשאַפטלעכע קראַנקהייט, וואָס איז אַ געפערלעכע זאַך אויך פאַר ניט־אידן. די סאָוועטן־רעגירונג, אָן יעדן אינערן אָדער אויסערן דרוק, האָט געגעבן איר אידישער באַפעלקערונג אַ קולטורעלן, ווי אויך אַ געאָגראַפישן נאַציאָנאַלן באַזיס.

דאָס האָט דער ראַטנפאַרבאַנד נעטאָן, ניט ווייל ער האָט געוואָלט זיין טאָלעראַנט אָדער גרויסמוטיג צו דער אידישער באַפעלקערונג אינם סאָוועטלאַנד. טאָלעראַנץ און גרויסמוטיגקייט צו זייערע אייגענע בירגער איז אַ באַליידיגונג, און עס איז פּונקט אַזוי עקלהאַפט פאַר דעם פריינט מענטשן, ווי פאַרפאָלגונגען. די שטעלונג פון דער סאָוועטן־רעגירונג צו די אידן, איז אין אנקלאַנג מיט דעם פּרינציפּ פון די נאַציאָנאַליטעטן אויף וועלכן די קאָנסטיטוציע פונם ראַטנפאַרבאַנד איז געבויט.

מיין גלויבן אינם ראַטנפאַרבאַנד שטייט אומדערשיטערלעך פעסט. מיין גלויבן אין דער גרויסער באַדייטונג פון בירעאָ־בידזשאַן וואַקסט מיט יעדן טאָג.

איך בין אַן אַלטער מאַן, וואָס האָט זיך זיין גאַנץ לעבן אָפּגעגעבן מיט מענטשלעך־אידישע פּראָבלעמען. איך גלויב, אַז איך

משה כץ

אידן האָבן אַ ספּעציעלן אינטערעס אין די מאָסקווער פּראָצעסן

וואָס די אידן וואָלטן פאַרלוירן, ווען די פאַרשווערער וואָלטן געוואונען

די אַנטי סאָוועטישע אידישע פּרעסע האָט זיך אַזוי געשמאַק צוגעכאַפּט צו זידלען סטאַלינען און פאַרראַמען דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד צוליב די פּאָליטישע פּראָצעסן קעגן דער טראָצקיסטיש־בוכאַרינשער פאַרראַטער־באַנדע, אַז זי האָט איינגענומען פאַרגעסן וועגן וואָס עס האָט זיך באַמת געהאַנדלט אין דיזאַזיגע פּראָצעסן. אַנשטאָט איבערצוגעבן אירע לייענער גענוי אין וואָס די פאַרראַטער זיינען באַשולדיגט געוואָרן, אין וואָס זיי זיינען זיך מודה געווען, וואָס זיי האָבן אויסגעזאָגט איינער אויפן אַנדערן און ווי די באַשולדיגונגען זיינען באַשטעטיגט געוואָרן, האָט די גאַנצע אַנטיסאָוועטישע פּרעסע, אָנהויבנדיג מיט היטלערס און מוסאָליני'ס צייטונגען אין דייטשלאַנד און איטאַליע, און ענדיגנדיג מיט דעם אידישן „פאָרווערטס" און זיינע נאָכטויער אין אַמעריקע, זיך פאַרנומען מיט איין שרייען גוואַלד און איבערחזר'ן, אַז:

די גאַנצע געשיכטע מיט אַלע באַשולדיגונגען איז ניט מער ווי אַ „פריים־אַפּ" פון סטאַלינען אַנטקעגן די „אַלטע באָלשעוויקעס", וועלכע ער וויל אויסראָטן און אויסוואָרצלען;

אַז גראָד דאָס וואָס די מענטשן זיינען זיך מודה אין זייערע פאַרברעכנס איז ערשט אַ באַוויז, אַז זיי זיינען אַבסאָלוט אומשולדיגע נפשות, אויף וועלכע מ'האָט אויסגעטראַכט בלבולים;

אַז די אַלע אָנגעקלאָגטע זיינען געווען ניט אַנדערש ווי אַלטע באָלשעוויקעס, די דורכפירער פון דער אָקטאָבער־רעוואָלוציע, די פירער פון סאָוועטן־פאַרבאַנד, לענינס נאָענטסטע אַרויסהעלפער און די העכסטע קאָמיסאַרן, — און עס גלויבט זיך דערפאַר ניט, אַז אַזעלכע מענטשן זאָלן פּלוצלינג, איבער אַ נאַכט, פאַרוואַנדלט ווערן פון קאָמוניסטן אין קאָנטר־רעוואָליוציאָנערע פאַרשווערער, פאַרראַטער און פאַשיסטישע אַגענטן.

אין פּרט פון איינשטעלן זיך פאַר די גע'משפּט'ע פאַרראַטער איז די אידישע אַנטיסאָוועטישע פּרעסע נאָך אַ סך ענערגישער, איינגעשפּאַרטער און פאַרביטערטער, ווי די ניט־אידישע. ווען מען לייענט, ווי זי באַקלאָגט די פאַרראַטער און גוואַלדעוועט כסדר נגען סטאַלינען, וועלכער וויל כלומר'שט דוקא אומברענגען די „בעסטע באָלשעוויקעס", — קאָן מען מיינען, אַז זי באָלשעוויסטישע רעוואָלוציע אין סאָוועטן־פאַרבאַנד האָבן דורכגעפירט און נעבראַכט אַלע קרבנות פאַר איר האָבן די ראָנאָפּס און די פּישמאַנס. און סטאַלין מיטן צענטראַל־קאָמיטעט פון דער באָלשעוויסטישער פּאַרטיי זיינען געקומען אויף פאַרטיגן, קאָליע צו מאַכן זייער אַרבעט...

און לייענענדיג, ווי אַן אַב. קאַהאַן, אָדער אַ ראָנאָף, צי אַ פּישמאַן אָדער וועלכער עס איז אַנדער שרייבער פון זייער מין באַקלאָגט דעם שיקזאַל פון די „אַלטע באָלשעוויקעס", וואָלט יעדער בר־דעת אייגנטלעך געדאַרפט פרעגן זיך אַליין:

וואָס גייען אָן די קאַהאַנס און די פּישמאַנס די „אַלטע באָלשעוויקעס"? זיי, וואָס האָבן פיינט אַ ל ע באָלשעוויקעס און בכלל אַלע לינקע, סיי אַלטע און סיי יונגע, וואָלטן דאָך איינגנטלעך געדאַרפט זיין צופרידן דערמיט, וואָס מען פאַרמשפּט אין סאָוועטן־פאַרבאַנד „באָלשעוויקעס". זיי, וואָס האָבן שטענדיג געזאָגט אויף קאָמוניסטן וואָס אין דער קאַרט, וואָלטן דאָך געדאַרפט זאָגן: אַ שיינע, ריינע כפרה, און נ י ט קלאָגן אויף דעם שיקזאַל פון די גע'משפּט'ע, פּונקט ווי קיינער פון אַ נ ז ש אָט ניט געקלאָגט איבער דעם שיקזאַל פון די הונדערטער פּאַ־ש י ס ט י ש ע פירער, וואָס היטלער האָט אויסגעשאָסן נאָר אָן אַ שום געריכט דעם 30טן יוני 1934. ווי זשע קומט עס, וואָס די אַנטיסאָוועטישע שרייבער און טוער קלאָגן יאָ אויפן שיקזאַל פון די „באָלשעוויקעס", וואָס זיינען אין סאָוועטן־פאַרבאַנד גע'משפּט און פאַר'משפּט געוואָרן פאַר פאַרראַט, טעראָר, שפּיאָנאַזש און שעדיקעריי? איז דער פּשוט'ער ענטפער: אַזעלכע „באָלשעוויקעס" זיינען עס טאַקע, וואָס קאָנען געפינען חן אין די אויגן פון הוירסט'ן און טערען ביי אַן אַב. קאַהאַן. עס איז שוין אַן אַלטער כלל: זאָג מיר ווער דיינע פריינט זיינען, וועל איך דיר זאָגן ווער דו ביסט. לויט דעם געוויין פון די הוירסטס, פון די קאַהאַנס און פון די אַב. גאָלדבערגס קאָן מען פאַרשטיין וואָס פאַר אַ פיינע „באָלשעוויקעס" עס זיינען געווען די פאַר'משפּט'ע פאַרראַטער. דאָס זיינען געווען פויגלען פון איינעם און דעמזעלבינגען אַ נ ט י ס אָ ו ו ע ט י ש ן מין, און דערמיט דערקלערט זיך, וואָס די אַנטיסאָוועטישע פּרעסע באַקלאָגט זיי אַזוי און קאָן זיך, כלומר'שט, נאָר ניט פאַרשטעלן, אַז דידאָזיגע צדיקים זאָלן אין עפּעס זיין שולדיג.

אַגב, אַ אינטערעסאַנטער פּרט, וועלכן עס לויגט זיך דאָ צו דערמאָנען:

דער „פאָרווערטס" און די גאַנצע אידישע אַנטיסאָוועטישע פּרעסע אין אַמעריקע ווערט ניט מיד איבערצו'חזר'ן ביי יעדער געלעגנהייט, אַז אַלע אידישע קאָמוניסטן סיי אין סאָוועטן־פאַרבאַנד, סיי אין אַמעריקע, סיי אין פּאַלעסטינע זיינען די ביטערסטע שונאים פון דעם אידישן פאָלק, אַנטיסעמיטן, פּאָגראָמשטשיקעס, פריינט פון פּאָגראָמשטשיקעס און וואָס ניט. און דאָס טוען זיי ניט געקוקט אויף דעם, וואָס צענדלינער טויזנטער אידישע קאָמוניסטן געפינען זיך אין פראָנט פון יעדן קאַמף פאַר די רעכט פון דעם אידישן פאָלק, פאַר דער פאַרבעסערונג פון דער לאַגע פון די אידישע האָרעפּאַשנע מאַסן. זייער שנאה צו די אידישע קאָמוניסטן גייט אַזוי ווייט, אַז זיי דערקלערן פאַר קאָמוניסטן און פאַרשליסן דערפאַר די טירן פאַר יעדער אָרגאַניזאַציע, אין וועלכער ס'איז פאַראַן אפילו אַ קליינע קאָמוניסטישע מינדערהייט. דאָס אַלץ ווערט געטאָן, כדי איינצורעדן דעם אידישן עולם, אַז אַלע אידישע קאָמוניסטן און זייערע פריינט זיינען שונאים און פאַרעטער פון דעם אידישן פאָלק.

נאָר אַז עס קומט צו די טראָצקיס און די פּיאַטאַקאָוס, די בוכאַרינס און ריקאָווס, וועלכע זיי, די אַנטיסאָוועטישע אידישע שרייבער און טוער פלעגן אַליין שטענדיג זידלען און פאַרראַמען מיט די ערגסטע ווערטער, אַזוי לאַנג ווי יענע זיינען געווען ביי דער פאַרשטיי די אידישע פראַגע אַזוי גרינדלעך ווי ערגעץ וועלכער מאַן אויף דעם ערד־קוגל. איך זאָג אייך, מיינע ליבע חברים: אַרבעט פאַר דער אידישער רעפּובליק אין בירעאָ־בידזשאַן, און האָט צוטרוי צו דער מוטיגער טאַטקרעפטיגקייט פונם ראַטנפאַרבאַנד!

די צוקונפט פון דער מענטשהייט, און גאַנץ באַזונדערס, פון דעם אידישן פאָלק, איז ענג פאַרבונדן מיט דעם דערפאָלג פון בירעאָ־בידזשאַן און פון דער סאָוועטן־רעגירונג.

האָבן אַלע אַזוי ברייטהאַרציג געהאָלפן אין דעם אויפבוי פון ביראָ-בידזשאַן!

זאָל לעבן דער סאָוועטן-פאַרבאַנד, וואָס האָט געעפנט דאָס קאַפּיטל ביראָ-בידזשאַן!

זאָל לעבן די אידישע אויטאָנאָמע טעריטאָריע!

און ערשט איצט דאַרף מען זיך נעמען צו דער אַרבעט

די ברענטשעס פון „איקאָר" איבערן לאַנד האָבן דורכגעפירט גלענצענדיגע פייערונגען צו דער געלענגנייט פון 10טן יוביליי פון ביראָ-בידזשאַן. אין די מערסטע שטעט זיינען די פייערונגען גע-ווען אמת'ע פאָלקס-יום-טובים אין פולן זין פון וואָרט. עס קומט אנערקענונג די גטרייע טוער, וועלכע האָבן אריינגעלייגט אַזוי פיל ענערגיע צו זיכערן דעם דערפאָלג פון די יום-טובים.

די פייערונג אין ניו יאָרק וועט לאַנג לאַנג בלייבן אין זכרון פון אַלע, וואָס האָבן געראָט די פרוויילעניע צו זיין אין מאַנהעטן אָפּערא הויז דעם 17טן אַפּריל ביי טאָג. עס זיינען געווען דראַמאַ-טישע מאָמענטן, וואָס האָבן איבערגעלאָזט אַ טיפן רושם. דער מאָמענט, ווען דער סאָוועטישער אַמבאַסאַדאָר איז אריינגעקומען אין זאַל, ווען דער דריטוויזנט קעפּיגער עולם איז אויפגעשטאַנען און אים באַגריסט מיט לאַנג-דויערנדיגע אַפּלאָדיסמענטן; דער מאָמענט, ווען דער באַליבטער וועטעראַן פון אידישן וואָרט, ראובן בריינין, איז אַרויפגעפירט געוואָרן אויף דער פּלאַטפאָרמע; ווען דער נאַציאָנאַלער סעקרעטאַר פון „איקאָר" האָט טראָיאַנאָווסקיי'ן איבערגעגעבן דעם פאָלקס-בוך — דאָס זיינען געווען אומפאַרגעס-לעכע מאָמענטן.

די פייערונגען פון 10 יאָר ביראָ-בידזשאַן זיינען פאַרוואַנדלט געוואָרן אין אימפּאָזאַנטע דעמאָנסטראַציעס פאַר ביראָ-בידזשאַן און פאַר דער סאָוועטישער נאַציאָנאַלער פּאָליטיק. די פייערונגען זיינען גלייכצייטיג געווען אַן אויסדרוק פון ברויזנדיגן צאָרן געגן דעם פאַשיזם און געגן די שונאים פון דעם סאָוועטן-פאַרבאַנד. עס זיינען צורעקגעשליידערט געוואָרן די אינסיגנוואַציעס פון די צביונס און פון די אַנדערע „פאָרווערטס"-לייט, אַז מיר האָבן פאַר-געסן דעם 10טן יוביליי פון ביראָ-בידזשאַן. די אידישע מאַסן האָבן באַוויזן, אַז ביראָ-בידזשאַן איז זיי ליב און טייער און אַז זיי באַגרייפן די פולע באַדייטונג פון דער אידישער אויטאָנאָמער טעריטאָריע. די אידישע מאַסן האָבן אויך באַוויזן, אַז זיי פאַר-שטייען ווי לעבנס-וויכטיג עס איז אין איצטיגן מאָמענט די ברייט-סטע איינגקייט פון אַלע פאָלקס-שיכטן אין קאַמף נעגן פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם און פאַר דער פאַרטיידיגונג פון דעם סאָוועטן-פאַרבאַנד, אויף וועלכע די פאַשיסטן ציילן זייערע שאַרפסטע פיילן.

איצט זיינען די פייערונגען שוין געשיכטע; עס איז דורכ-געפירט געוואָרן אַ גוטע אַרבעט, נאָר מיט דעם טאָר זיך ניט ענ-דיגן. ערשט איצט דאַרף מען זיך נעמען מיט פאַרגרעסערטער ענערגיע צו געווינען נייע טויזנטער פריינט פאַר ביראָ-בידזשאַן, פאַר דעם סאָוועטן-פאַרבאַנד און פאַר קאַמף נעגן פאַשיזם. די פריינטשאַפט מוז קריגן אַן אָרגאַניזאַציאָנעלן אויסדרוק — אַלע פריינט פון ביראָ-בידזשאַן און פון סאָוועטן-פאַרבאַנד דאַרפן ווערן מיטגלידער אין „איקאָר" און שטענדיגע לייענער פון „נייליבן".

די נאַציאָנאַלע עקזעקוטיוו פון „איקאָר" האָט באַשלאָסן דורכצופירן אַ בליץ-שנעלע קאַמפּאַניע ביז דעם פּלענום, וואָס וועט געהאַלטן ווערן דעם 8טן מאַי. אַלע שטעט זיינען אויפגעפאָרדערט געוואָרן דורך אַ באַזונדער דירעקטיוו-בריוו, וואָס איז אַרויסגע-שיקט געוואָרן דעם 14טן אַפּריל, אַז דאָס נאַנצע לאַנד זאָל זיך מאָביליזירן און אריינגעמען 2,000 מיטגלידער. פאַר יעדער שטאָט איז אָנגעוויזן געוואָרן אַ מינימום קוואָטע. עס דאַרף זיין די אויפגאַבע פאַר יעדער שטאָט אָט די קוואָטע אויסצופילן און איבערשטייגן.

עס מוז צוגעטראָגן ווערן צו דעם פּלענום אַ מתנה פון 2000 נייע מיט-גלידער און 2000 נייע לייענער פאַר „נייליבן".

מען קאָן דאָס באַווייזן! מען מוז באַווייזן דאָס צו דער-גרייכן!

אַ נאַציאָנאַלער פּלענום פון „איקאָר" אין אַ וויכטיגן מאָמענט

דעם 8טן מאַי וועט אין ניו יאָרק אָפּגעהאַלטן ווערן אַ פאַרברייטערטע פּלענאַרע זיצונג פון דער נאַציאָנאַלער עקזעקוטיוו פון דעם „איקאָר". צו דער זיצונג וועלן קומען פאַרטרעטער פון אַרומיגע שטעט, איינשליסנדיג נואַרק, ניו בראַנזוויק, לינדען, פילאַדעלפיע, האַרטפאָרד, ספּרינגפילד, באָסטאָן, אַלבאַני און אויך פון אַזוי ווייט ווי סיראַקיוז, באָפאַלאָ, וואַשינגטאָן, ריטשמאָנד און פּיטס-בורג. דער פּלענום וועט ניט נאָר אויסהערן אַ באַריכט וועגן דער אַרבעט, וואָס איז אָפּגעטאָן געוואָרן ביז איצט, און וועגן די טע-טיגקייטן, וואָס דאַרפן דורכגעפירט ווערן אין דער באַלדיגער צו-קונפט, נאָר דער פּלענום וועט דאַרפן אויפנעמען אין דער פולער בריט די פּראָבלעם פון פאַרוואַנדלען דעם „איקאָר" אין אַ מאַסן אָרגאַניזאַציע — אַן אויפגאַבע, וואָס איז איצט מער דרינגענדיג וויכטיג, ווי ווען ניט איז אין דער פאַרגאַנגענהייט.

די שונאים פון דעם סאָוועטן-פאַרבאַנד האָבן איצט אויפ-געהויבן אַ וואַקבאַנאַליע פון אינסינואַציעס, פאַרלויטונגען און העצעס, וואָס האָבן פאַר זיך דעם צוועק צו שאַפן די נויטיגע שטי-מונג, אַז ווען דער פאַשיזם וועט אָנהויבן אַ מיליטערישע אַטאַקע אויף דעם סאָוועטן-פאַרבאַנד, זאָלן די מאַסן זיך ניט שטעלן אין אַן אייזערנער וואַנט אַרום דעם איינציגן אַרבעטער לאַנד. שוין אָט דער פאַקט אַליין לייגט אויף אונז אַרויף ריזיגע פליכטן צו פאַרצענפאַכן אונזער אַרבעט, כדי אויפצוהאַלטן די מאַסן צו דעם באַוואוסטזיין, אַז זיי דאַרפן שטיין אויף דער וואַך און באַשיצן דאָס לאַנד פון די סאָוועטישע פעלקער, ווייל יעדער קלאַפּ דעם סאָוועטן-פאַרבאַנד וועט זיין אַ קלאַפּ דער וועלט-ציוויליזאַציע, וועט זיין אַ קלאַפּ די שענסטע אידעאַלן פון דער מענטשהייט — אַ קלאַפּ די מאַסן, וואָס קעמפן פאַר זייערע רעכט, און פריער פאַר אַלץ און איבער אַלץ — אַ פאַרנכטנדיגער קלאַפּ די אידישע מאַסן.

די שונאים אַטאַקירן ביראָ-בידזשאַן; זיי פאַרשפּרייטן לינגס, אַז ביראָ-בידזשאַן ווערט ליקווידירט. עס איז דערפאַר אונזער חוב צו ברענגען צו דער מאַסן דעם אמת וועגן דעם וואוקס פון ביראָ-בידזשאַן און וועגן די גרויסע פּערספּעקטיוון פון דער ערשטער און איינציגער אידישער טעריטאָריע אין דער וועלט.

די לאַגע פון די אידן אין די פאַשיסטישע און האַלב-פאַשיס-טישע לענדער איז ממש קאַטאַסטראָפאַל. עס נויטיגט זיך די העכסטע מאָס פון איינינקייט פון אַלע אידן דאָ אין לאַנד צו באַ-קעמפן דעם פאַשיזם און צו פאַרטיידיגן די רעכט פון די פאַר-פאָלגטע אידן. דער „איקאָר" קאָן און דאַרף שפּילן אַ וויכטיגע ראָל אין אָט דעם פאַרטיידיגונגס-קאַמף.

מיר האָבן זיך אונטערנומען צו שאַפן אַ פאָנד פון 25,000 דאָלאַר פאַר אַ פּאַסנדיגער מתנה קיין ביראָ-בידזשאַן צו דעם 10טן יוביליי זינט דער ערשטער איד האָט באַטראָטן די ביראָ-בידזשאַ-נער ערד. מיר האָבן אויף זיך גענומען די אויפגאַבע צו דערפירן די מיטגלידערשאַפט פון דעם „איקאָר" ביז 15,000 און אויך אריינברענגען 15,000 נייע לייענער פאַר „נייליבן". די אַלע אויבן-אויסגערעכנטע אויפגאַבן פאָדערן אמת-שלאָגלעריש טעמפּן. דער פּלענום וועט דאַרפן געפינען די מיטלען, ווי אַזוי צו סטימולירן די אַרבעט, אַז דער נויטיגער שוואונג זאָל איינגע-שטעלט ווערן און אַז מיר זאָלן קאָנען באַווייזן דורכפירן אונזערע גרויסע אויפגאַבן, ווי עס פאָדערט דער איצטיגער מאָמענט.

א. ראָוונער

היטלער זויל; טראָצקי זויל; די ווייסע-גוואַרדיע זויל-אַלע ווילן זיי דאָס זעלבע

היטלער איז זייער אַ באַשיידענער פאַרשוין; זיינע אַלע נאַצי-באַנדעס און די דייטשישע מולטי-מיליאָנערן, וועמען זיי דינען, זיינען זייער באַשיידן, און דערפאַר ווילן זיי ניט קיין סך. זיי האָבן בלויז געוואָלט איינשלינגען עסטרייך; זיי ווילן בלויז אויפעסן טשעכאָסלאָוואַקיע; פאַרבייסן מיט אַ שטיקל פּוילן וועט אויך ניט זיין דערווידער, און אַ שטיקל פראַנקרייך, ספּע-ציעל אַלזאַס און לאָטאַרינגיע, וועלן אודאי זיין אָנגעלייגט. וואָס אַנבאַלאַנגט דעם סאָוועטן-פאַרבאַנד, איז דאָ היטלער גאָר באַ-שיידן. ער האָט שוין מערערע מאָל דערקלערט, אַז ער וויל האָבן אוקראַינע. ווען מען לאָזט אים נאָך צו צו די אוצרות פון די אוראַל-בערג, דאַמאָלט וואָלט ער שוין געווען איינגענצן צופרידן און מער וואָלט ער ניט געוואָלט.

טאַקע דאָס אַלץ — און מער גאָר ניט!

כדי צו דערגרייכן זיין ציל איז היטלער גרייט צו דערטרינ-קען דעם סאָוועטן-פאַרבאַנד אין בלוט. ער איז גרייט צו פאַר-פלייצן דעם סאָוועטן-פאַרבאַנד מיט זיינע שפּיאָנען, וועלכע זאָלן טאָן שטערונג-אַרבעט; וועלכע זאָלן וואו נאָר עס לאָזט זיך אריינטראָגן דעמאָראַליזאַציע; וועלכע זאָלן צוגרייטן דעם באָדן פאַר דעם מיליטערישן אָנפאַל.

עס שטעלן זיך די האָר קאַפּויר, ווען מען גיט אַ טראַכט, וואָס עס וואָלט געוואָרן פון די סאָוועטישע פעלקער און פון אַלע זייערע דערגרייכונגען, ווען עס זאָל קומען אָט די פינסטערע שעה, אויף וועלכער דער פאַשיזם קוקט אַרויס. און וואָס עס וואָלט געוואָרן פון די דריי מיליאָן סאָוועטישע אידן, וועגן דעם איז גאָר אַ שווידער אַ טראַכט צו טאָן.

היטלער זאָגט אָבער ניט, אַז דאָס וויל ער אויך דעם סאָ-וועטן-פאַרבאַנד באַגליקן מיט זיינע קאָנצענטראַציע-לאַגערן, אויך דאָרט אָנצינדן די שייטער-הויפנס, אויף וועלכע עס זאָל ברענען די ווערק פון די גרעסטע וואָרט-קינסטלער און דענקער. ער זאָגט ניט, אַז ער וויל אויך דאָרט אַוועקשטעלן זיין שאַנד-קלאָץ, אויף וועלכן מען זאָל האָבן קעפּ. ער זאָגט ניט, אַז ער וויל אויך דאָס סאָוועטן-לאַנד פאַרוואַנדלען אין אַ יאַטקע און אין איין גרויסער טורמע, ווי עס איז היינט זיין אומגליקלעך דייטשלאַנד.

ניין, היטלער זאָגט, אַז דאָס קעמפט ער נאָר נעגן „באַרבאַ-רישן באָלשעוויזם"; דאָס פירט ער אַ הייליגן קרייץ-צוג פאַר ציו-וויליזאַציע. דאָס פירט ער דורך זיין „הימלישע מיסיע" צו ראַ-טעווען די וועלט פאַר די ריינע אַריער.

טראָצקי איז אויך זייער אַ באַשיידענער פאַרשוין. ער וויל בלויז פאַרניכטן די סאָוועטן-רעגירונג; ער וויל בלויז, אַז עס זאָלן אומגעבראַכט ווערן די פירער פון דער סאָוועטן-מלוכה און פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי.

עס ווערט פאַרגליווערט דאָס בלוט אין די אָדערן, ווען אַ פריינט פון סאָוועטן-פאַרבאַנד גיט אַ טראַכט, וואָס עס וואָלט פּאַ-סירט, ווען טראָצקי'ס אינטריגעס און פאַרשווערונגען וואָלטן זיך איינגעגעבן; וואָס עס וואָלט געווען, ווען עס ווערן דערמאָרדעט די פירער, וועלכע האָבן זיך באַליבט געמאַכט ניט נאָר ביי די מי-ליאָנען סאָוועטישע אַרבעטער און פּויערן, נאָר אויך ביי מיליאָ-נען אַרבעטער אין דער וועלט, פאַר וועמען אָט די פירער זיינען געווען דער סימבאָל פון די שענסטע אידעאַלן, וואָס די אונטער-דריקטע פון דער גאַנצער וועלט האָבן אין לויף פון דורות געטראָגן אין זייער האַרצן. עס גייט דורך אַ כאָלעך איבערן לייב, ווען מען גיט אַ טראַכט וועגן דעם, וואָס עס וואָלט געווען, ווען עס גיט זיך איין טראָצקין און זיינע אַרויסהעלפער אומצובערענגען די פירער פון דער פּאַרטיי און צו שטירצן די סאָוועטן-מלוכה.

וויפיל פינסטערע כחות עס וואָלטן זיך אַ לאָז געמאַן פון אַלע זייטן צו רייסן שטיקער פון דעם סאָוועטן-פאַרבאַנד און צו באָדן זיך אין דעם בלוט פון זיינע פעלקער. טראָצקי זאָגט ניט אָפן, אַז זיין אַרבעט צילט צו צערייסן און צעברעקלען דאָס לאַנד פון די סאָוועטן, צו שטעלן אין געפאַר די לעבנס פון מיליאָנען, צו פאַרוואַנדלען דאָס לאַנד אין אַ טורמע און פריילאַזן אַלע בייזע כוחות פון פאַשיזם.

ניין, טראָצקי זאָגט, אַז דאָס קעמפט ער נאָר פאַר אמת'ן באָלשעוויזם, דאָס קעמפט ער נאָר אויף אָפּהיטן די לערע און טראַ-דיציעס פון לענינען.

און פונקט ווי טראָצקי, אַזוי האָבן די אַלע זינאָוויעוס, קאַ-מענעוס, קרעסטינסקיס, ראַקאָווסקיס, בוכאַרינס, יאַגאָדעס גע-פלאָכטן די נעץ פון פאַרשווערונג און פאַרראַט מיט דעם אַבזיכט צו דערלאַנגען דעם סאָוועטן-פאַרבאַנד אַ טויט-קלאַפּ. מען האָט אָט די שונאים געכאַפּט ביי דער האַנט און זיי געגעבן זייער פאַר-דינטע שטראָף. וואָס זשע שפּרינגען אַזוי פון דער הויט די אַלע „פאָרווערטס"-קנעבט? איז דאָס אפשר ניט דערפאַר, ווייל זיי פילן, אַז זיי אַליין זיינען ווי זייערע גלויבנס-נענאָסן שולדיג אין דעם גרויסן פאַרברעכן פון שעדיגן דעם סאָוועטן-פאַרבאַנד און פון דינען דורך דעם דעם פאַשיזם?

די ווייסע-גוואַרדיע איז אויך זייער באַשיידן. זי וויל צוריק די מאָנאַרכיע; זי וויל אַ צאַר אויף אַ טראָן; זי וויל ווידער זען בעלער, וואו עס זאָל זיך ניסן שאַמפּאַניער; זי וויל באַגיל-דעטע קאַרטן, פּראַכטפולע פּאַלאַצן, פינקלענדיגע דימענטן אויף פעטע לייבער פון קאָקאַטקעס. פרייד און לוקסוס פאַר געצייכלטע און נויט און פּיין און די נאַגאַיקע פאַר דער מערהייט.

די ווייסע-גוואַרדיע זאָגט אָבער ניט אָפן, אַז איר אידעאַל איז אַ נייער ראָמאַנאָוו, אַז זי וויל צוריק טורמעס און קאַטאָרגעס פאַר די אַרבעטער און פּויערס, אַז זי וויל ווידער שקלאַפעריי פאַר אַלעמען, ווידער קיטן פאַר פרויען, ווידער ראַסן-האַס און נאַציאָנאַלער האַס, ווידער פּאָגראָמען און געטאָס פאַר אידן.

ניין, די ווייסע-גוואַרדיע זאָגט זייער באַשיידן, אַז דאָס קעמפט זי נאָר פאַר קולטור, דאָס קעמפט זי נאָר פאַר אַ צוריק-קער צו דער „גרויסקייט" און צו דעם „רום" פון אַמאָלינן רוס-לאַנד.

עס ווילט זיך נאָר ניט דערלאָזן אויף קיין מינוט דעם גע-דאַנק, אַז עס קאָן ווען ניט איז קומען דער טאָג, ווען די וואַנ-געלס און די סקראַראַדסקיס, די סעמיאָנאָווס און זעליאַניס — די אַלע גאָרגל-שניידער, וואָס האָבן זיך געבאָדן אין בלוט פון מיליאָ-נען צעשאַסענע און אויסגעקוילעטע, אַז זיי זאָלן ווידער ווערן די באַלעבאַטים פון דעם לאַנד. אַז אָך און ווי וואָלט געווען ניט נאָר צו דעם לאַנד פון די סאָוועטן, נאָר צו דער גאַנצער וועלט, ווען אָט די באַנדעס, וואָס האָבן פריער האַרודעוועט אונטער קאַל-טשאַק, דעניקינען, וראַנגלען, מאַכנאַען, פּעטלורען און אַנדערע, וואָלטן געקראָגן אַ פרייע האַנט.

די וועלט וואָלט צוריקגעשליידערט געוואָרן צוריק צו מיטל-אַלטער — ניין, צו אַ צוטשאַנד פון באַרבאַרזיס און פון אַזאַ צע-ישעטן פאַשיזם, וואָס וואָלט צוגענומען די לעבנס פון צענדליגער מיליאָנען און וואָס וואָלט פאַרוואַנדלט די וועלט אין אַ יאָמער-טאָל, וואו געצייכלט וואָלטן געהוליעט, ווייל די מענטשהייט

נײַלעבן

"NAILEBN"

חודש־זשורנאל, אַרויסגעגעבן פון דער נאָז. עקזעקוטיווע פון „איקאָר" נעזעלשאַפט צו העלפן דער אידישער קאָלאָניזאַציע אין סאָוועטראַרבאַנד.

רעדאַקציע קאָלעגיע { ש. אַלמאַזאָוו, ר. יוקלסאָן, משה כץ

פאַראַנטוואָרטלעכער רעדאַקטאָר — ש. אַלמאַזאָוו

מאַי, 1938

ביי דעם יום טוב פון צען יאָר ביראָ־בידזשאַן אין מאָנהעטן אָפּערא הויז אין ניו יאָרק, זונטאָג 17טן אַפּריל. רעכטס צו לינקס: דער סאָוועטישער אַמבאַסאַדאָר, א. א. מראָיאַנאָווסקי, דער באַרימטער שריפטשטעלער, רואבן בריזינ, און דער גע. סעקרעטאַר פון איקאָר, ש. אַלמאַזאָוו.

פיר יאָר אידישע אויטאָנאָמיע אין ביראָ־בידזשאַן

דעם 7טן מאַי ווערט פיר יאָר זינט די סאָוועטן־מלוכה האָט אַרויסגעגעבן איר היסטאָרישע דערקלערונג, וואָס האָט פאַרוואַנדלט ביראָ־בידזשאַן אין אַ אידישער אויטאָנאָמער טעריטאָריע, האָט געגעבן די אידן אַן אייגענע מלוכה מיט אידיש אַלס די אָפיציעלע שפּראַך און מיט אַן אויסזיכט, אַז די אידישע אויטאָנאָמע טעריטאָריע זאָל אינגיכן ווערן פאַרוואַנדלט אין אַ אידישער סאָציאַליסטישער סאָוועטישער רעפּובליק..

מיר שיקן אונזער פלאַמיגן גרוס צו די אידישע פּיאָנערן אין ביראָ־בידזשאַן צו דער געלעגנהייט פון דעם וויכטיגן עטאַפּ אין זייער פּיאָנערישער אַרבעט. זאָלן זיי אויך ווייטער באַוויזן צו גיין פון דערפאָלג צו דערפאָלג; זאָלן אויך ווייטער זייערע דערגרייכונג זיין אַ ווערדיגער בייטראַג צו דעם סאָציאַליסטישן אויפבוי פון דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד; זאָל אויך ווייטער זיך פעסטיגן די ברידערלעכע איינגיקייט פון די סאָוועטישע פעלקער, וואָס

צעוויקלט ברייט די איקאָר־קאַמפּאַניע

ערשט 20 פּראָצענט געשאַפן אויף דער איצטיגער קוואָטע

די פולע צאָל פון 15,000 מיטגלידער אין „איקאָר" און 15,000 סובסקרייבער פאַר „נײַלעבן" קאַן און מוז געשאַפן ווערן

דאָ ברייגגען מיר אַ ליסט מיט דער צאָל מיטגלידער און סובסקרייבער, וואָס די פאַרשיידענע שטעט האָבן ווערבירט אין דער איצטיגער קאַמפּאַניע. די אַרבעט מוז פאַרשנעלערט ווערן, אַלע שטעט דאַרפן שטרעבן אויספילן זייערע קוואָטאָס.

שטאָט	קוואָטע	מיטגלי־דער	סובסקריי־בער	פּראָצענט פון דערגרייכונגען
נאָרוועגטאָן	50	24	36	60
ענוער	125	59	59	47
ניו האַשען	75	29	30	40
פּענסאַקאָלאַ	75	31	27	39
ניו בראַנזוויק	100	34	34	34
אירו	50	16	17	34
פּיטסבורג	200	82	67	37
ריטשמאָנד	150	58	37	31
וואַשינגטאָן	175	56	54	31
אוקלאַנד	100	34	26	30
טאָמס ריווער	100	29	28	29
מיאַמי	50	19	15	34
פּאָרטסמאוטה	50	14	14	28
סעאַטל	100	31	29	30
אַלבאַני	100	35	23	29
טאָלידאָ	50	12	14	26
מילוואָקי	150	37	43	27
פילאַדעלפיע	300	39	87	21
סאַן פראַנציסקאָ	250	65	51	23
אַלענטאָון	150	30	30	20
ווילמינגטאָן	150	32	26	19
לאָס אנדזשעלעס	1500	356	230	19
סעינט פּאול	100	19	16	18
קליוולאַנד	300	62	46	18
ליבערטי	100	20	16	18
ראָק איילאַנד	75	19	10	20
דולוטה	75	13	13	17
אַטלאַנטאַ	175	48	38	24
סאַן דיעגאָ	100	23	15	19
סיאוקס סיטי	100	6	42	24
פּעטערסאָן	100	20	18	19
קענזעס סיטי	150	120	26	15
לינדען	100	24	13	18
ניו יאָרק סיטי	3000	565	551	18
פּאָרטסמאוטה, נ. ה.	35	1	10	14

שטאָט	קוואָטע	מיטגלי־דער	סובסקריי־בער	פּראָצענט פון דערגרייכונגען
סינסינעטי	200	41	29	18
רעיקוואור	100	16	15	15
האַליאָק	50	8	6	14
יוסטאָן	50	6	6	12
עזבורי פּאַרק	150	21	17	13
ספּרינגפילד	150	30	25	18
שיקאַגאָ	1500	176	184	12
גרענד רעפּידס	100	18	13	15
אָמאַהאַ	75	11	15	17
באַסטאָן	350	36	39	11
באַפאַלאָ	250	31	25	11
האַרטפאָרד	150	17	16	10
פּעטאַלומאַ, קאַל.	100	13	8	10
פּאָרטלאַנד	175	30	20	14
בינגהאַמטאָן	150	8	13	7
פּיראַקיוז	200	16	9	6
מינעאַפּאָליס	100	4	4	4
נוואַרק	250	6	8	3

אין דעם נומער:

- ריוען בריזין
- ב. צ. גאָלדבערג
- ש. גרמיזאָן
- משה כץ
- יעקב מיר
- א. ראַזיער
- ר. זייטלין
- בער גרין
- אפרים שוואַרצמאַן
- ל. פריד
- ש. סוועטלאַרניק
- ל. סאַבראַן
- באַשמאַל
- ל. פיינבערג
- איציק פעפער
- סעם ליפּצין

ביראָ בידזשאַנער נייעס
אין דער „איקאָר" באַיעגונג
ענגלישע אָפּטיילונג

MYOLD PRINTING CO., 161 GRAND ST., N. Y.